

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE
ÖĞRETMENLERİN BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN
İRDELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Binnur GÜMÜŞ

İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Programı

HAZİRAN, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE
ÖĞRETMENLERİN BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN
İRDELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Binnur GÜMÜŞ

(Y1413.220003)

İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Necla DALBAY

HAZİRAN, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Y1413.220003 numaralı öğrencisi **Binnur GÜMÜŞ**'ün **"OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE ÖĞRETMENLERİN BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İRDELENMESİ"** adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 31.05.2016 tarih ve 2016/15 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **gözetim** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :22/06/2016

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Necla DALBAY

2) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Reşit ERÇETİN

3) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Alp Tekin ERGENÇ

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları ve Öğretmenlerin Bu Konudaki Bilgi Düzeylerinin İrdelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(22/06/2016)

Binnur GÜMÜŞ

ÖNSÖZ

İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği Ana bilim dalında yüksek lisans bitirme tezi olarak hazırlanan “Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları ve Öğretmenlerin Bu Konudaki Bilgi Düzeylerinin İrdelenmesi” konulu çalışmamda; gerek tez yazım sürecinde, gerekse makalemi hazırlama aşamasında beni yönlendiren, uzman görüşlerini, bilgi ve tecrübeleri ile yardım ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Necla DALBAY’a çok teşekkür ediyorum.

Tezle ilgili olarak oluşturulan anketin hazırlanmasında ve yapılan risk değerlendirmesinde tehlike ve risklerin tespit edilip, alınması gereken önlemlerin belirlenmesinde bana yardımcı olan arkadaşım Mustafa Hakan KOÇ’a; Beylikdüzü, Esenyurt ve Büyükçekmece bölgesinde anketlerin yapılmasına onay veren İstanbul Valiliği ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne, ilçelerdeki tüm okul müdürlerimize ve anketleri doldurturken zahmet verdiğimiz tüm öğretmenlerimize, anket sonuç aşamasında grafiklerin oluşturulmasında, tezin son haline gelmesinde ve teknik konularda yardımlarını benden esirgemeyen arkadaşım Ercan AKAN’a ve kardeşim Günnur TÜZCET’e çok teşekkür ediyorum.

Haziran, 2016

Binnur GÜMÜŞ
İş Güvenliği Uzmanı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
TANIMLAR	xiii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xv
ŞEKİL LİSTESİ.....	xvii
ÖZET.....	xix
ABSTRACT	xxi
1 GİRİŞ.....	1
2 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
2.1 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi	3
2.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi	4
2.2.1 Tanzimat’tan önceki dönem	4
2.2.2 Tanzimat ve meşrutiyet dönemi	5
2.2.3 Cumhuriyet dönemi	5
3 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN KAVRAMSAL BOYUTU.....	9
3.1 İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kavramı	9
3.2 Güvenlik Kültürü Kavramı.....	9
3.3 İş Güvenliği Kültürü.....	10
4 OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI	13
4.1 Okul Güvenliği	13
4.2 Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları	14
4.3 Okullarda Yaşanan Kaza Örnekleri.....	16
4.4 Milli Eğitim Bakanlığı’nın Yaşanan Kazalardan sonra yaptığı çalışmalar	17
4.4.1 Elliden fazla çalışan olan okullarda kurullar oluşturulması	18
4.4.2 İş Güvenliği uzmanlığı sertifikası olan öğretmenlerin tespit edilmesi....	19
4.4.3 Meslek okullarının denetlenmesi	19
4.4.4 Öğrenci ve çalışanlarda farkındalığın artırılması.....	19
4.4.5 Engelliler için çalışanlara özel eğitim verilmesi	19
4.5 Okul sağlık güvenlik kurulu ve alan sağlık güvenlik kurulu	20
4.6 Milli Eğitim Bakanlığı okul rehberine göre okul yönetimlerinin yapacakları çalışmalar	20
5 YÖNTEM, VERİ TOPLAMA VE VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 25	25
5.1 Öğretmen Anketi	25
5.2 Örneklem	25
5.3 Bulgular	25
5.3.1 Çalışanların kişisel bilgileri.....	26
5.3.2 Çalışanlardaki İş Güvenliği bilinci.....	27
5.3.3 Çalışanlarda İş Kazaları ve Meslek Hastalığı kültürü.....	36
5.3.4 Çalışma memnuniyeti.....	37

6 RİSK DEĞERLENDİRMESİ	39
6.1 Okullarda Risk Değerlendirmesi Uygulaması.....	39
6.2 Risk Değerlendirilmesi Çalışması	41
6.2.1 Risk Değerlendirmesinde kullanılan adımlar	41
6.3 5x5 L Tipi Matris Metodu	42
6.4 Anket Yapılan Okullarda Genel Risk Değerlendirmesi Uygulaması.....	46
6.4.1 Çalışma ortamındaki tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar.....	46
6.4.2 Yemekhane mutfak, lavabo ve su sebili kullanımı ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar.....	48
6.4.3 Elektrik ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar.....	52
6.4.4 Hidrofor ve kazan dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar.....	55
6.4.5 Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar.....	57
6.4.6 Kat kaloriferi, klima ve iklimlendirme ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar.....	63
6.4.7 Acil Durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar.....	65
6.4.8 Servis aracı hizmetlerinin eksikliklerinden kaynaklanan yaralanmalar ..	72
6.5 Okullarda Gözlemlenen Bazı Tehlike Kaynakları ve Olumlu Örnekler	74
7 ÖNERİLER VE SONUÇ	81
KAYNAKÇA	89
EKLER.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	93

KISALTMALAR

ASGK	: Sağlık ve Güvenlik Kurulu
DÖF	: Düzeltici, önleyici faaliyet
ILO	: International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
ISO	: International Organization for Standardization (Uluslararası Standardizasyon Örgütü)
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
LPG	: Liquid Petroleum Gas (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OHSAS	: Occupational Health and Safety Assessment (İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi)
OSGB	: Ortak Sağlık Güvenlik Birimi
OSGK	: Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TANIMLAR

İlköğretim Okulu: 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar,

Ortaöğretim Okulu: İlköğretime dayalı, en az 4 yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

Okul Kültürü: Öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve diğer okul personeli arasındaki ilişkileri temsil eden değerler ve tutumları kapsar.

Okul Güvenliği: İnsanın, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik hallerinin kollanması ve geliştirilmesi, çalışma şartlarından dolayı işçilerin sağlıklarını yitirmelerinin önlenmesidir.

Kaza: Yaralanmaya, sağlığın bozulmasına veya ölüme sebep olan olaylar.

Öğretmen: Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde eğitim, öğretim ve yönetim hizmetlerinde görev yapan öğretmen yeterliliğine sahip çalışanlara denir.

Öğrenci: Öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse.

Veli: İlköğretim ve ortaöğretim okullarında okuyan öğrencilerin anne veya babası, vasisi, aile başkanı veya kanunen sorumluluğunu üstlenen kişi.

Şiddet: Bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluğa veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen tehdit ya da fiziksel zor kullanmasıdır.

Tehlike: Yaralanmaya, sağlık bozulmasına, okulun fiziksel, sosyal ve psikolojik ortamının bozulmasına, maddi donanımın hasar görmesine neden olabilecek potansiyel zararlı kaynak.

Risk: Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimali.

Kabul Edilebilir Risk: Yasal yükümlülüklerle ve işyerinin önleme politikasına uygun, kayıp veya yaralanma oluşturmayacak risk seviyesi.

Risk Değerlendirmesi: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar.

Acil Durum: Afet olarak değerlendirilen olaylar ve dikkatsizlik, tedbirsizlik, ihmal, kasıt ve çeşitli sebeplerle meydana getirilen olayların yol açtığı haller.

Acil Durum Planları: Acil durumlarda müdahale, arama, kurtarma ve ilkyardım faaliyetlerinin yapılması için hazırlanan ve bu faaliyetler için daha önceden görevlendirilen kişilerin belli olduğu plandır.

İlkyardım: Herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalar.

Meslek Hastalığı: Çalışanın, işyeri ortamında işin özelliğine göre ve işin oluşturduğu şartların etkisiyle, tekrar eden nedenlerden dolayı uğradığı geçici veya sürekli hastalıktır.

Malzeme Güvenlik Bilgi Formu: Tehlikeli maddelerin özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgileri, işyerlerinde bu tehlikeli maddeler için alınacak güvenlik önlemlerini içeren belgeyi ifade eder.

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 6.1 : Olasılık Tablosu	43
Çizelge 6.2 : Şiddet (Etki) Tablosu.....	43
Çizelge 6.3 : Risk Matrisi	44
Çizelge 6.4 : Mevcut risk durumu	45
Çizelge 6.5 : Kalan Risk Durumu.....	45
Çizelge 6.6 : Çalışma Ortamındaki Tehlikelerden ve Eksikliklerden Kaynaklanan Yaralanmalar.....	46
Çizelge 6.7 : Yemekhane-Mutfak, Lavabo ve Su Sebili Kullanımı İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar	49
Çizelge 6.8 : Elektrik ile İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar	53
Çizelge 6.9 : Hidrafor ve Kazan Dairesi İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar.....	55
Çizelge 6.10 : Jeneratör, Asansör ve Motor Dairesi İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar.....	58
Çizelge 6.11 : Kat Kaloriferi, Klima ve İklimlendirme İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar.....	63
Çizelge 6.12 : Acil Durum Eksiklikleri ve Çalışanlara Eğitim Verilmemesinden Kaynaklanan Yaralanmalar.....	66
Çizelge 6.13 : Servis Aracı Hizmetlerinin Eksikliklerinden Kaynaklanan Yaralanmalar.....	72

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 5.1 : Cinsiyet.....	26
Şekil 5.2 : Yaş Grubu	26
Şekil 5.3 : Çalışma Yılı.....	27
Şekil 5.4 : Günlük Çalışma Süresi	27
Şekil 5.5 : İSG Bilgilendirilme	28
Şekil 5.6 : İSG Kanunu Bilgi Durumu.....	28
Şekil 5.7 : İSG Eğitimi Alma Durumu	28
Şekil 5.8 : İSG Bilgilendirme	29
Şekil 5.9 : İSG Bilgi Paylaşımı.....	29
Şekil 5.10 : Türkiye'nin İş Kazaları Sırası	30
Şekil 5.11 : Çalışanların Aldıkları Eğitimler	30
Şekil 5.12 : Risklere Karşı Önlem Alınması	32
Şekil 5.13 : Risk Değerlendirmesi Yapılma Oranı	32
Şekil 5.14 : İSG'nin Eğitim Bilincindeki Verimliliği.....	32
Şekil 5.15 : İSG'nin Eğitim Bilinci Verimliliği.....	33
Şekil 5.16 : Risk Değerlendirmesi Hakkında Bilgi	33
Şekil 5.17 : Acil Çıkışlar Bilgi Oranları	34
Şekil 5.18 : İSG Uyarı Levhaları	34
Şekil 5.19 : KKD Bilgi Oranları	35
Şekil 5.20 : İSG Tatbikatlarına Katılım.....	35
Şekil 5.21 : İşe Giriş Sağlık Raporu	36
Şekil 5.22 : İş Kazası Meslek Hastalığı Bilgisi	36
Şekil 5.23 : İş Kazası Kanuni Haklar Bilgisi.....	37
Şekil 5.24 : Meslek Hastalıkları İçin Yasal Haklar	37
Şekil 5.25 : Çalışma Memnuniyet Oranları	38
Şekil 5.26 : İSG koşullarından memnuniyet.....	38
Şekil 6.1 : Spor Salonuna Bakan Camlarda Çatlama Nedeniyle Oluşan Risk	75
Şekil 6.2 : Zemin Taşlarının Yerinden Çıkması ve Masanın Ayağının Kırık Olması	75
Şekil 6.3 : Tel Örgülerin Kopması ve Tellerin Sivri Uçlarının Yaralanma Riski Yaratması	76
Şekil 6.4 : Öğretmenler Odası ve Sınıfların Hijyen Şartlarından Uzak Olması	76
Şekil 6.5 : Elektrik Kablolarının Dağınık Olması ve Koruyucu İçerisinde Bulunmaması	77
Şekil 6.6 : Hijyen Şartlarının Sağlandığı Örnek Bir Sınıf.....	78
Şekil 6.7 : İlk Müdahalenin Yapıldığı Revir Odası	78
Şekil 6.8 : Hijyen Kuralları Sağlanmış Örnek Bir Revir Odası.....	79

OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE ÖĞRETMENLERİN BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İRDELENMESİ

ÖZET

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30.06.2012 tarihinde 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun amacı; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, sadece işyerleri için değil okullar için de yeni hükümler içermektedir. İşveren sıfatıyla okul müdürleri, çalışan ve hizmet veren sıfatıyla öğretmenler kanun ve yönetmeliklerindeki hususları uygulamakla yükümlüdür. Okul yönetimi, okul binası içerisinde, okulla ilgili faaliyetlerin yapıldığı yerlerde ve öğrencilerin okula ulaşmaları esnasında oluşabilecek her türlü tehlike, yaralanma ve risklerden öğrencilerini korumak ve güvenliklerini sağlamakla sorumludur.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun getirmiş olduğu en büyük yenilik, kamu ve özel sektör ayrımı yapmadan, işletme büyüklüğüne bakılmaksızın tüm sektörlerde tüm çalışanları kapsamaması olmuştur. Kanunun kapsamı 2. Maddede “Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.” olarak belirtilmiştir. Fakat kanun tüm sektörlerdeki tüm çalışanları kapsamamasına rağmen henüz yürürlük açısından bu noktaya ulaşılamamıştır. Yapılan son düzenlemeye göre yürürlük maddesi kapsamında, Kamu Kurum ve Kuruluşları ve az tehlikeli sınıfta yer alan 50’den az personel çalıştıran işyerleri 1.7.2016’dan itibaren uzman ve hekim görevlendirmesi yapmaya başlayacaktır. Bu zorunluluk başlamadan önce okullarımızdaki mevcut durumun irdelenmesi, okul yönetimi, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimlerle bilinçlendirilmesi, okul kazalarının yaşanmaması adına uygulamalara katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma ile, ülkemizdeki okullarda öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olabilmeleri, öğrencilerine iş sağlığı ve güvenliğinin önemini vurgulamaları, okullardaki eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi için gerekli önlemlerin alınması beklenmektedir. Bu beklentiler ışığında yapılacak çalışmalar ülkemize kalifiye eleman yetiştirme açısından çok önemlidir.

Bu nedenle, Büyükçekmece, Beylikdüzü ve Esenyurt ilçelerindeki 8 okulda çalışan öğretmenlere anket düzenlenmiş ve bu anket sonuçları değerlendirilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği konusunda, okullardaki uygulamalar ve öğretmenlerin bu konudaki bilgileriyle, iş hayatına bakış açıları bu ankette ‘İş Sağlığı ve Güvenliği’ penceresinden irdelenmiştir.

Ayrıca öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilere ulaşma düzeyleri ve eksiklikler araştırılmıştır. Yapılan anket 26 sorudan oluşmaktadır ve 150 öğretmen üzerinde yapılmıştır.

Okullarda risk değerlendirilmesinin yapılması ile ortamdaki tehlikeleri ve tehlikelerden kaynaklanan riskleri izlemek mümkün olmaktadır. Riskler ve tehlikeler bilinince tedbirler alınarak önlenir ve en aza (kabul edilebilir risk seviyesi) indirilebilir. Öğretmen anketi sonucunda, öğretmenlerin çoğunun risk değerlendirmesi kavramını bilmedikleri ve çoğu devlet okulunda risk değerlendirmesinin yapılmadığı ancak, özel okulların çoğunda risklerin analiz edilerek değerlendirilmiş olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen anketlerinin yapıldığı okullarda genel bir risk değerlendirmesi yapılarak, tehlikeler ve tehlikelerden kaynaklanabilecek aşırı, yüksek, orta ve düşük riskler ile düzeltici ve önleyici faaliyetler, alınması gereken tedbirler belirlenmiştir. Belirlenen önlemlerin alınmasının gerçekleştirilmesi ile tehlike kaynaklarının risklere dönüşmesi engellenebilecek ya da kabul edilebilir seviyeye indirilmesi sağlanabilecektir. Böylece okul yönetimi, çalışanlar, öğretmenler ve öğrencilerimizin, sağlıklı ve güvenli okul ortamında eğitim ve öğretime devam edebilmeleri ve okul kazalarının yaşanmaması sağlanacaktır.

Sonuç olarak; okul yönetimi, çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır. Okul yönetimi, risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişilere risk değerlendirmesi ile ilgili ihtiyaç duydukları her türlü bilgi ve belgeyi temin eder ve risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişilerin görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç, gereç, mekân ve zaman gibi gerekli bütün ihtiyaçlarını karşılar.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, Okul, Eğitim, Öğretmen, Anket, Risk Değerlendirmesi.

THE APPLICATION OF THE OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AT SCHOOLS AND THE EVALUATION OF THE TEACHERS' LEVEL OF KNOWLEDGE ABOUT OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY

ABSTRACT

The Occupational Health and Safety Law numbered 6331, published on Official Gazette numbered 28339 and came into force on 30th of June in 2012. The object of this law is to regulate duties, authority, responsibility, rights and obligations of employers and workers in order to ensure occupational health and safety at workplaces and improve existing health and safety conditions. The Occupational Health and Safety Law numbered 6331, includes new rules for schools besides workplaces. School directors and teachers in their capacity as employers and employees are required to implement the laws and regulations. School directors are responsible to ensure safety and protect students from every hazard, injury and risks that may occur during the transportation of students to the schools and in the places where the school activities are carried outside the school.

No. 6331 Occupational Health and Safety Law is the greatest innovation brought by the law, without distinction between public and private sectors, in all sectors, regardless of the company size has been working to cover all employees. The scope of Article 2 of the Law "This law; public and to all jobs and businesses of the private sector, these businesses with their employer to employer representatives, apprentices and trainees shall also apply to all employees regardless of issues, including activities" identified. But, the law despite the fact that all workers in all sectors has not yet reached this point in terms of force. According to the latest regulations, public institutions and less dangerous class in less than 50 staff located in offices will start running occupational safety specialist and occupational physicians from 07/01/2016. Examination of the current situation in our schools before the start of this obligation, the school management, teachers' awareness through training on occupational health and safety, will contribute to the application on behalf of the school avoid the work accident.

With this study, the teachers are expected to acquire a sufficient level of knowledge about and Occupational Health and Safety to convey this information by emphasizing the importance of it to their students. This study would not only contribute to identify the deficiencies and weaknesses about Occupational Health and Safety practices; but also help developing and implementing improvement measures about Occupational Health and Safety knowledge and practices at schools. In these light of these expectations, studies in this field of subject would play an important role in terms of increasing the awareness of Occupational Health and Safety and training qualified and informed personell for the future.

In this study, a survey has been undertaken with the teachers from 8 different schools in the regions of Büyükçekmece, Beylikdüzü and Esenyurt and the results of this survey have been evaluated. In this survey, the application of any existing Occupational Health and Safety procedures in those sample schools and teachers'

level of knowledge have been identified in details from the perspectives of the teachers' worklife experiences.

Also, the teachers, ability of obtaining information about Occupational Health and Safety in their work places has been searched. The survey consists of 26 questions and has been conducted with the participation of 150 teachers.

Undertaking risk analysis at the schools makes the identification and observation of the potential hazards and risks possible. When they are known, They can be minimised by taking precautions. The teachers's survey shows us that most of the teachers do not know the concept of risk evaluation and most of the public schools do not undertake any risk analysis. On the contrary the survey has shown us that Most of the private schools were undertaking the risk analysis and evaluates the risk levels. In schools where the surveyed, made a general risk assessment, hazard and danger that may arise from extreme, high, medium and low risks, corrective and preventive actions, measures to be taken have been identified. By taking of specified actions, can be inhibited from becoming sources of danger to risks or reduction to an acceptable level can be provided. Thus, the school administration, staff, teachers and students, will be able to live in a healthy and safe school environment of education and training without school accidents.

It can be concluded that the school management undertakes a risk management analysis or orders one to be undertaken in order to provide, sustain and improve a safe and healthy work place to its workers. School management provides all the necessary tools and information, allocates time and location to the people who are in charge of undertaking the risk assesment and evaluation.

Key Words: Occupational Health and Safety, School, Education, Teacher, Survey, Risk Assesment.

1 GİRİŞ

İnsanın korunma, beslenme, bakılma ve yetiştirilme görevi doğumundan başlayarak önce aileye daha sonra okula aittir. (Barhan, 2001:1) Okul, öğrencilere öğretmenler tarafından, öğrenmeleri gereken bilgi, kazanım ve yeteneklerin birarada verildiği kapsamlı şekilde öğretildiği, okul yönetimi tarafından düzen ve disiplinin sağlandığı öğretmen ve öğrencileri içerisinde barındıran, eğitim ve öğretim amaçlı topluluktur. Okullarda sağlıklı ve güvenli bir eğitim öğretim ortamı sağlamak gerekir. Bunun için okullarda tehlikeleri belirlemek, tehlikelerden kaynaklanan riskleri analiz edip derecelendirmek suretiyle okuldaki çalışanların bu konuda bilgi sahibi olmalarını sağlamak, ihtiyaç duyulduğunda talimatlar hazırlamak, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimlerle destek vermek gereklidir. Bu çalışmada esas konu, güvenli ve sağlıklı şartları oluşturabilmek için, okul idarecilerinin, öğretmenlerin ve diğer çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirilmesini sağlamak ve bu bilincin erken yaşlardan itibaren öğrencilere kazandırılmasında etkili olabilmek için yapılması gerekenleri tespit ederek uygulanmasına katkı sağlamaktır. Bu bilinçlendirme bir zorunluluk getirmeden yani öğrencilerin hareketlerini sınırlandırmadan, baskıcı bir tutum sergilemeden, kendilerini güvende hissedebilecekleri nitelikte olmalıdır. Öncelikle okullarda iş sağlığı ve güvenliği şartlarının ne durumda olduğu gözlemlenmiştir. “Risk değerlendirme ve acil durum planları yapılmış mı, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili temel eğitim verilmiş mi” bu gibi ana konular üzerinde durularak devlet okulları ve özel okullar ziyaret edilerek genel durum analiz edilmiştir. Gerek devlet okullarında gerekse özel okullarda tespit edilen tehlikeler, tehlikeden kaynaklanabilecek riskler tespit edilip fotoğrafları çekilerek alınabilecek tedbirler, okullara öneri olarak sunulmuştur. Okullarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılacak öğretmen anketine başlamadan önce İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurul tarafından anket sorularının etik olduğu onaylandıktan sonra İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Bölümüne anket soruları, etik kurul onayı ve yüksek lisans tez öneri çalışma dosyası teslim edilerek valilik tarafından “anket yapmaya uygundur” olur yazısı alınmıştır. Bu ön hazırlıklar sonrasında, okullarda çalışan öğretmenlerimizin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgilerini

değerlendirebilmek için, devlet okulu ve özel okullarda “İş Sağlığı ve Güvenliği Öğretmen Anketi” yapılmıştır.

Bu çalışmada; öğretmenlerin derslerinde öğrencileriyle iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili paylaşımların yapılmasının bu konudaki bilincin artırılmasında yeterli olup olmadığı, okullarda olabilecek tehlikeler, tehlikelerden kaynaklanan riskler ve kazalar ile çalıştıkları okulların bu konuda önlemler alıp almadıkları, çalıştıkları eğitim kurumunda karşılaşacakları iş kazası ve meslek hastalıklarını ne kadar bildikleri, acil durumlar ile karşılaştıklarında ne yapmaları gerektiği ile yangın, deprem, ilk yardım tatbikatlarına katılıp katılmadıkları, risk değerlendirmesi, acil durum planları hakkındaki bilgileri ile iş sağlığı ve güvenliği temel eğitimleri, bilgilendirme eğitimleri alıp almadıkları, okullardaki çalışma ortamlarından ve şartlarından memnuniyetleri ve bunun gibi 26 sorudan oluşan anket yapılmıştır. Anket sonuçları analiz edilerek tablo edilmiş, oluşturulan tablolar ve yüzdeler hesaplanarak yararlanarak sonuçlar grafiksel olarak yorumlanarak, anket sorularının sonuç değerlendirmeleri yapılmıştır.

2 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

Çalışma yaşamı ile çalışan sağlığı arasındaki ilişki tarihte birçok bilim insanı tarafından araştırılmış ve eserlerinde temel ilkelerini vurgulamışlardır. M.Ö. 2000’lerde Babil dönemi Hammurabi Kanunlarında iş sağlığı ve güvenliğinin temelini atan ve işverenleri yapılan işin olumsuz sonuçlarından sorumlu tutan ilk hükümlere yer verilmiştir. Çalışanların yaptıkları işlerde etkili olabilmeleri için beslenmenin önemli olduğunu Herodot vurgulamıştır. İlk kez kurşunun zararlı etkilerinden sözeden Hipokrates (M.Ö 370), kurşunun sebep olduğu ağrılar ile kişilerde oluşan felç gibi rahatsızlıkların, kurşuna bağlı zehirlenmelerden dolayı kaynaklandığını ortaya koymuştur. Nicander ise kurşunun neden olduğu anemi hastalığı durumunu ve ayrıntılarını ifade etmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalar sağlık ve güvenlik sorunlarının saptanması ve tanımı ile sınırlı kalmamış, zararlı etkilerden korunma yöntemleri de geliştirilmiştir. Plini, işçilerin ortamdaki tozlardan etkilenmemesi için tozlara karşı maske olarak, işçilerin kafalarını torba ile örtmesini tavsiye etmiştir. Ayakta çalışan kişilerde varis oluşması durumu ile kaynak yapan çalışanlara ultraviyole ışınlarının sebep olmasıyla oluşan göz iltihabı hastalığını ise Juvenal açıklamıştır. Sanayi ve maden döneminin başlangıcına yakın zamanda bilimle ilgilenenler iş sağlığı ile ilgili önemli adımlar atmışlardır. Bu üç bilim insanı olan Ramazzini, Acricola ve Paracelsus, problem yaratan durumların çözülmesi için çok önemli faaliyetlerde bulunmuşlar ve bu sorunların cevaplarının bulunmasına katkı sağlamışlardır. Paracelsus, çalışma yapılan ortam ve çevrenin incelenmesiyle, çalışanların sağlığının daha iyi bir şekilde yorumlanacağını vurgulayarak tıp alanında farklı bir bakış açısı öngörmüştür. “De Morbis Metallicis” adlı iş hekimliği kitabını yazarak dünyada bir ilke imza atmıştır. Farklı çalışma ortamlarında görev yapan çalışanların hastalıklarına kitapta yer vermiş ve bu hastalıkların tanımlamalarını yapmıştır. Bu belirtilerin birçoğu günümüzde de akciğer kanserinin tanısında kullanılmaktadır. Georgius Agricola, iş kazaları üstünde durarak, madenlerdeki toz

problemine karşı havalandırma yapılması gerektiğini önermiş ve “De Re Metallica” adlı kitabında bu konuya yer vermiştir. (Aközel, 2013)

17. yüzyılda Ramazzini, sağlıkla ilgili yaptığı çalışmalarla çağımızın iş güvenliğinin temelini oluşturmuştur. 1713’te yayınladığı “De Morbis Artificum Diatriba” (Çalışanların Hastalıkları) adlı eserinde; iş kazalarının olmaması için, işyerlerinde güvenlik tedbirlerinin alınması gerektiğini tavsiye etmiştir. İş güvenliği ile işçi sağlığı hakkında, işyerlerindeki çalışma ortamında meydana gelebilecek uygunsuz şartların düzeltilmesiyle işin daha verimli olacağı fikrini ortaya atmıştır.

İş güvenliği ve işçi sağlığına yönelik çalışmalar, Sanayi Devrimi ile toplumda önemli bir yere sahip olmuştur. Üretimde makineleşme ve teknolojinin artması, işçi sağlığı ve güvenliği için alınan önlemler, iş güvenliğinde modernleşmenin ilk adımlarındandır. Sanayi devriminin ilk yıllarında toplumsal sorunlara karşı birçok girişimde bulunan sosyal politikacı Robert Owen fabrikasında çalışanlara tıbbi olanak sağlamıştır. İngiltere’de fabrikalarda, “Baca Temizleme Kanunu”nun çıkmasını sağlamıştır. Bu kanun, hukuki ve kişisel açıdan ilk gelişmedir. Devletin ilk önemli çalışması ise 1802 yılındaki “Factory Act” kanunudur. Böylece çıraklara, günde 12 saati geçmeyen çalışma sürelerinin sağlanması, ayda bir defa kiliseye gitmelerine izin verilmesi ve fabrikaların havalandırılmaları zorunlu kılınmıştır.

1819 yılında “2. Factory Act” ile 1833 yılında özenli çalışmanın korunması ile ilgili gelişmeler, Kuzey Amerika’ya ve Avrupa’ya örnek olması açısından önemlidir. İş güvenliği ve işçi sağlığı ile ilgili, İsviçre’de 1840, Fransa’da 1841, Almanya’da 1849 ve ABD’de 1877 yılında kanunlar çıkartılmıştır. (Yiğitler, 2013)

2.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

2.2.1 Tanzimat’tan önceki dönem

Osmanlı İmparatorluğu’nda dokuma fabrikaları ile tersane ve baruthane gibi askeri amaçlı işyerlerine ağırlık verilmiştir. Sanayi devrimi öncesi Osmanlı İmparatorluğu’nda atölye faaliyetleri oldukça fazladır. Çalışma ortamlarında işçi ile işveren arasındaki koşullar “lonca”ların belirlemiş oldukları şartlardır. Yaşlılara aylık şeklinde gelir sağlayarak sosyal anlamda da sanat işleriyle uğraşanlarda dahil birçok kişiye gerekli çaba gösterilerek büyük işler gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca hukuki yönden çalışmalar “Mecelle” isimli kanun ile yürütülmüştür.

Medeni hukuk kurallarının bulunduğu “Mecelle” bir kurul tarafından düzenlenmiştir. “Mecelle” ile yeni gelişmelere karşı çalışan ile işverenin birbirlerine karşı, tutum ve davranışlar ile ilişkilerinin düzenlenmesi hukuksal anlamda sağlanmıştır. Ancak çalışana yapılan yardımların hukuksal anlamda mecburiyetinin olmaması nedeniyle bu yardımlar uzun süreli olamamıştır. (Yiğitler, 2013)

2.2.2 Tanzimat ve meşrutiyet dönemi

Dilaver Paşa Nizamnamesi'nin çıkarılmasıyla işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili çalışmalara ve çalışma şartlarının iyileştirilmesine başlanmıştır. Sanayi alanındaki koşulların belirli bir düzen içerisinde yürütülmesi, doktorların hizmet vermeye ve işçilerin tedavi edilmeye başlanması cumhuriyetten önceki dönemde ilk çalışmalardır. “Maadin Nizamnamesi” karşılaşılabilecek iş kazalarında gerekli önlemlerin alınması, maden ocaklarında yaşanabilecek ölümlü iş kazalarında işçilerin ailelerine gerekli yardım ve ödemelerin yapılmasını içermektedir. 1921’de çıkan “Ereğli Havza-i Fahmiye Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun” ile kömür çıkarıcı ocaklarda yaşanan iş kazaları için tedbirlerin alınması ve işçiye parasal yardımın yapılması mecburiyetini öngörmekteydi. (Yiğitler, 2013)

2.2.3 Cumhuriyet dönemi

İzmir İktisat Kongresi’nde, çalışma hayatında modernleşmenin sağlanması için gerekli olan çalışmalar ve önerilerden oluşan kararlar alınmış ve uygulanmasına başlanmıştır. Varolan kanun ve yönetmelikler de Cumhuriyet döneminden günümüze ulaşmıştır. Versailles Barış Antlaşmasınının 13.bölümündeki 427. Maddesine dayanarak bütün dünyada sosyal kapsamlı kanunların çıkarılması önerilmiş, 1919’da İsviçre’de barış antlaşması ile oluşturulan Cemiyet-i Akvam ile birlikte, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) de kurulmuştur. 1932’de Türkiye ILO’ya üye olmuştur. ILO’nun çalışma mevzuatlarını ve temel kaynaklarını, kabul edilen sözleşme ve tavsiye kararları oluşturur. (Yiğitler, 2013)

1926 yılında 818 sayılı Borçlar yasası, iş kazası ve meslek hastalıkları ile ilgili hükümler getirmiştir. 1930 yılında denetimler konusunda hükümler içeren Belediyeler Yasası yürürlüğe girmiştir. 1930 yılında çıkarılan 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 1937 yılında yürürlüğe giren 3008 sayılı İş yasası çıkarılmış ve bu yasalara dayalı çok sayıda çıkarılan tüzük ile hükümler detaylandırılmıştır. 1945 yılında 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Yasası çıkarılmış, 1946 yılında

Çalışma Bakanlığı kurulmuş, 3008 sayılı İş Kanunu 1967 yılında 931 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılmış, 1971’de 1475 sayılı İş Kanunu onun yerine gelmiştir. 2003 tarihinde 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiş, 1964 yılında yürürlüğe giren 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile işçilere, risklere karşı sağlık güvencesi getirilmiş, daha sonra bu yasa 2003 yılında çıkarılan 4958 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu’yla değiştirilmiştir, son olarak da 2006 yılında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kabul edilmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu’yla birlikte ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatımız da değişmiş, bu kanunla birlikte yaklaşık 50 yönetmelik, birkaç tüzük ve tebliğ yayımlanmıştır. Hazırlanan kanun ve yönetmeliklerin yanında iş güvenliğiyle ilgili bazı standartlar da yayınlanmaya başlamıştır. Kılavuz olarak ilk iş sağlığı ve güvenliği standardı, 1996 yılında İngiliz Standartlar Enstitüsü (British Standardization Institution-BSI) tarafından yayımlanan ‘BS 8800’ mesleki iş sağlığı ve güvenlik yönetim sistemi rehberi olmuştur. Daha sonra BSI temel alınarak birçok ülkede çeşitli standartlar yayımlanmıştır. 1999 Yılında 18001 İSG Yönetim Sistemi, BSI komisyonunun referansı ile oluşturulmuş, 2001 yılında ülkemizde TSE tarafından kabul edilerek yayımlanmıştır. OHSAS 18001 içerik olarak işletmelerdeki risklerin kontrol altına alınarak sürekli iyileştirmenin sağlanmasını, çalışanlar, yöneticiler, denetleyenlerin sorumluluklarının belirlenmesini, üretim performansının iyileştirilmesini hedeflemiştir. (Kanat, 2015)

4857 Sayılı İş Kanununun tüm çalışanları kapsamına almaması, iş hukukunun temel ilkesi olan işçiyi koruma, işçinin sağlığı ve güvenliğini güvence altına alma ilkesinin hayata geçirilmesi, tüm çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hizmeti almaya ihtiyacı, Avrupa Birliği’nin 89/391 Sayılı çerçeve direktifi, 155 ve 161 Sayılı ILO Sözleşmeleri, ayrı bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa olan ihtiyacı arttırmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun yürürlüğe girmesi ile mevzuattaki dağınıklığın giderilmesi, mevzuatın içeriğinin genişletilmesi ve konuları bütünüyle ele alan bir yapıya sahip olması amaçlanmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30.06.2012 tarihinde 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmesiyle 16.06.2014 tarihinde yürürlükten kaldırılan işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğünden eksik kalan bazı kısımlar, birçok yönetmelikle desteklenmiş ve detaylı bir hale getirilmiştir. (Koç, 2015)

6331 sayılı kanun; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki,

sorumluluk, hak ve yükümlülüklerinin düzenlenmesi amacıyla oluşturulmuş bir kanundur. Birinci bölümde; iş güvenliğinin amacı, kapsamı, çalışan temsilcisi, destek elemanı, genç çalışan, iş kazası, meslek hastalığı, kurul, ortak sağlık ve güvenlik birimi, tehlike, risk, risk değerlendirmesi gibi esas kavramlar tanımlanmıştır. İkinci bölümde; işveren ile çalışanların görev yetki ve sorumlulukları açıklanmaktadır. İşverenin, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğinin sağlanması, işletmenin güvenliği için her türlü iş güvenliği önlemlerinin alınması, çalışanlara gerekli eğitimin verilmesi, mesleki risklerin önlenmesi, işletme içinde ihtiyaç duyulan her türlü araç ve gerecin sağlanması, iş güvenliği ile ilgili kurallara uyulup uyulmadığının denetlenmesi, işletmeye ait risk değerlendirmesinin yapılması, çalışanların işe uygunluğunun gözlemlenmesi, gerekli kişisel koruyucu donanımın tüm çalışanlar için sağlanması, çok tehlikeli yerlere yetkilisi dışında kişilerin girişinin engellenmesi ve işletmede gerekli uyarı levhalarının bulundurulması gibi önemli konular yer almaktadır. Kanunun devamında iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinden, işletmelerin tehlike sınıflarının belirlenmesinden ve bu tehlike sınıflarına göre iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli bulundurma zorunluluğundan, işletmede yapılan işin niteliği, çalışan işçi sayısı, işletmenin büyüklüğü, iş yerinin bulunduğu çevre bilgisi göz önüne alınarak acil durum planlarının hazırlanması, tatbikatların yapılması ve olası acil durumlara karşı koruma, kurtarma, ilkyardım gibi gerekli acil durum ekiplerinin oluşturulması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması ve sosyal güvenlik kurumuna bildirimlerinin yapılması, tüm çalışanlara temel iş sağlığı ve güvenliği eğitim ve sertifikalarının verilmesi, çalışan temsilcisinin seçilmesi gibi konulara değinilmiştir. Üçüncü bölümde konsey, kurul ve koordinasyon konuları ile kurul oluşturma zorunluluğu ve bu zorunluluğun içeriğindeki kurallar anlatılmaktadır. Dördüncü bölümde teftiş ve idari yaptırımlar konusu, beşinci bölümde ise çeşitli ve geçici hükümler başlığı altında belgelendirme, ihtar ve iptaller, yürürlükten kaldırılan hükümler, sağlık raporları, mevcut sertifika ve belgeler ile ihtar puanları gibi konulara yer verilmiştir. (Koç, 2015)

3 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN KAVRAMSAL BOYUTU

3.1 İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kavramı

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların sağlığı ve güvenliği ile ilgilenen bir alandır. Çalışma ortamlarında işlerin yürütülmesi esnasında, bazı sebeplerden kaynaklanan tehlike ve risklere karşı çalışan kişilerin hem sağlığını hem de güvenliğini koruma amacı olan sistematik çalışmalardır. Gereken tedbirlerin alınmama durumu karşısında, insanların sağlığı ve güvenliği ile ilgili risk yaratan neticelerle karşılaşabilmektedir. İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında risklerin öncelik sıralaması ve derecelendirilmesi çok önemlidir. Çalışma ortamındaki makine ve aletlerin yaratabileceği riskler nedeniyle çalışanların hem sağlığı bozulabilir hem de kendilerinin güvensiz ortamda bulduklarını bilmeleri nedeniyle, bu durum psikolojik anlamda önemli sıkıntılara neden olabilir. Çalışılan ortamdaki tehlikelerden kaynaklanan riskleri kontrol altına almak, çalışma ortamını tehlike ve riskten uzak bir ortam haline getirebilmek veya riskleri en az seviyeye indirmek, çalışanlar açısından olumlu gelişmeler olmaktadır.

3.2 Güvenlik Kültürü Kavramı

Güvenlik kültürünün tanımı, literatürde farklı şekillerde dile getirilmektedir. Bu tanımlar incelendiğinde, ortaklık, önleme, korunma, maruziyet, değişim, algılama, inanç, değer, tutum vb. kavramların ortak olduğu görülmektedir. Bu kavramlardan yola çıkarak güvenlik kültürünü, işyerinin her kademesinde görev yapan personelin, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili maruziyet, önleme, korunma gibi konularda sahip olduğu veya geliştirdiği ortak davranış, alışkanlık, inanç, görüş ve paylaşımlar bütünüdür. Güvenlik kültürü bütün işletmeyi kapsamakta ve işletmenin her bireyi tarafından farklı seviyelerde olsa bile algılanmaktadır. Bu algının kabul edilebilir düzeye yükseltilebilmesi için her kademedeki çalışanların güvenlik kültürünün birbirine yakınlaştırılması, iş kazalarının önlenmesinde önemli bir unsur olacaktır. (Aközel, 2013)

Güvenlik kültürünün her bireyde oluşmasına yönelik çalışmalar, öncelikle aile içi eğitimle başlamalı, devamında eğitim-öğretim hayatı boyunca desteklenmeli ve bireyin çalışma hayatına dahil olması ile işverenlerce verilecek eğitimlerle en üst seviyeye taşınmalıdır. Bu amaçla; ülkemizde güvenlik kültürüne sahip bireylerin yetişmesi konusunda aile ile birlikte eğitim sistemine de büyük sorumluluklar düşmektedir. Gerek ilk ve orta öğretim, gerek yüksek öğretim ve mesleki eğitim süreçlerinde, bireylerde güvenlik kültürü oluşmasına ve algılamasına yönelik programlar uygulanmalıdır. Son yıllarda, dünyada ve ülkemizde güvenlik kültürü konusunda yapılan çalışmalar ve konunun çalışma yaşamının birçok alanında gündeme getirilmesi, ilerleyen zamanlarda güvenlik kültürünün hem toplum hem de çalışma yaşamına yeterli oranda entegre olacağı konusunda umut verici gelişmeler olarak değerlendirilebilir. (Aközel, 2013).

3.3 İş Güvenliği Kültürü

İş güvenliği kültürü, bir kuruluşta, çalışanların tümünün, en üst kademedен en alt kademeye kadar sağlık ve güvenlik konusunda ne düşündükleri, ne hissettikleri ve bunu davranış biçimine nasıl yansıttığının bir ifadesidir. Kuruluşta bir veya birkaç kişinin iş güvenliği davranışı kültür göstergesi olmamaktadır. Kuruluşta çalışan tüm kişiler iş güvenliği kültürünü belirlemektedir. Eğer bir işyerinde, çalışanların çoğunluğu güvenli bir şekilde davranıyorsa o işyerinde “İş Güvenliği Kültürü”nden söz edilebilir. Sağlık ve güvenlik kültürü üç temelde irdelenmektedir:

- Psikolojik temel
- Davranışsal temel
- Yapısal temel

Psikolojik temel; çalışanın sağlık ve güvenlik konusundaki düşüncelerini ve hissettiklerini kapsamaktadır. Davranışsal temelde ise kişilerin her gün güvenlikle ilgili hareketleri dikkate alınır. Bu bölüme kuruluş liderlerinin davranışları ve iş güvenliğini desteklemesi de ilave edilmelidir. Yapısal temel; bir kuruluşun iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemini kapsamaktadır. Bu üç temel konunun her biri diğerini etkilemektedir.

Bir kuruluşun iş sağlığı ve güvenliği performansı ile iş güvenliği kültürü arasında yakın ilişki bulunmaktadır. Bir kuruluşta:

Kaza sıklık ve ağırlık oranları seviyesi (Bir önceki yıla göre artış ve azalış)

Aynı işi yapan yurt içi ve yurt dışı kuruluşlarla kaza oranlarının kıyaslanması

Denetim göstergeleri (Yasal denetim, standart denetimler)

İdari ve cezai yaptırımlar

Çalışma koşullarına ilişkin şikâyetler iş sağlığı ve güvenliği performans göstergesi olarak belirlenmektedir.

Ülkemiz işyerlerinde kazalarla ilgili istatistikî veriler çok sağlıklı değildir. Kurumsal nitelik taşıyan firmalar dışında iş kazası göstergeleri gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca, ülkemizde kayıt dışı istihdam çok fazladır. Çoğu işyeri, müfettiş sayısı yetersizliği nedeniyle denetlenmemektedir. İşsizliğin %9 (TÜİK, 2014, Nisan) olduğu bir ülkede insanların iş sağlığı ve güvenliği çalışma koşullarındaki olumsuzluklar nedeniyle şikâyette bulunmaları beklenmemelidir. Bu nedenle, bir İSG profesyonelinin ilk çalışmaya başladığı anda yukarıda belirtilen performans göstergelerine ulaşacağı mümkün değildir. İş sağlığı ve kültür düzeyi bir anket değerlendirilmesi ile tespit edilebilir. (Kumral, 2014)

4 OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI

4.1 Okul Güvenliği

Okul güvenliği, okul ortamı ve okulun etrafı ile bağlantılı bir problemdir. Okul ortamında öğrenciler, öğretmenlerinden çeşitli bilgiler öğrenirken baskıcı tutumların olmadığı, güvenli, sağlıklı ve kendilerini özgürce ifade edebildikleri, tehlikelerden uzak bir ortamda eğitim almak isterler. Güvenli okul, öğrencilerin isteği olması dışında hem öğretmenlerin hem de ebeveynlerin de istediği ve beklediği bir ortamdır. Okul idaresi tarafından ailelerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin katılımıyla bu ortamın ve çevrenin oluşması sağlanabilmekte ve geniş bir planlama ile bu amaca ulaşmak daha kolay olabilmektedir.

Öğrenciler okulda, sınıf ortamlarında, okuldan çıkışları sırasında birçok tehlike ve risk ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Okul içerisinde, çocuklara zarar verme potansiyeli yüksek tehlikeler ve bunlardan kaynaklanan riskler, istenmeyen kazaların veya yaralanmaların oluşmasına neden olmaktadır. Oluşan bu kazalar çocuklar üzerinde ağır psikolojik sorunlara neden olabilmektedir. Yani çocuk bu kaza veya yaralanmayı yaşadığında okul ortamına olan güveni azalmakta ve aynısını tekrar yaşayabileceğini düşünebilmektedir. Bu nedenle okul çağındaki çocuklarda bu tür kazaların yaşanmasını hiç kimse istemez. Ancak yaşanan okul kazalarının birçoğu ölümlü sonuçlanan kazalar olması nedeniyle okul ve çevresi ile sınıf ortamlarında, güvenlik açısından en üst düzeyde tedbirlerin alınmasıyla risklerin tamamen yok edilmesi ya da minimum seviyeye indirilmesi gerekmektedir.

Okullarda oluşan kazalarla ilgili bilgiler toplanıp, kazaların oluşma nedenleriyle ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda, düzenleme çalışmaları yapılması ve okul idaresi tarafından öğretmenlere, öğrencilere ve okulda çalışan personele riskleri tanınmaları, risklerden nasıl uzak durmaları ve bunlara karşı ne yapmaları gerektiği konusunda eğitimler verilmesi sağlanırsa, kaza veya yaralanmaları önlemek daha kolay ve etkili olacaktır.

4.2 Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları

Okul yönetimi, okulda meydana gelebilecek olası tehlikelerden ve risklerden öğrencileri korumalı ve öğrencilerin güvenliğini sağlamalıdır. Gerek sınıflardaki gerekse koridorlardaki dolap ve panoların sabitlenmesi, okul zemininin öğrencilerin düştüklerinde yaralanmayacakları malzemeyle kaplatılması gerekmektedir. Öğrencilere okulda meydana gelebilecek kazalar ile ilgili yeterli bilgiler verilerek, kendilerini korumaları konusunda gerekli önlemler anlatılmalıdır. Okullarda oluşan veya oluşabilecek kazalarla ilgili bir sistem oluşturularak, kazalar kayıt altına alınmalı ve kayıt neticesinde değerlendirme yapılarak, kazalara ilişkin gerekli tedbirler alınmalıdır. Okulların aynı zamanda bir işyeri olduğu, iş sağlığı ve iş güvenliği kavramlarının hizmet veren çalışanlar ve hizmet alan öğrenciler açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği işlemlerinin, İl ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde kurulan İş Sağlığı Güvenliği bölümleri aracılığıyla sağlanması önemli bir yeniliktir. Çıraklık eğitim veren okullarla meslek okulları dışındaki okullar, tehlike sınıfı bakımından "az tehlikeli" sınıfındadır. Mesleki ve Teknik okulların "Tehlikeli" işyeri sınıfında bulunmasından dolayı, eğitim yapan Mesleki ve Teknik Okullarda durum daha da önem kazanmaktadır. (MEB Genelge, 2014)

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki tüm okullarda, kaza veya yaralanmaya sebep olabilecek tehlike ve risklerin en aza indirgenmesi ya da ortadan kaldırılması, ilkyardım gerektiren durumlarda gerekli müdahalenin sağlanması amacı ile okul idarecilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin, sağlık ve güvenlik kültürünün artırılması gerekmektedir. Nitekim, 2-6 Aralık 2014 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurasında bu bağlamda aşağıdaki tavsiye kararları alınmıştır. (Tavsiye Kararları, 2014)

19. Milli Eğitim Şurası'nda "Okul Güvenliği"ne ait alınan tavsiye kararlarına göre; tüm okullar için ayrıntılı bir okul güvenliği eylem planı hazırlanmalı ve bu amaçla okulun ve etrafının ayrıntılı bir risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Okul paydaşlarının okul güvenliği ile ilgili rol ve sorumlulukları tanımlanmalıdır. Okul güvenliği hususunda, il veya ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde bu konuda uzman kişilerin görev yapmalarının sağlanması gerekmektedir. Tüm okullarda sağlık ve güvenliğin sağlanması adına, hizmet alımı ile bu konuda elemanların bulunması,

okulun çevresinin tam güvenli olması için kurumlar arasında işbirliğine gidilerek emniyet personelinin destek alınmalıdır. Okulun ve etrafının karanlık olmaması gerekmektedir ki bu nedenle olabilecek elektrik kesilmelerine karşı, okullarda jeneratörler bulunmalıdır.

Okullarda acil durumlar ve özellikle depreme karşı gerekli güvenlik tedbirleri alınmalı, okul binaları yüksek katlı olmamalı, sınıflarda bulunan dolaplar sabitlenmeli, okul bahçesinin zemini yaralanmayı önleyici yapı malzemesiyle kaplanmalıdır. Okul ortamı, engelli öğrencilerin gereksinimleri için uygun olmalı eğer uygun değilse gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Psikolojik sıkıntıları olan öğrencilere ve ebeveynlerine rehberlik öğretmenleri destek olmalıdır. Göreve yeni başlayan çalışanlara oryantasyon eğitimi verilmeli, şiddet uyguladığı belirlenen yönetici ve öğretmenlerin daha üst kademelere atanmaları engellenmelidir. Okul yöneticileri, okul güvenliğini ilgilendiren sorunları çözebilecek ve yönetebilecek yeteneğe ve bilgiye sahip kişiler olmalı, okul güvenliğine ait sıkıntıların tespit edilerek, analizi sonucunda bu konuda bir veri tabanı oluşturulmalı, okulların risk durumları ortaya çıkarılmalıdır. Okullarda boş derslerde güvenlikle ilgili sıkıntıların yaşanmaması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır. (Tavsiye Kararları, 2014)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü 19.08.2014 tarih ve 2014/16 sayılı genelgeyle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda iş sağlığı ve güvenliği uzmanı istihdam edilmesi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtildiği üzere; özel ve kamu ayrımı yapmaksızın bütün işler ve iş yerlerinde işveren (atamaya yetkili amir) ya da işveren vekili tarafından çırak ve stajyerler de dahil olmak üzere, öğretmen, hizmetli, işçi, memur, sözleşmeli vb. gibi tüm personele uygulanmakta olduğu ve bu doğrultuda, illerin Milli Eğitim Müdürlüğü'nde İş yeri sağlığı ve güvenliği birimi oluşturulacağı, çalışan sayısına göre kurumlar seçim ya da atama yoluyla seçecekleri en az bir kişi İSG kurulunda temsilci olarak görevlendirileceği, 50 ve daha fazla çalışanı olan Merkez ve Taşra Teşkilatındaki okullarda iş yeri sağlığı ve güvenliği uzmanı bulundurulması zorunlu olduğu, iş yerlerinin risk değerlendirmelerini yapmak ve çalışma şartlarının düzenlenmesi konusunda İSGB kurulundan yardım alınacağı, Bakanlık bünyesinde görev yapan öğretmenlerden İş yeri sağlığı ve güvenliği sertifikası olanların tespit edilmesi ve bu öğretmenlerin okullarda iş yeri güvenliği uzmanı olarak görev

yapmasının sağlanması, Kurumların iş yeri güvenliği bilgilendirme eğitimleri tehlikeli sınıflarda yer alanlar 2 yılda 12 saat, az tehlikeli sınıflarda yer alan okullar için 3 yılda 8 saat şeklinde yapılması, Bakanlığa bağlı tehlikeli iş yerlerinde her 10 kişiye 1, az tehlikeli iş yerlerinde her 20 kişiye 1 ilkyardım uzmanı görevlendirilmesi kararları alınmıştır. (MEB Genelge, 2014)

4.3 Okullarda Yaşanan Kaza Örnekleri

İstanbul Maltepe Dumlupınar İlköğretim Okulu'nun tuvaletinde 4 yıl önce lavabonun üzerine düşmesi sonucu hayatını kaybeden 6 yaşındaki Efe Boz'un,"kazaya neden olan lavabonun ana sınıfındaki çocuklara uygun sağlamlıkta ve boyutta yapılmamış olması, lavabonun düşme tehlikesi göz önüne alınarak demir destekli veya ayaklı yapılmaması, sadece iki vida ile duvara monte edilmiş olması, söz konusu lavabo ile ilgili gerekli bakım ve iyileştirmenin yapılmaması, kazalara neden olabilecek materyalin güvenli hale getirilmemesi" ölümüne neden olmuştur. (Gürcanlı, 2013)

Uşak Eşme'de okuduğu yatılı okulun bahçesindeki fosseptik çukuruna düşerek boğulan 9 yaşındaki Ercan Balık; İzmir'de okulun yaya kapısı kilitli olduğu için yöneldiği araç giriş kapısında arada kalarak yaşamını yitiren 17 yaşındaki Anıl Erdem; yine İzmir'de okulun bozuk kapısı üzerine düştüğü için yaşamını yitiren 4 yaşındaki Mehmet Ali Yavuz; Bitlis'in Ahlat ilçesinde okuldaki yangın tatbikatı sonrasında yaşamını yitiren 17 yaşındaki Onur Akgün ise okullardaki kazalarda hayatını kaybeden diğer öğrencilerimizdir.

Sivas'ta Mevlana Ortaokulu öğrencisi 12 yaşındaki Ziya Emin Veske'nin koluna saplanan kapı kolu, hastanede yapılan müdahale ile çıkarıldı. Çorum'da da Bahçelievler Öğretmen Salim Akaydın Ortaokulu'nda bir sınıftaki kapının demir kolu, 11 yaşındaki öğrenci Ceyhun Emre Top'un koluna saplandı. Öğrenci, vidaları sökülen kapı kolu ile birlikte hastaneye götürüldü. İnegöl'de İshakpaşa İlkokulunda A.İ'nin üzerine tuvalette elini yıkadığı sırada kalorifer peteği düştü. Öğrencinin sağ bacağına kırıklar oluştu. İnşaat süreci bittiği söylenen ve öğrenime açılan Trabzon Bahçecik Mahallesi İmam Hatip Ortaokulu'nda 5 yaşındaki Resul Demir ise, üzerine 200 kg ağırlığında bir demir kapı devrilmesi sonucu ağır yaralanmıştır. (Gürcanlı, 2013)

Okullarda yaşanan kazalar sadece öğrencilerle sınırlı kalmamaktadır. Örn; Diyarbakır'da bir köy okulunun halılarını yıkamak için okul damına çıkan bayan (aynı zamanda okulun velisi) damdan düşerek belini kırmış, vahim olayın neticesinde okul yönetimi aleyhinde yüz binlerce TL'lik tazminat davası açmıştır. Başka bir okulda yaşanan bir başka iş kazasına örnek: okulun hizmetlisinin WC temizliğini daha etkin yapabilmek amacıyla tuz ruhu (kezzap) ile çamaşır suyunu karıştırması neticesinde klor gazı ortaya çıkıp hizmetliyi zehirlemiştir. (Gündüz, 2013)

4.4 Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yaşanan Kazalardan sonra yaptığı çalışmalar

Milli Eğitim Bakanlığı genelge yayınlayarak iş güvenliğinde önemli bir adım atmıştır. Bu genelgenin içeriğinde, tüm illerdeki okul binalarının yapı bakımından uygun olup olmadığının denetlenmesi ve okullarda iş güvenliği uzmanı bulundurulması amacı yer almaktadır. Bütün il milli eğitim müdürlüklerinde en az bir İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi bulunacak ve bu birim tedbirlerin alınması için analiz ve değerlendirme çalışmaları yapacaktır. Bu genelgenin hayata geçirilmesiyle Milli Eğitim Bakanlığı, okulların sağlık ve güvenlik ile ilgili eksikliklerinin tamamlanması adına , İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, kamu sektöründe de, öğretmenler, sözleşmeli personel vb. tüm çalışanlara uygulanması sağlanmış olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Mardin'de bir öğrencinin üzerine dolap düşmesi nedeniyle ölmesi , okullarda güvenlik tedbirlerinin alınması amacıyla tüm il Milli Eğitim Müdürlüklerine; okulların tümünde alınması gereken tedbirlerin bulunduğu “Okul kazalarını önleyici tedbirlerin alınması” başlıklı bir yazı göndererek okul yönetim ve yöneticilerinin okullarda oluşabilecek tehlike ve risklerden öğrencileri korumakla sorumlu oldukları "Özellikle sınıflarda ve koridorda bulunan dolap, tablo, duyuru panosu gibi eşyalar sabitlenmeli; oyun parkında bulunan araçların periyodik kontrolleri yapılmalı; bahçe zeminini imkanlar ölçüsünde çocukların düştüklerinde yaralanmayacakları türden malzeme ile kaplatılmalı; bahçe kapısı, merdiven korkulukları, pencere ve çatı katı girişleri gibi yerler kontrol edilmeli." ifadelerine yer verildi (Aygül, 2014). Okul, çocukların aileleri ve evleri dışında ilk defa toplum hayatına girdikleri, yeni arkadaşlar edindikleri ve daha fazla fiziksel faaliyette buldukları yer olduğu ve öğrencilerin okulda kendi davranışları, çevresel düzenlemelerin yetersizliği ve ihmaller sonucu kaza geçirebildikleri vurgulandı.

Kazaların, çocuğa fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek çocuğun dengesinin bozulmasına, hastalanmasına, sakatlanmasına hatta ölümüne neden olurken, aileye ve topluma da ağır maddi manevi yük getirdiği ve kazaların, okul bölgesinde daha önceden alınacak tedbirlerle önlenabilir olaylar olduğu belirtilmiştir. (Aygül, 2014)

MEB okullarda, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla, il ve ilçelerdeki okullarda iş sağlığı ve güvenliği şartlarının yeterliliğiyle ilgili denetimlerine başlayarak okullardaki bütün personele eğitim verilmesi, okullardaki tehlikeler ile bu tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve oluşabilecek kazaların engellenmesi için önlemlerin alınmasını sağlayacaktır. Okullarda, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanuna bağlı yönetmeliklerde belirtilen şartlara uygun, tehlikesiz ve risksiz fiziki imkanların sağlanması gerekmektedir. Okullar; yöneticiler, öğretmenler, memur ve hizmetliler için bir çalışma ortamı, öğrencilerimiz için ise sağlıklı ve güvenli ortamda eğitim alacakları evlerinden sonraki yuvaları olmaktadır.

Ebeveynler çocuklarının eğitim gördükleri ortamda okul yönetiminin, sağlık ve güvenlik bakımından, tehlikeler ve tehlikelerden kaynaklanan riskler konusunda gerekli önlemleri almalarını beklemektedir. Tabii burada öğretmenlerimize de önemli görevler düşmektedir.

Hem ders hem de teneffüslerde öğrencilerin sorumlulukları öğretmenlerdedir. Öğretmenler, öğrencilerle çoğu zaman bir arada olmalarından ötürü öğrencilerin geçirdikleri kazalara en çok tanık olan ve gözlemleyen kişilerdir. Bu nedenle kaza sırasında yapılması gerekenleri en iyi bilenler olmalıdırlar. Öğretmenlerin sorumlulukları kaza anında yapılması gerekenlerin dışında ayrıca kazanın gerçekleşmemesi için alınacak tedbirleri bilmek ve bu tedbirleri öğrencilerine öğretmek olmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin ilkyardım için gereken bilgilere sahip olması, yaşanan okul kazası sırasında, doğru ilk müdahalenin yapılması açısından çok önemlidir. Sadece öğretmenlerin bilinçli ve yeterli donanıma sahip olması yeterli değildir. Burada okul güvenliğinin de sağlanması gerekir (Aktaş, 2014).

4.4.1 Elliden fazla çalışan olan okullarda kurullar oluşturulması

Okullarda elli ve elliden fazla personelin olması durumunda, İşyeri Sağlık ve Güvenlik Kurulu oluşturulacaktır. Risk değerlendirmesi, hizmet alma yoluyla değil

Milli eğitim Bakanlığı'nda görevli iş güvenliği ile ildeki İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi uzmanlarının desteğiyle, risk değerlendirmesi ekibi tarafından yaptırılacaktır.

4.4.2 İş Güvenliği uzmanlığı sertifikası olan öğretmenlerin tespit edilmesi

Okullardaki öğretmenler ile Bakanlıkta çalışan personellerden iş güvenliği uzmanlığı sertifikası olanlar belirlenecektir. Tam zamanlı iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilecek olan öğretmenlerin norm kadro fazlası olması gerekmektedir. Bu özelliğe sahip öğretmen olmaması durumunda çalışan personellerden istekli olanlar görevlendirilecektir. Aile hekimleri veya Toplum Sağlığı Merkezlerinden isteyenler arasından, tam yada kısmi süreli İşyeri hekimi görevlendirmesi yapılacaktır.

Tehlikeli sınıfta olanlar için iki yılda on iki saat, az tehlikeli sınıfta olanlar için üç yılda sekiz saat olmak üzere, okullardaki çalışanların iş sağlığı güvenliği temel eğitimlerinin yapılması sağlanacaktır.

4.4.3 Meslek okullarının denetlenmesi

İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri tarafından, mesleki ve teknik eğitim veren okullarda ortam ölçümleri yapılacaktır. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri, ortam ölçümlerinin incelemelerini yaparak sonuç değerlerinin uygunsuz olması halinde hemen tedbir alınması için yetkilileri bilgilendirecek, özellikle meslek ve teknik eğitim ağırlıklı okullar gibi tehlikeli sınıfta bulunan her on beş çalışan için bir ilk yardımcı, az tehlikeli sınıfta bulunan okullarda yirmi çalışan için bir ilk yardımcı görevlendirilmesi sağlanacaktır. (Resmi Gazete, 29.07.2015, 29429) İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimlerinin organizasyonu ile il sivil savunma birimleri, il itfaiye birimlerinden destek alınarak mahallinde yangın eğitimi yapılacaktır (Aktaş, 2014).

4.4.4 Öğrenci ve çalışanlarda farkındalığın artırılması

Okul müdürlükleri tarafından, hem öğrencilere hem de okullardaki tüm çalışanlara iş sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili bilincin ve kültürün oluşturulması amacıyla, seminer vb. gibi etkinlikler düzenlenerek bu konuda kazanımların artırılması, okullardaki çalışanların ve öğrencilerin bilgilendirilmesi sağlanacaktır.

4.4.5 Engelliler için çalışanlara özel eğitim verilmesi

Merkezde İnşaat Emlak Daire Başkanlığı, taşrada valiliklerde görevli teknik personel tarafından gerekli tespitler yapılarak okul binalarının iş sağlığı güvenliği

mevzuatındaki şartlara uygun olup olmadığının belirlenmesi, uygunsuz koşulların giderilmesi sağlanacaktır (Aktaş, 2014).

4.5 Okul sağlık güvenlik kurulu ve alan sağlık güvenlik kurulu

Okul Düzeyinde Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulu (OSGK) : Okul müdürü sağlık ve güvenlik faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumludur. Okul bünyesinde oluşturulan sağlık ve güvenlik kurulu ilgili müdür yardımcısı, alan şefleri ile okul öğrenci temsilcisi ve okul aile birliği başkanı olmak üzere en az beş üyeden oluşur. Kurul çalışmalarını okuldaki diğer sosyal kulüplerle (Sağlık Kulübü vb.) birlikte yürütür. Bu kurulun görevleri; Okul düzeyinde sağlık ve güvenlik faaliyetlerini koordine etmek, alan sağlık ve güvenlik kurulları tarafından bildirilen eksikliklerin tamamlanmasını sağlamak, okullarda acil durum önlemlerini almak, sağlık ve güvenlikle ilgili eğitim ler düzenlemek, sağlık ve güvenlikle ilgili yarışmalar düzenlemek, mevzuata uygun, sağlık, güvenlik şartlarına uygun ekipmanların alınmasını sağlamaktır. (Polat, 2012)

Alan Sağlık ve Güvenlik Kurulu (ASGK) : Alan sayısı üçten fazla ise her alan kendi bünyesinde sağlık ve güvenlik kurulu oluşturacaktır. Alan sayısı belirtilen sayıdan az ise ASGK'nın görevlerini OSGK üstlenecektir.

ASGK üyeleri; alan şefleri, seçilecek öğretmen ve öğrencilerden oluşacaktır. ASGK üye sayısı üçten az olamaz.

Bu kurulun görevleri; Sağlık ve güvenlikle ilgili incelemeleri yapmak, alana ait atölye ve laboratuvarlarda sağlık ve güvenlik önlemlerini almak, görülen eksiklikleri Okul Sağlık ve Güvenlik Kuruluna bildirmek, bireysel güvenlik konularında öğrenci ve öğretmenlere yardımcı olmak ve tavsiyelerde bulunmak, sağlık ve güvenlik davranışının benimsenmesini teşvik etmek, sağlık ve güvenlik faaliyetlerini (risk değerlendirmesi, tedbir alınması, eğitim ve bilgilendirme, raporlama, iş sağlığı ve güvenliği organizasyonları gibi) yürütmektir. (Polat, 2012)

4.6 Milli Eğitim Bakanlığı okul rehberine göre okul yönetimlerinin yapacakları çalışmalar

Acil Çıkışlar: Okullarda acil durumlarla karşılaşıldığında ne yapılması gerektiği ve çalışan sayısına uygun çıkış noktaları ile yön levhalarının mevcut durumları Okul

Sağlık ve Güvenlik Kurulu tarafından incelenerek tespit edilen eksikliklerin sivil savunma kulübü ile birlikte giderilmesi sağlanır.

Kazalar: Ramak kala olaylar ile kazaların sağlık ve güvenlik kuruluna bildirimini sonrasında bu kurul tarafından okullarda yaşanan kazaların incelemesi yapılarak okul müdürü bilgilendirilir.

İlk Yardım: İlk yardım sertifikası olanların Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulu üyesi olması acil durumlarda ilk destek alınacak kişiler olmaları açısından son derece önemlidir. İlk yardım personelinin adları ile telefon numaraları okul panolarında asılı bulundurulmalıdır. Okuldaki çalışanların kan gruplarının listesi, Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulunda olmalı ve öğrencilerin kan gruplarını, okul bilgi yönetim sistemine öğretmenler tarafından yazılmalıdır.

Mesai Saatleri Dışında Okulun Kullanımı: Okul mesai saatleri haricinde, çalışan ve öğrenci girişi okul sağlık ve güvenlik kurulu ile alan sağlık ve güvenlik kurulunun izni ile mümkün olmaktadır. Çalışma saatleri dışında çalışanlar, yangın ve güvenlik kurallarını bilmek ve bu kurallara uymak zorundadırlar.

Bina Hizmetleri: Okullarda elektrik ve su tesisatlarının aylık bakımı ve gerektiğinde tamiri sadece yetkili kişiler tarafından Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulunun talimatları ile sağlanmalıdır. Yetkisi olmayanlar bu işlere müdahale etmemelidir.

Sağlık ve Güvenlik Kontrolleri: Okullarda senede iki defa genel sağlık kontrolleri yapılmalıdır. Kontroller; Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulu ile Alan Sağlık ve Güvenlik Kurulu tarafından yaptırılmalıdır. Kurullar, gerekli olduğu takdirde ilgili kurumlardan ya da kişilerden yardım isteyebilirler.

Raporlama: Raporlar ve formlar Alan Sağlık ve Güvenlik Kurulu tarafından yazılır. Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulu ile okulun müdürüne iletilerek, tekrarlanan kazaların önlenmesi için güvenlik önlemlerinin alınması sağlanmalıdır.

Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu tarafından en az iki ayda bir iş güvenliği toplantısı yapılmalıdır. Acil durumlarda tehlikenin riske dönüşmemesi adına raporlama yapılmadan hemen harekete geçilmelidir.

Gözetim: Bütün faaliyetler bölüm veya alan sorumlularının eşliğinde ve gözetiminde yapılmalıdır. İş güvenliği kurallarına uyulmalıdır (Polat, 2012).

Laboratuvar ve Atölyeler: Gerektiğinde personele ve öğrencilere eğitim verilmelidir. Çalışmaya başlamadan önce risk değerlendirmesi yapılmalı ve belirli periyotlarla düzenli olarak atölye veya laboratuvarlar denetlenmelidir. Öğitmenlerin, bu bölgelerde öğrencilerin çalışmalarını güvenlik açısından izlemeleri, bütün elektrikle çalışan ekipmanlardan kaynaklanan kaçakların engellenmesi için önlemler alınmalı, gerekli kontroller yapılmalıdır.

Ziyaretçiler: Okullara gelen ziyaretçilerin adı, soyadı, okula giriş ve çıkış saatleri ve imzaları gibi bilgilerin ziyaretçi defterine işlenmesi ve kayıt altına alınması gerekmektedir.

Eğitim: Okullarda, öğretmenlere, öğrencilere ve çalışanlara okullardaki tehlikeler ile bu tehlikelerden kaynaklanan riskler konusunda iş sağlığı ve güvenliği temel eğitimi verilmelidir. Bu temel eğitimde acil durumda yapılması gerekenlerle ilgili bilgilendirmeler de olmalıdır. Bu eğitimin yapılmasını Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu sağlar. Eğitimler düzenli aralıklarla tekrarlanabilir. Okula yeni çalışanlar geldiğinde de bu eğitimin verilmesi sağlanmalıdır.

Risk Değerlendirmesi: Güvenlik ve sağlık açısından tehlike ve risklerin tespit edilmesi, risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve değerlendirilmesi, herhangi kaza veya ramak kala olay ile karşılaşılması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ekipmanların Güvenli Kullanımı ve Bakımı: Okullarda eğitim amaçlı kullanılan tüm ekipmanlar, amacına ve kullanım kılavuzuna uygun şekilde kullanılmalıdır. Ekipmanlarla ilgili kişisel koruyucu donanımlar bulunmalı ve kullanılması sağlanmalıdır. Öğrenciler, Alan Sağlık ve Güvenlik Kurulunun belirlediği kurallara uymalı ve öğretmenlerinin eşliğinde çalışmalarını yapmalıdırlar.

Okullardaki ekipmanların periyodik bakımları ve kontrolleri Alan Sağlık ve Güvenlik Kurulu tarafından yaptırılmalıdır.

Çalışma Ortamının Gözetimi: Çalışma ortamının ve ekipmanların kontrolleri hem çalışmaya başlamadan önce hem de çalışma bittikten sonra sorumlu öğretmen tarafından yapılmalıdır. İş sağlığına ve iş güvenliğine uygun olmayan faktörler tespit edilip hemen önlem alınmalıdır. İş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için yönetmeliklere uygun güvenlik ve sağlık işaretleri kullanılmalıdır (Polat, 2012).

Yerleşim Planı: Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu yerleşim planlarını uygun bir şekilde oluşturmalıdır. Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu tarafından kontrolleri yapılmalı ve planlar asılmalıdır.

Ölçüm ve Testler: Yapılması zorunlu hallerde ortamdaki toz, gürültü, aydınlatma ve termal konfor şartlarının ölçümleri, Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu tarafından yaptırılmalı ve uygunsuzlukların giderilmesi sağlanmalıdır. Merdivenler:

- Yangın merdivenleri: Okuldaki merdivenler haricinde kesinlikle yangın merdiveni olmalı, acil durumlarda bu merdivenlerden çıkışlar kolaylıkla sağlanmalıdır. Yangın merdivenlerinin yeri krokilerde belirtilmelidir.
- Normal merdivenler: Bu merdivenler daima kullanışlı ve güvenlik açısından uygun olmalıdır. Merdiven aralıklarının düşme riskine karşı kapalı olmalı ve merdiven kenarlarında mutlaka korkuluk bulundurulmalıdır.

Basınçlı Sistemler: Okullarda bulunan basınçlı sistemlerin kurulumu mevzuata uygun yapılmalıdır. Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu, basınçlı sistemlerin periyodik muayenelerinin yetkili kişiler tarafından yapılmasını ve standartlara uyulmasını sağlamalıdır.

Topraklama: Okullardaki bütün ekipmanların yönetmeliklere uygun olarak topraklamaları yapılmalıdır. Topraklama ölçüm raporu alınmalı, tespit edilen uygunsuzluklar veya eksiklikler en kısa zamanda giderilmelidir.

Elektrik: Okulun elektrikle ilgili işlerini mevzuata uygun olarak ve sadece yetkili olan kişilere Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu yaptırmalıdır. Elektrik işleri yapılırken önlem olarak;

Elektrik çalışmalarında minimum iki kişinin beraber çalışması,

Elektrik bağlantılarına karşı dikkatli olunması,

Elektrik pano ve kutularının kapalı olması gerekir.

Yangın talimatları: Okul Sivil Savunma Kulübü ile Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu birlikte okuldaki yangına neden olabilecek riskleri değerlendirir ve gerekli önlemleri alınmasını sağlar. Acil durum planları, acil durum ekipleri, toplanma bölgeleri, yangın ihbarı için telefonların bulunduğu talimatları hazırlar ve gerekli tatbikatları yapar. (Polat, 2012).

5 YÖNTEM, VERİ TOPLAMA VE VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1 Öğretmen Anketi

Öğretmenlerin iş sağlığı güvenliği hakkındaki genel bilgileri, çalıştıkları eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği konusundaki uygulama çalışmaları, yeterliliği, öğrencileriyle bu konudaki paylaşımlarını içeren bir anket uygulanmıştır. Bu çalışma kapsamında; üç ilçede bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokul ve ortaokullar tespit edilerek, bu okullarla anket yapabilmek için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne; İstanbul Aydın Üniversitesi'nden alınan etik kurul onaylı dilekçe, öğretmen anketi soruları, yüksek lisans tez önerisi sunulmuş ve İstanbul Valiliği'nin onayıyla anket çalışmalarına başlanmıştır.

Anket, İstanbul'un çeşitli bölgelerindeki üç ilçede bulunan okullarda yapıp sonuçlar grafiksel yorumlarla ifade edilerek çalışma tamamlanmıştır. Sağlıklı verilere ulaşmak için okulların ve öğretmenlerin isimlerinin makale ve tezde hiçbir şekilde belirtilmeyeceği söylenmiş ve anket yapılırken de isimler alınmamıştır.

5.2 Örneklem

Çalışmanın örnekleme; Büyükçekmece, Beylikdüzü ve Esenyurt ilçelerindeki 8 okulda çalışan 150 öğretmendir. Anket araştırmasına katılan öğretmenler, örnekleme yöntemi kullanılarak rastgele seçimi yapılmıştır.

5.3 Bulgular

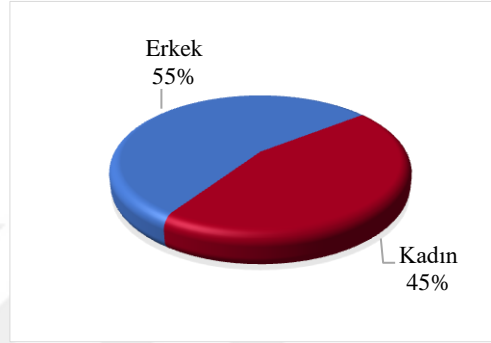
Devlet okulu ve özel okullarda çalışan öğretmenlere bu çalışmada anket yapılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır. Elde edilen cevapların sonuçları grafik şeklinde ifade edilerek, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği açısından bilgi ve eğitim düzeyleri, ankette verilen cevaplar doğrultusunda elde edilmiştir. Anket tekrar test yöntemi ile kontrol edilerek, öğretmenlere anket tekrarı yapılarak, sonuçlandırılmıştır. Anketin aralığının güvenilir olduğu belirlenmiştir.

5.3.1 Çalışanların kişisel bilgileri

Çalışanların cinsiyeti, yaşı, meslekteki iş tecrübeleri, çalışma süreleri gibi faktörler öğrencilere olan davranışları etkileyebilmektedir. Bu nedenle kişisel bilgileri sorgulanmaktadır.

5.3.1.1 Cinsiyetiniz nedir?

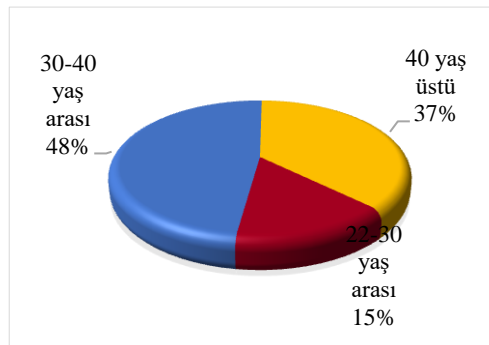
Şekil 5.1’de belirtildiği gibi yapılan ankette öğretmenlerin %45’inin kadın, %55’inin ise erkek öğretmen olduğu görülmüştür. Kadınların anne olmaları sebebiyle, erkek öğretmenlere göre daha duygusal olmaları, öğrencinin psikolojisi açısından daha etkili olmakta ve ebeveynler tarafından bayan öğretmenler daha fazla tercih edilmektedir.

Şekil 5.1 : Cinsiyet

5.3.1.2 Kaç yaşındasınız?

Şekil 5.2’de belirtildiği gibi yapılan ankette öğretmenlerin, % 15’inin 22-30 yaş arasında, % 48’inin 30 ile 40 yaş arasında ve % 37’sinin de 40 ve üzeri yaşta olduğu tespit edilmiştir. Okullarda daha olgun ve donanımlı öğretmenlerin deneyimleri nedeniyle genç öğretmenlere oranla veliler tarafından daha fazla tercih edilmektedir.

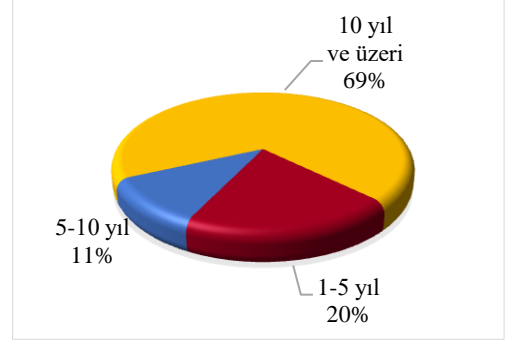

Şekil 5.2 : Yaş Grubu

5.3.1.3 Eğitim sektöründe kaçınıcı yılınız?

Şekil 5.3’te belirtildiği gibi, eğitim sektöründe öğretmenlerin %20’sinin 1 ile 5 yıl arasında, %11’inin 5 ile 10 yıl arasında ve %69’unun 10 yıl ve üzeri hizmet verdikleri tespit edilmiştir.

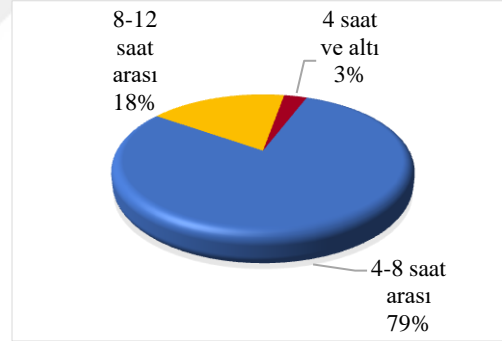
10 yıl ve üzeri hizmet veren öğretmenlerin derslerinde okullarda sağlık ve güvenlik hizmetlerinin sağlanmaması konusunda daha fazla duyarlı oldukları da gözlemlendiğim bir faktördür.

Şekil 5.3 : Çalışma Yılı

5.3.1.4 Günlük çalışma süreniz kaç saat?

Şekil 5.4'te görüldüğü üzere öğretmenlerin %3'ü 4 saat ve altında, % 79'u 4 ile 8 saat arasında, % 18'i 8 ile 12 saat arasında çalışmaktadır. Günde 4 saat çalışan öğretmenler, ikili eğitim öğretim yani sabahçı ya da öğlenci olarak yarım gün, normal çalışma süresi 8 saat olan öğretmenler ise ya meslek liselerinde ya da özel okullarda tam gün çalışmaktadır. Bununla birlikte özel okullarda, özellikle anne ve babası çalışan öğrenciler için, öğrencilerle ilgilenmesini sağlayan sınıflarda vardır ve burada çalışan öğretmenlerimiz için 12 saate yakın çalışma süreleri söz konusu olmaktadır.

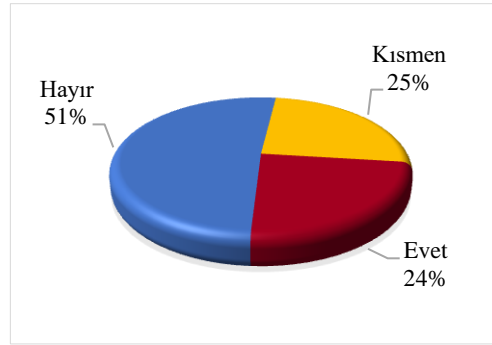
Şekil 5.4 : Günlük Çalışma Süresi

5.3.2 Çalışanlardaki İş Güvenliği bilinci

Çalışanların yani öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki kültürleri ile bu alandaki uygulama bilgileri, öğrencilerin okul içerisindeki sağlık ve güvenlik şartlarını etkilemesi nedeniyle sorgulanmaktadır.

5.3.2.1 Eğitim hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgilendirildiniz mi?

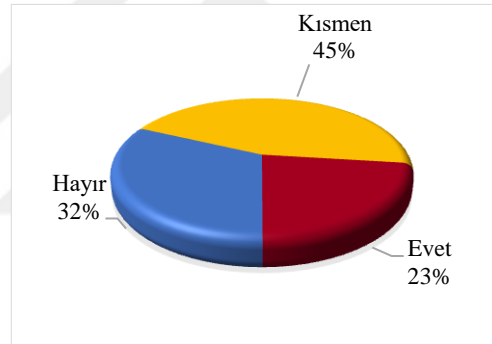
Şekil 5.5'te, öğretmenlerin kendi eğitim-öğretim dönemleri boyunca iş sağlığı ve güvenliği hakkında kendilerine bilgi verilip verilmediği sorusuna %24'ü evet, %25'i hayır ve %51'inin de kısmen yanıtını verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Şekil 5.5 : İSG Bilgilendirilme

5.3.2.2 İş sağlığı ve güvenliği kanunu hakkında bilginiz var mı?

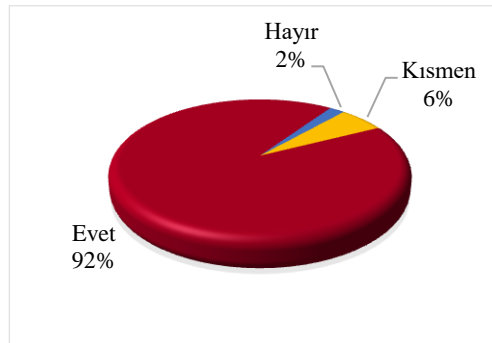
Şekil 5.6'da, öğretmenlerin %23'ünün 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hakkında bilgi sahibi olduğu, %32'sinin İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nu hiç duymadığı ve bilgi sahibi olmadığı, %45'inin ise kısmen kanun hakkında bilgi sahibi olduğu ancak içeriğini pek bilmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Şekil 5.6 : İSG Kanunu Bilgi Durumu

5.3.2.3 Her eğitim kurumu çalışanlarına iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim verdirmeli midir?

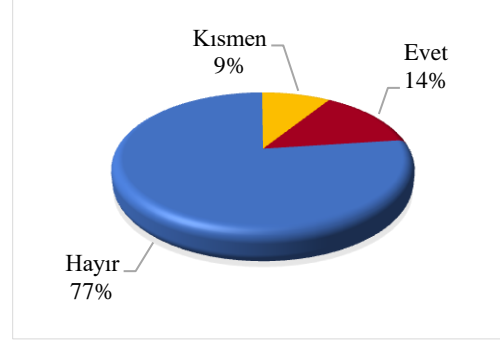
Şekil 5.7'de, öğretmenlerin % 92'si evet cevabı ile iş sağlığı ve güvenliği konusunda, çalıştıkları eğitim kurumları tarafından kendilerine eğitim verilmesi gerektiğini kesinlikle istediklerini, %2 oranında az sayıda öğretmen hayır cevabı ve % 6'lık bir kısım ise iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimin kısmen verdirilebileceğini ancak eğitimin yeterli olup olmayacağı çalışmaların yapılması sonucunda anlaşılacağını belirtmişlerdir.

Şekil 5.7 : İSG Eğitimi Alma Durumu

5.3.2.4 Çalıştığımız eğitim kurumunda uzman kişiler tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapıldı mı?

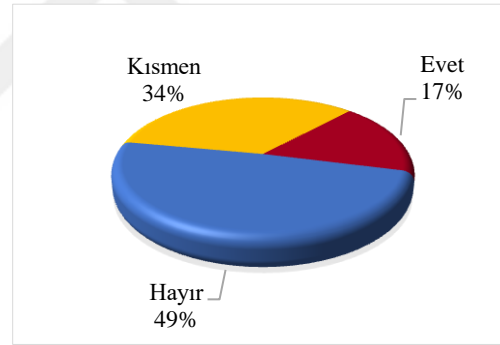
Öğretmenlerin % 77'si çalıştıkları eğitim kurumunda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uzman kişiler tarafından bilgilendirme toplantılarının yapılmadığını belirtmişlerdir. %14'ü evet ile % 9 kısmen cevabı veren öğretmenlerimiz özel eğitim kurumlarında yani kolejlerde çalışan öğretmenlerimizdir ve özel okulların işletme müdürleriyle yapılan görüşme sonrasında da bu durum öğrenilmiştir, (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 : İSG Bilgilendirme

5.3.2.5 İş sağlığı ve güvenliği konuları ile ilgili öğrencilerinizle bilgi paylaşımı yapıyor musunuz?

Öğretmenlerin %17'si evet, %34'ü kısmen yanıtı vererek iş sağlığı ve güvenliği konusunda öğrencileriyle bilgi paylaşımı yaptıklarını, ancak öğretmenlerin % 49'u hayır cevabını vererek bu konuda bilgi paylaşımı yapmadıklarını yani öğrencileriyle okullarındaki sağlık ve güvenlik koşullarından, tehlikelerden

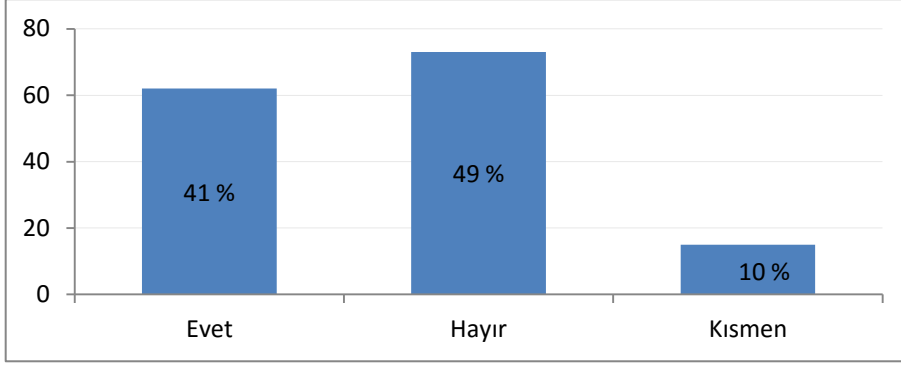

Şekil 5.9 : İSG Bilgi Paylaşımı

konuşmadıklarını belirtmişlerdir ki bu da, okullarda yaşanabilecek kazalar için öğrencilerin bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir, (Şekil 5.9).

5.3.2.6 Yaşanan iş kazalarında Avrupa'da 1. Dünyada 3. olduğumuzu biliyor musunuz?

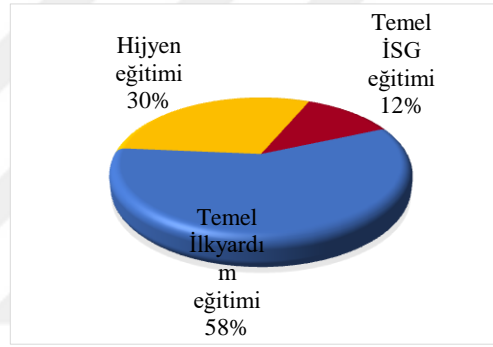
Şekil 5.10'da görüldüğü gibi öğretmenlerin %41'i evet, %49'u hayır, %10'u ise kısmen cevabını vermiştir.

Şekil 5.10 : Türkiye'nin İş Kazaları Sırası

5.3.2.7 Aşağıda ismi yazılı olan konularla ilgili almış olduğunuz eğitim ya da eğitimler var mı?

Bu soruda öğretmenlere birden fazla şıkkı işaretleyebilecekleri söylenmiştir. Bu sebeple grafikte gösterilmeyen bir kişinin hiçbir eğitimi almamış olması ya da bir kişinin 3 eğitimi birden almış olması durumu da söz konusudur, (Şekil 5.11).

Şekil 5.11 : Çalışanların Aldıkları Eğitimler

Temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi:

Çalışanların % 12'si bu eğitimi almışlar, % 88'lik kısmı oluşturan öğretmenler ise bu eğitimi almamışlardır. Bu eğitimin alınmamış olmasının en önemli nedeni özellikle devlet okullarında 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Temmuz 2016 itibarıyla uygulanmaya başlayacak olmasıdır.

Okulların az tehlikeli sınıfta olması nedeniyle iş sağlığı ve güvenliği hizmeti almaları Temmuz 2016'ya kadar ertelenmiş durumdadır. Oysa 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanuna göre ertelenen sadece İSG profesyonellerinin bulundurulma zorunluluğu ile ilgilidir. Kanunun diğer maddeleri halen uygulamadadır. Buna rağmen, Kurumların birçoğunda risk değerlendirme, acil durum planları ve temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri yapılmamaktadır.

Temel ilkyardım eğitimi:

Katılımcıların % 58'i temel ilk yardım eğitimini almışlardır. Eğitimi alanların büyük çoğunluğu ise bu eğitimi mezun oldukları okullarda ders olarak gördüklerini ya da kendi çabalarıyla aldıklarını belirtmişlerdir. Bu eğitimi almamış olan % 42 oranında öğretmen bulunmaktadır. Okulda ilkyardım gerektiren kaza olması durumunda acil müdahalenin yapılamaması ve gecikmesi, ciddi yaralanmalara hatta ölümlere neden olmaktadır.

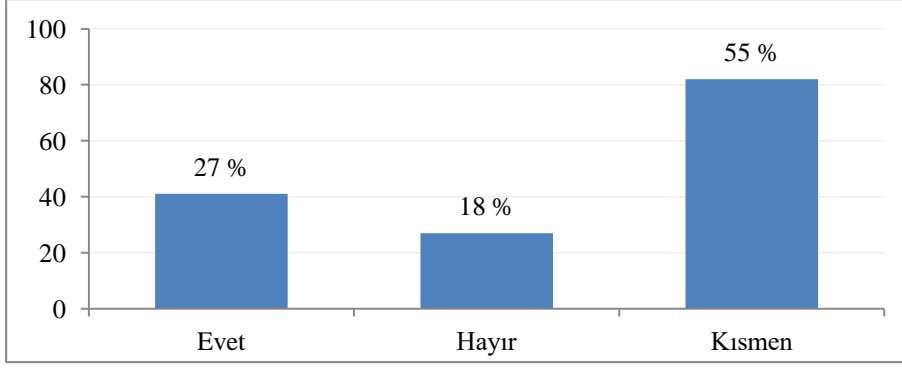
Bu durumda okullarda ilk müdahaleyi gerçekleştirmesi beklenen öğretmenlerin temel ilk yardım bilgilerini uygulayabilmeleri adına bu eğitimi almaları şart olmalıdır. İlk yardım yönetmeliğinde bildirilen, iş sağlığı ve güvenliği kapsamında; az tehlikeli işyerlerinde, her 20 çalışan için 1 ilkyardımcı, tehlikeli işyerlerinde her 15 çalışana 1 ilkyardımcı, çok tehlikeli işyerlerinde her 10 çalışana 1 ilkyardımcı bulundurması zorunluluğu, okullarda öğretmenlerin bu uygulamalı eğitim sertifikasına sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Hijyen eğitimi:

Katılımcıların % 30'u hijyen eğitimi aldıklarını, geriye kalan % 70'inin ise bu eğitimi almadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Okullarda hijyen şartlarının yetersiz olduğu gözlem yapılan birçok okulda görülmüştür ve öğretmenlerin bu eğitimi almaları, öğrencileriyle genel hijyen kurallarını paylaşmaları, bulaşıcı hastalıklar ve genel sağlık koşulları açısından gereklidir.

5.3.2.8 Çalıştığımız kurumda karşılaşılabilecek tehlike ve tehlikelerden kaynaklanan riskler konusunda yeterli önlemler alınıyor mu?

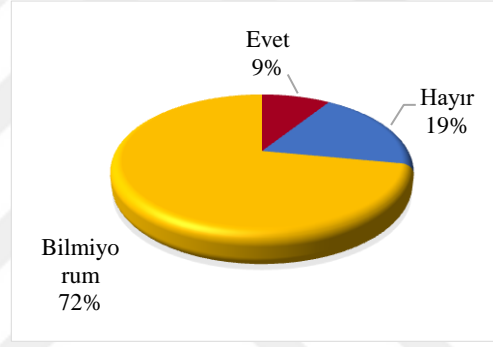
Şekil 5.12'de görüldüğü gibi öğretmenlerin %27'si evet, %18'i hayır, %55'i kısmen cevabını vermiştir. Devlet sektöründe çalışan öğretmenlerimizin çoğu tehlike ve tehlikelerden kaynaklanan riskler konusunda yeterli önlem alınmadığını belirtirken, özel okulda çalışan öğretmenlerin çoğu riskler için yeterli önlem alındığını ifade etmektedir.

Şekil 5.12 : Risklere Karşı Önlem Alınması

5.3.2.9 Çalıştığımız eğitim kurumunda risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?

Öğretmenlerin %72'si risk değerlendirmesi yapıp yapılmadığını bilmemektedir ki bu sonuç özellikle devlet okullarında risk değerlendirmesi kavramının gelişmediğini, analiz için gerekli gözlemlerin yapılmadığını, öğretmenlerin “okullarda iş sağlığı güvenliği” ile ilgili tehlike ve riskler konusunda düşüncelerinin alınmadığını ortaya koymaktadır, (Şekil 5.13).

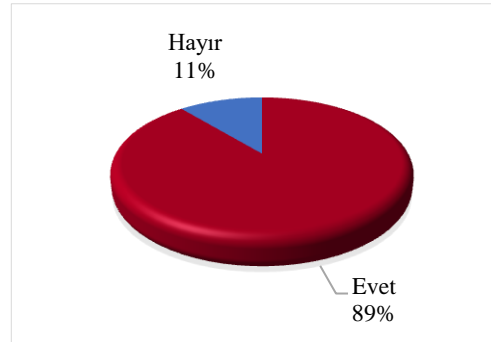

Şekil 5.13 : Risk Değerlendirmesi Yapılma Oranı

Özel okuldaki yönetimin, okullarda iş sağlığı güvenliği konusunda, risk değerlendirme ve acil durum planlarının tam olarak hazırlandığı ve kolejde çalışan öğretmenler risk değerlendirmesi konusunda daha bilinçlidir.

5.3.2.10 Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliğine dikkat edilmesi, eğitim bilincindeki verimliliği ve kaliteyi artırır mı?

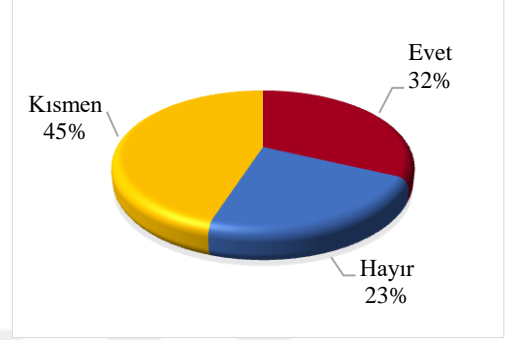
Öğretmenlerin %89'u Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliğine dikkat edilmesinin eğitim bilincindeki verimliliği ve kaliteyi arttırdığını, %11'i ise arttırmadığını ifade etmişlerdir, (Şekil 5.14).

Şekil 5.14 : İSG'nin Eğitim Bilincindeki Verimliliği

5.3.2.11 Öğrencilere iş sağlığı ve güvenliğini anlatan bilgilerin verilmesi ve gerekli uygulamaların yapılması bu konudaki bilincin arttırılmasında yeterli midir?

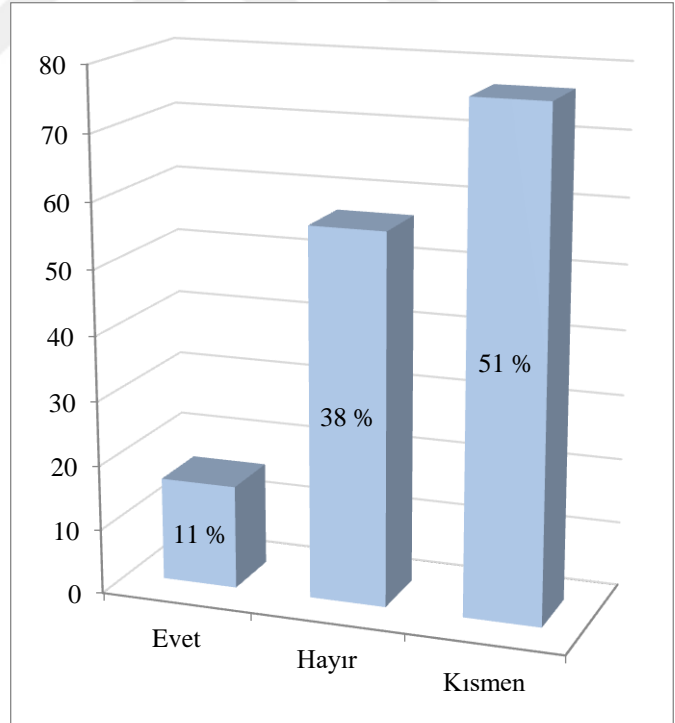
Şekil 5.15'te görüldüğü gibi öğretmenlerin %32'si evet, %23'ü hayır ve %45'i ise öğrencilere iş sağlığı ve güvenliğini anlatan bilgilerin verilmesinin, gerekli uygulamaların yapılmasının, bu konudaki bilincin arttırılmasında "kısmen yeterli" olabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Şekil 5.15 : İSG'nin Eğitim Bilinci Verimliliği

5.3.2.12 Acil durum planları ve risk değerlendirmesi hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?

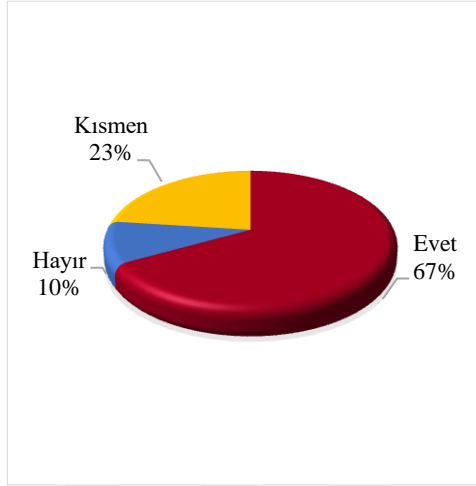
Şekil 5.16'da öğretmenlerin %11'inin acil durum planları ve risk değerlendirmesi hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu, %51'inin kısmen bilgi sahibi olduğu ve %38'inin yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre okullarda risk değerlendirmesi ve acil durum planlarının yapılması zorunludur.

Şekil 5.16 : Risk Değerlendirmesi Hakkında Bilgi

5.3.2.13 Acil durumlara karşılaştığımızda, acil çıkış kapılarının ve merdivenlerinin yerleri hakkında bilginiz var mı?

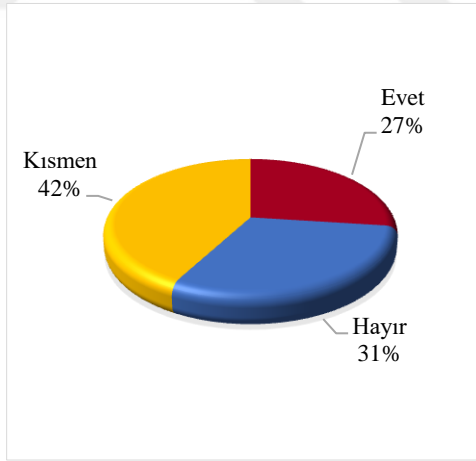
Acil çıkış kapılarının ve merdivenlerinin yerleri hakkında öğretmenlerin % 67'sinin "bilgi sahibi olduğu" ankette belirlenmiş ve gezilen okulların çoğunda acil çıkış kapılarının ve merdivenlerinin yerleri ile ilgili sıkıntılara rastlanılmamıştır. Ancak öğretmenlerin % 23'ünün kısmen bilmesi ve % 10'unun ise çalıştıkları okullarda acil çıkış kapılarını ve merdivenlerini bilmemesi acil bir durumla karşılaşıldığında panik yaratabilir, (Şekil 5.17).

Şekil 5.17 : Acil Çıkışlar Bilgi Oranları

5.3.2.14 Çalıştığımız eğitim kurumunda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uyarı levhaları var mı?

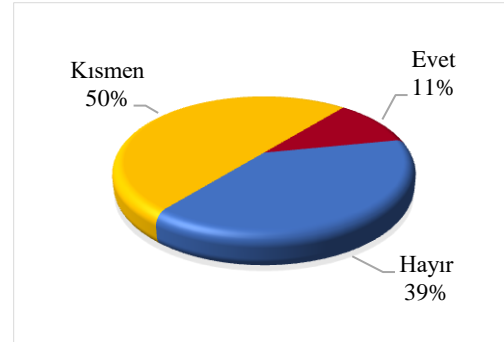
Şekil 5.18'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin %27'si iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uyarı levhaları bulunduğu, %31'i bulunmadığı, %42'si "kısmen" yer aldığı yanıtını verdikleri görülmektedir. Anket çalışması sırasında gezilen okullarda iş sağlığı ve güvenliği uyarı levhalarının birçok okulda olmadığı ya da olması gereken yerde ve yükseklikte bulunmadığı gözlemlenmiştir.

Şekil 5.18 : İSG Uyarı Levhaları

5.3.2.15 Kişisel koruyucu donanımlar hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?

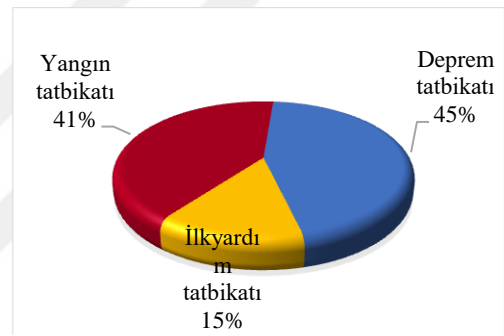
Kişisel koruyucu donanımlar hakkında öğretmenlerin %50'sinin “kısmen bilgi sahibi olduğu”, %39'unun ise “bilgi sahibi olmadığı” görülmüştür. % 11'lik bir oranı oluşturan öğretmenler ise kişisel koruyucu donanım kavramını bilmektedir, (Şekil 5.19).

Şekil 5.19 : KKD Bilgi Oranları

5.3.2.16 İsmi yazılı olan konularla ilgili katılmış olduğunuz tatbikatlar var mı?

Bu soruda katılımcılara birden çok şıkki işaretleyebilecekleri söylenmiştir. Şekil 5.20'de gösterilemeyen bir kişinin hiçbir tatbikata katılmamış olması ya da bir kişinin üç tatbikata birden katılmış olması durumu da söz konusudur. Bu sebeple grafikteki her bir dilim kendi içerisinde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Şekil 5.20 : İSG Tatbikatlarına Katılım

İlk yardım tatbikatı:

Öğretmenlerin % 58'lik oranı temel ilk yardım eğitimi aldığı, bu eğitimi alanların %15'inin aynı zamanda ilk yardım tatbikatına katıldığı görülmektedir.

Deprem tatbikatı:

Deprem tatbikatına katılan öğretmenlerin % 45 gibi bir oranda olması ve % 55'lik büyük bir oranın deprem tatbikatına hiç katılmamış olması, okulda deprem olması durumunda öğretmenlerin, öğrencilere doğru davranışları göstermekte yetersiz olunacağını göstermektedir.

Yangın tatbikatı:

Öğretmenlerin % 41'inin yangın tatbikatına katıldığı görülmektedir. Devlet okullarında yönetmeliklerle zorunlu kılınan acil durum talimatları, gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin okul bazında yapılan bu türden tatbikatlara

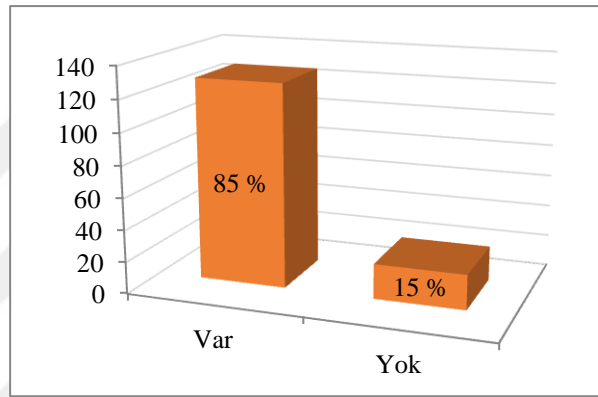
katılmalarını sağlamıştır. % 59'luk kısmın yangın tatbikatına hiç katılmadığı ve yangın çıkması halinde nasıl davranması gerektiğini bilmemektedir. Herhangi bir acil durum meydana gelmesi halinde öğretmenlerin ve öğrencilerin acil durum toplanma bölgelerinin yerlerinin nerede olduğunu bilmeleri büyük oranda paniği azaltacaktır.

5.3.3 Çalışanlarda İş Kazaları ve Meslek Hastalığı kültürü

Öğretmenlerin iş kazaları ve meslek hastalıkları hakkındaki bilgileri, kendilerinin ve öğrencilerin sağlığını etkileyebilmektedir ve bu nedenle sorgulanmaktadır.

5.3.3.1 İşe giriş sağlık raporunuz var mı?

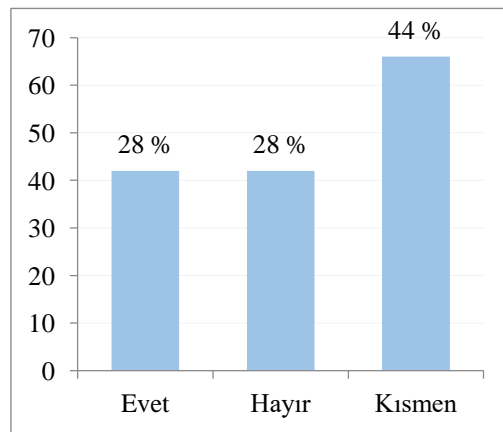
Şekil 5.21'te de görüldüğü gibi öğretmenlerin % 85'inin işe giriş sağlık raporu olduğu, % 15'inin ise sağlık raporunun olmadığı görülmüştür.

Şekil 5.21 : İşe Giriş Sağlık Raporu

5.3.3.2 Çalıştığımız eğitim kurumunda karşılaşacağımız iş kazası ve meslek hastalıklarını biliyor musunuz?

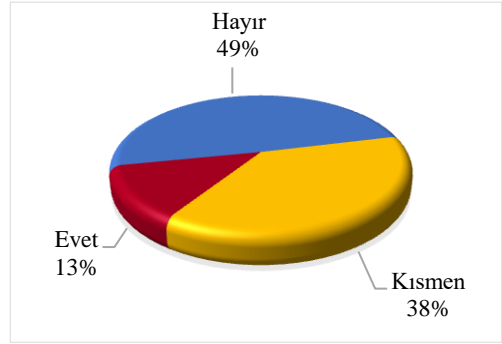
Şekil 5.22'de görüldüğü gibi öğretmenlerin % 28'i evet, % 28'i hayır ve % 44'ü kısmen cevabını vermiştir. Okullarda karşılaşılabilecek kazalara karşı risk değerlendirmesi yapılarak ve gerekli tedbirler alınarak bu kazalar önlenir. Öğretmenlerin en sık karşılaştığı hastalıkların, farenjit ile varis problemi olduğu kendilerinden öğrenilmiştir.

Şekil 5.22 : İş Kazası Meslek Hastalığı Bilgisi

5.3.3.3 Çalıştığımız eğitim kurumunda herhangi bir iş kazasıyla karşılaşırsanız kanuni haklarınızı biliyor musunuz?

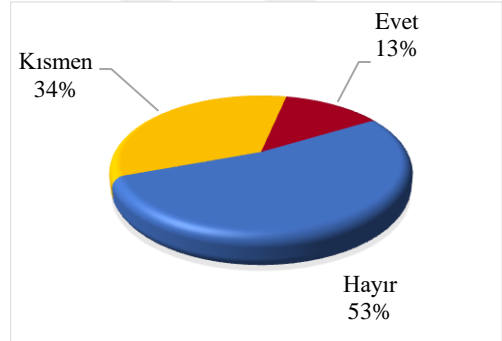
Ankete katılan öğretmenlerin % 49'u çalıştıkları okullarda bir iş kazasıyla karşılaştıklarında kanuni haklarını bilmediklerini, % 38'i kısmen bildiğini ve sadece % 13'ünün kanuni haklarını bildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Yaşanan iş kazaları okul yönetimi tarafından 3 iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmelidir, (Şekil 5.23).

Şekil 5.23 : İş Kazası Kanuni Haklar Bilgisi

5.3.3.4 Çalıştığımız eğitim kurumunda oluşabilecek meslek hastalıkları durumunda sahip olduğunuz hakları biliyor musunuz?

Şekil 5.24'te görüldüğü gibi öğretmenlerin % 53'ü çalıştıkları eğitim kurumunda oluşabilecek meslek hastalıkları durumunda sahip oldukları hakları bilmemekte, % 13'ü sahip oldukları hakları bilmekte, % 34'ü ise kısmen bildiklerini ifade etmektedir.

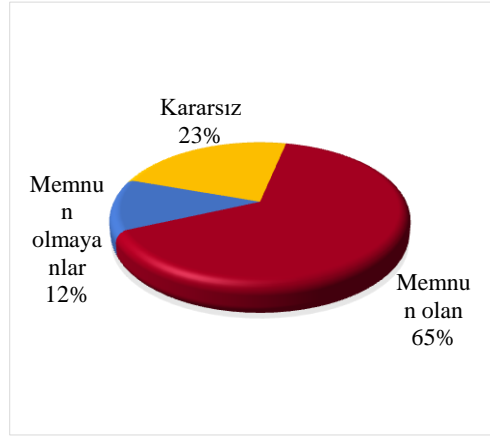
Şekil 5.24 : Meslek Hastalıkları İçin Yasal Haklar

5.3.4 Çalışma memnuniyeti

Çalışanların mesleğini severek ve isteyerek yapmaları, öğrenciler üzerindeki ilgiyi ve öğrencilerin dersi anlama durumunu etkileyeceğinden çalışma ortamı şartları ve çalışan memnuniyeti sorgulanmaktadır.

5.3.4.1 Çalışmakta olduğunuz eğitim kurumundan ve çalışma şartlarından memnun musunuz?

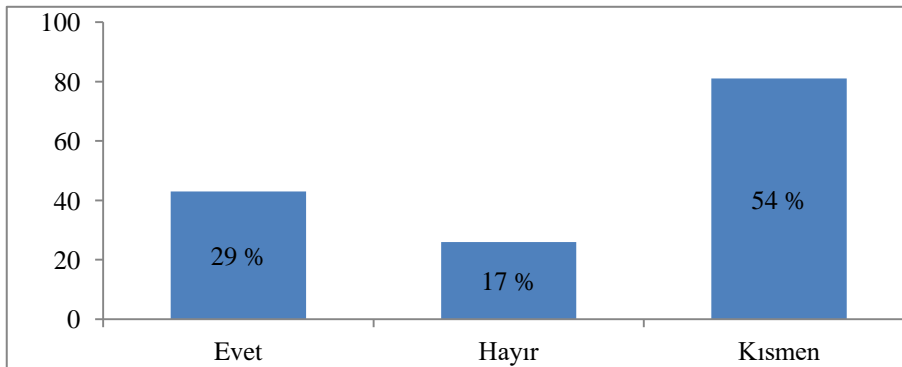
Şekil 5.25'te görüldüğü üzere çalışanların % 65'i yapmakta oldukları işten ve çalışma şartlarından memnun olduğunu belirtmiş, % 23'ü ne memnunum, ne değilim şikkını % 12'si ise memnun değilim şikkını işaretlemişlerdir. Öğretmenler mesleklerini severek yapmaktadır ancak çalışma ortamındaki sağlık ve güvenlik şartlarından rahatsız olmaktadır.

Şekil 5.25 : Çalışma Memnuniyet Oranları

5.3.4.2 Okulunuzdaki iş sağlığı ve güvenliği koşullarından memnun musunuz?

Şekil 5.26 da görüldüğü üzere bu soruya öğretmenlerin, % 29'u evet, % 17'si hayır cevabını vermiştir. % 54'ünün kısmen cevabını verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerimizin, toplantılarda sağlık ve güvenlik şartlarının sağlamaları konusunda, sorumluluklarını dikkate alarak vurgu yaptıkları görülmüştür.

Şekil 5.26 : İSG koşullarından memnuniyet

6 RİSK DEĞERLENDİRMESİ

İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında en önemli adımlardan biri risk değerlendirmesidir ki öncelikle yönetmelikteki tehlike, risk, kabul edilebilir risk seviyesi, önleme, risk değerlendirmesi kavramlarının tanımlanması gerekmektedir.

29.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, 28512 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Tehlike: Çalışma ortamında var olan ya da ortama dışarıdan gelen, çalışana veya ortama zarar ya da hasar veren durum;

Risk: Tehlikeden kaynaklanan, yaralanma veya istenmeyen kazalar olma olasılığını,

Kabul edilebilir risk seviyesi: Yasal sorumluluklara uygun, kaza veya yaralanma oluşturmeyen risk seviyesi,

Önleme: İşyerinde yürütülen işlerin tüm evrelerinde, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili riskleri ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için alınan önlemlerin hepsi,

Risk değerlendirmesi: Çalışma ortamında var olan ya da ortama dışarıdan gelebilecek tehlikelerin tespit edilmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan etkenler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol önlemlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gereken çalışmalar, Risk değerlendirmesinin yapılması, 6331 sayılı Kanununun 4. Maddesinde zorunlu kılınmıştır. (Yönetmelik, 2012)

6.1 Okullarda Risk Değerlendirmesi Uygulaması

İş Sağlığı ve güvenliği kültürünün benimsenmesinde gerekli ilk adım, okullarda risk analizi ve beraberinde risk değerlendirmesinin yapılması ve yönetmelikte belirlenen aralıklarla yenilenmesidir. Bir işletmede karşılabilecek tehlikelerin belirlenmesi ve bu tehlikelerden kaynaklanabilecek risklerin ortaya çıkarılması, proaktif bir yaklaşım olarak işletmeye katılacak en önemli adımdır. Ayrıca risk değerlendirmesi yapılırken, daha önceki kayıtların incelenerek, okulda hangi tür kazaların olduğu da göz önünde

bulundurulmalıdır. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik'te belirtildiği gibi riskler, okullardaki yetkililer tarafından analiz edilerek değerlendirilmelidir. Ayrıca okullardaki öğrenciler, riskler ve bu riskler için alınması gereken önlemlerle ilgili eğitilmelidirler.

Yapılmış olan risk değerlendirmesi; tehlikeli sınıftaki kurumlar için dört yılda bir, az tehlikeli kurumlar için ise en geç altı yılda bir yenilenir. Öğretmenler, öğrenciler ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamak için okul yönetimi iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesini yaptırır. Okul yönetimi, risk değerlendirmesi için gerekli tüm belgeleri uzmana sunar. Okul yönetimi, risk değerlendirmesi çalışması yapan kişilere görevlerini yerine getirmeleri için gerekli olan ekipmanları da karşılar.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne göre, okullarda bir ya da birden fazla alt işveren bulunması durumunda, alt işverenler de yaptıkları işlere ait, risk değerlendirmesi çalışmalarını yaptırır. Risk değerlendirmesi çalışmaları için ihtiyaç duyulan dökümantasyonlar asıl işveren tarafından sağlanır. Alt işverenler yaptırdıkları risk değerlendirmesi çalışmasının bir kopyasını asıl işverene (okul yönetimine) verir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 6.maddesine göre Risk Değerlendirme Ekibi aşağıdaki kişilerden oluşur:

İşveren veya işveren vekili (Okul müdürü)

İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanları ile işyeri hekimleri (Milli Eğitim Müdürlüğü belirler)

İşyerindeki çalışan temsilcileri (Seçilen ya da Müdürün belirlediği)

İşyerindeki destek elemanları (İlkyardım, yangın, tahliye konularında bilgili öğretmen ya da memur. 50 kişiye 1 kişi olacak şekilde destek elemanı, tehlikeli gruptaki işyerleri/okullarda 10 kişiye 1 ilkyardımcı)

İşyerindeki bütün birimleri temsil edecek şekilde belirlenen ve işyerinde yürütülen çalışmalar, mevcut veya muhtemel tehlike kaynakları ile riskler konusunda bilgi sahibi çalışanlar. (MEB, 2012)

Anket çalışmasının gerçekleştirildiği okullarda, karşılaşılabilecek tehlike ve riskler ile olasılık, şiddet, risk değeri ve düzeltici önleyici faaliyetleri içeren bir risk

değerlendirmesi form olarak hazırlanmış; okullarda hijyen eksikliği, enfeksiyon bulaşma, yaralanma, hastalanma, zehirlenme, acil durumun büyümesi, yangın ve benzeri riskler derecelendirilerek risk değerleri belirlenmiş ve bu riskler için hangi düzeltici ve önleyici faaliyetlerin alınması gerektiğine karar verilmiştir.

Risk değerlendirmesinin 01.01.2013 tarihinden itibaren bütün okullarda yapılması gerekmektedir. Okulun devlet okulu veya özel okul olması durumu değiştirmemektedir. Gezilen okullarda görülmüştür ki devlet okullarının birçoğunun risk değerlendirmesi bulunmamaktadır ve hatta risk değerlendirmesi kavramı bilinmemektedir. Özel okulların birçoğu risk değerlendirmesini ve acil durum planını Ortak Sağlık Güvenlik Birimine yaptırmıştır. Ayrıca OSGB'den iş sağlığı ve güvenliği hizmeti almaktadır.

6.2 Risk Değerlendirilmesi Çalışması

6.2.1 Risk Değerlendirmesinde kullanılan adımlar

6.2.1.1 Tehlikelerin Tespit Edilmesi

Risk değerlendirmesinin birinci adımında okullar, detaylı bir ortam gözetimine tabi tutulmuş, öğretmenlerin, yönetimin ve iş güvenliği uzmanlarının görüşleri doğrultusunda objektif bir bakış açısıyla tehlikenin kaynakları, bu tehlikeden kimin ya da kimlerin zarar görebileceği, zararın ne şekilde çıkabileceği sorularına cevap aranmıştır.

6.2.1.2 Risklerin Belirlenmesi

Risk değerlendirmesinin ikinci adımında okullarda tehlikeler ve tehlikelerden kaynaklanan risklerin neler olabileceğine, bu tehlikelerden nasıl etkilenileceğine karar verilmiştir. Bu işlem yapılırken aşağıdaki olasılık ile şiddet grafiklerinden ve 5x5'lik L tipi risk matris metodu kullanılmıştır.

6.2.1.3 Kontrol Tedbirlerinin Kararlaştırılması

Bu adımda kabul edilemez ve dikkate değer düzeyde bulunan risklerin kabul edilebilir düzeye indirilebilmesi için alınması gereken kontrol tedbirlerine karar verilmektedir. Bu adımda risk kontrol önlemlerinin neler olacağı ve bu önlemlerin belirlenmesindeki öncelik sıralamasının ne olacağı sorularına cevap aranmıştır.

6.2.1.4 Kontrol Tedbirlerinin Tamamlanması

Bu adımda seçilen kontrol tedbirleri yerinde uygulanarak tamamlanmalıdır. Risklerin önlenmesi, riskin, hasarın potansiyel şiddetinin azaltılması ya da tehlikelerin yöntemle ilgili kontroller veya mühendislik kontrolleri ile mali boyutu göz önünde bulundurularak giderilmesi için gerekli araştırmaların yapıp uygulamaya geçilmesi sağlanır.

6.2.1.5 İzleme ve Tekrar Etme

Bu adımda seçilen kontrol tedbirlerinin planlandığı gibi tamamlanması, doğru bir şekilde uygulanması, ilave riskler çıkarması, risklere maruziyeti ortadan kaldırması veya azaltması, seçilen yöntemin fayda sağlaması gibi etkenler değerlendirilir. Bu işlemler yapılırken olumlu sonuçlar elde edilinceye kadar sürecin döngüsel olarak tekrar ve kontrol edilmesi gerekir.

6.3 5x5 L Tipi Matris Metodu

Risk = Olasılık x Etki (Şiddet)

Olasılık; tehlikenin olma ihtimali olarak tanımlanır. Risk değerlendirmesi yönteminde uygulanan ve Çizelge 6.1'de gösterilen metoda göre olasılık, olaydan etkilenen veya gerçekleştiren kişi sayısı, etkene temasının sıklığı, kazayı meydana getirecek unsurların oluşumu gibi üç değişken şartın, uzak ihtimalden çok yüksek ihtimale doğru sıralanan 5 kategori içerisinde birinin seçilerek puanlanması ve bu toplam puanın ortalaması alınarak belirlenir.

Çizelge 6.1 : Olasılık Tablosu

		Şart01	Şart02	Şart03					
OLASILIK	5	Tanımlanan işi personelin çoğu aynı zamanda yapıyor. 50 den fazla Personel	5	Tanımlanan iş bir kişi tarafından çok sık yapılıyor. Temas sürekli	5	Şartlar oluşmuş. Beklenen sonuç kesin gerçekleşecek.	A	Çok Yüksek	5
	4	Birçok kişi işi aynı zamanda yapıyor. 16-50 Personel	4	Tanımlanan iş bir kişi tarafından sık yapılıyor. Temas günde birkaç kez	4	Şartlar uygun. Beklenen sonuç gerçekleşebilir. 50% üzerinde şans var	B	Yüksek	4
	3	Tanımlanan iş bir grup kişi tarafından aynı zamanda yapıyor. 8-15 Personel	3	Tanımlanan iş rutin aralıklarla yapılıyor. Temas haftada bir kez	3	Şartlar oluşmamış. Ancak oluştuğunda sonuç gerçekleşebilir. 50% altında şans var.	C	Olası	3
	2	Tanımlanan iş az sayıda kişi ile yapılıyor. 3-7 Personel	2	Tanımlanan iş bazen yapılıyor. Temas ayda bir kez	2	Şartların oluşması zor. Ancak ihtimal dahilinde	D	Az Olasılık	2
	1	Tanımlanan iş birkaç kişi ile yapılıyor. 1-2 Personel	1	Tanımlanan iş çok nadir olarak yapılıyor. Temas yılda bir kez	1	Şartların oluşması çok zor. Hemen hemen imkansız.	E	Uzak İhtimal	1
OLASILIK FORMÜLÜ									
(Şart01 + Şart02 + Şart03) / 3 = Olasılık									

Şiddet; meydana gelebilecek zararın derecesi olarak tanımlanabilir. Risk değerlendirmesi yönteminde uygulanan ve Çizelge 6.2 de gösterilen metoda göre şiddet; İş duruşu, çevresel etki, maddi kayıp, yangın – patlama, iş kazası – meslek hastalığı gibi etkenler göz önünde bulundurularak değerlendirilmeye alınır, önemsizden çok ciddiye doğru 5 kategori içerisinde biri seçilerek puanlanır.

Çizelge 6.2 : Şiddet (Etki) Tablosu

BOYUT	ŞİDDET				
	1 saat	1 vardiya	1 gün	1 hafta	>1 ay
İş Duruşu	1 saat	1 vardiya	1 gün	1 hafta	>1 ay
Çevresel Etki	Gözlem	Uygunsuzluk	İdari İşlem	Hukuki İşlem	Kapatma
Maddi Kayıp	<1000 TL	<10.000 TL	<100.000 TL	<1.000.000 TL	> 1.000.000 TL
Yangın-Patlama	Potansiyel	Küçük	Orta	Büyük	Felaket
İş Kazası-Hastalık	Ucuz atlatma	İlk yardım	İşgünü kayıplı	Maluliyet	Ölüm
	I	II	III	IV	V
	Önemsiz	Düşük	Önemli	Ciddi	Çok ciddi
	1	2	3	4	5

Risk değerlendirmesi yapılırken 5’li risk matrisi tablosu kullanılmıştır. Çizelge 6.3 te görüldüğü üzere dikey sütunda olasılık, yatayda satırda şiddet birimlerinin verildiği ve belirlenen puanlamalara göre olasılık ve şiddet değerlerinin keşiştiği yerdeki ifade risk değerini verir. Bu risk değerinin büyüklüğü rakam, harf ve renk olarak tabloda ayrıca gösterilir.

Çizelge 6.3 : Risk Matrisi

			I	II	III	IV	V
			nemsiz	Düşük	nemli	Ciddi	çok ciddi
			1	2	3	4	5
A	ok Yüksek	5	AI-5	AII-10	AIII-15	AIV-20	AV-25
B	Yüksek	4	BI-4	BII-8	BIII-12	BIV-16	BV-20
C	Olası	3	CI-3	CII-6	CIII-9	CIV-12	CV-15
D	Az Olasılık	2	DI-2	DII-4	DIII-6	DIV-8	DV-10
E	Uzak İhtimal	1	EI-1	EII-2	EIII-3	EIV-4	EV-5

Risk değerlendirmesi yapılırken her bir kriter için yukarıda verilen olasılık ve şiddet puan cetveli doğrultusunda; olaydan etkilenen kişi sayısı, etkene temasının sıklığı, kazayı meydana getirecek unsurların oluşumu gözönünde bulundurularak olasılık puanlaması yapılmıştır. Çevresel etki, maddi kayıp, yangın, iş kazası, meslek hastalığı gibi kriterler gözönünde bulundurularak şiddet puanlaması seçilmiştir. Yapılan puanlamalar doğrultusunda olasılık ve risk puanlamalarının çarpımından risk değeri bulunmuştur.

Risk matrisinden elde edilen riskin seviyesi, büyüklüğü ve rengi doğrultusunda izelge 6.4 ve izelge 6.5’ten faydalanılarak alınacak önlemler belirlenir. Orta, yüksek ve aşırı risk durumlarında gerekli önlemler alındıktan ve uygunsuzluklar giderildikten sonra tekrar risk değerlendirilmesi yapılmalıdır. Bu işleme riskin değeri düşük seviyeye gelene kadar (kabul edilebilir risk derecesi) devam edilmelidir.

Çizelge 6.4 : Mevcut risk durumu

Risk Seviyesi	Değer	Öncelik	Örnek Faaliyet
Aşırı	20-25	1a	Faaliyeti veya görevi durdurun; detaylı araştırma ve planlama gereklidir.
Yüksek	15-16	1b	Üst yönetimin katılımı; acil düzeltici ve önleyici faaliyetler (DÖF) gereklidir.
Orta	10-12	2	Yönetimin sorumluluğu belirlenmiş; DÖF uygulama planı çıkarılmış
Düşük	4-9	3	Rutin prosedürlerle yönetilir; risk kabulü.
Önemsiz	1-3	4	Eğitim – Uyarı

Çizelge 6.5 : Kalan Risk Durumu

Risk Seviyesi	Değer	Öncelik	Eylem
Kabul edilemez	15-25	1	Risk değerlendirmesini hemen tekrarla
Dikkate değer	10-12	2	Risk değerlendirmesini en geç 1 yıl içinde tekrarla
Kabul edilebilir	4-9	3	Risk değerlendirmesini azami 2 yıl içinde tekrarla
İhmal edilebilir	1-3	4	Risk değerlendirmesini 4 yıl içerisinde tekrarla

Gerekli görülmesi ve/veya ortam şartlarının, yasal mevzuatların zorunlu kılması durumunda, tablolara yukarıda verilen kriterler dışında başka kriterler de eklenebilir. Belirlenen öncelik derecesine ve işverenin ayırabileceği kaynaklara göre, tehlikeler arasında öncelikli görülenlerin değerlendirilmesi aşağıda verilen yöntem doğrultusunda kararlaştırılır.

Bütün bu bilgiler ışığında anket yapılan okullarda genel bir risk değerlendirmesi için gözlem yapılmıştır. Genel çalışma ortamı, yemekhane/mutfak, wc-lavabo, hidrafor ve kazan dairesi, asansör motor dairesi bölümleri ile jeneratör elektrik, klima, acil durumlar ve servis araçlarından kaynaklanan, karşılaşılabilecek tehlike ve riskler ile olasılık, şiddet, risk değeri ve düzeltici önleyici faaliyetleri içeren bir risk değerlendirmesi formu hazırlanmıştır. Bu işlem yapılırken olasılık ile şiddet grafiklerinden ve 5x5'lik L tipi risk matrisinden faydalanılmıştır.

6.4 Anket Yapılan Okullarda Genel Risk Değerlendirmesi Uygulaması

6.4.1 Çalışma ortamındaki tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.6'da görüldüğü üzere çalışma ortamındaki tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar 10 madde de, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde yüksek ve orta seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

Çizelge 6.6 : Çalışma Ortamındaki Tehlikelerden ve Eksikliklerden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Çalışma ortamındaki tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Genel	Binanın iç ve dış zeminlerinin (bina girişi, katlar, merdivenler vs.) uygun malzeme ile kaplanmaması	Kayma veya düşme	3	5	C5-15 YÜKSEK RİSK	*Kayar nitelikteki iç ve dış zeminler mümkünse kaymaz malzemelerle değiştirilmelidir. *Kaygan malzemelerle kaplı olan zemin ve merdivenlerin temizlenmesi esnasında, kayma tehlikesinin bulunduğu işaret eden uyarı levhalarının bulundurulması zorunludur. *Merdiven basamaklarına kaymaz şeritler çekilmelidir.
2	Genel	Islak/kaygan zemine bağlı; çarpma, kayma, düşmeye bağlı; çarpma, burkulma ve yaralanma ihtimali	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Temizlik işlerinden kaynaklanan ıslaklık durumlarında seyyar uyarı levhaları bulundurulmalıdır. *Çalışma yoğunluğunun bulunduğu vakitlerde genel temizlikten kaçınılmalı, temizlik işleri, en tenha bulunan iş başlangıcı (en erken saatlerde) ve iş bitimi (en geç saatlerde) vakitlerinde yapılmalıdır.
3	Genel	Bakım onarım işlerinin yapılmaması.	Ergonomi eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Yapı içerisinde tavan ve duvarlarda görülen boya yada sıva döküntüleri, yer malzemesinde kabarmalar, ağaç kaplamalarda görülen deformasyonlar, rutubet vb. iş hijyeni açısından uygun olmayan şartlarda beraberinde getireceğinden ilgili yapı elemanlarının bakım ve tamirat işleri rutin aralıklarla yapılmalıdır.

Çizelge 6.6 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Çalışma ortamındaki tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
4	Genel	Duvar veya zemine sabitlenmeyen eşyaların düşmesi, devrilmesi ya da yuvarlanması ile oluşan yaralanmalar	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Çalışma alanında devrilme tehlikesi bulunan bütün dolap ve diğer ekipmanlar (duvara yada yere) sabitlenmelidir. *İş güvenliği ve çalışan sağlığı (ergonomik tehlike ve riskler) konusunda çalışanların verilen eğitimlere katılımı sağlanmalıdır. *Çalışma ortamı, işleyiş sürecini aksatmayacak şekilde ve ergonomik olarak düzenlenmelidir.
5	Genel	Kapı kapatıcı yayların kullanılması	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Kapı kapatıcı yayların hızı ayarlanabilir nitelikte olmalıdır. *Kapı kapatıcı yayların hız ayarı ve bakımı rutin aralıklarla yapılmalıdır. *Ayarı bozulmuş, kapı kapanış hızı yüksek olan yaylara, sıkışma, çarpma ve yaralanmalara sebebiyet vermemesi adına acil müdahalede bulunulmalıdır.
6	Genel	Cam Yüzeyler üzerinde kırık ve çatlak gibi hatalar bulunması	Parça düşmesi, Cam kesigi	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Cam yüzeyler kullanım amacına uygun olarak sağlıklı bir şekilde monte edilmelidir. *Kırık, çatlak ve hasarlı cam yüzeylerin bakımları yaptırılmalı ve hasarlı görülen cam yüzeylerin tamirati gerçekleştirilene kadar,zararı dokunabilecek etkenlere karşı muhafazası sağlanmalıdır.
7	Genel	Kaza ve hastalık durumlarının bulunması	Hastalık – Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Çalışanların işe giriş raporları ve periyodik kontrolleri yaptırılmalıdır. *Çalışanların karşı karşıya kaldıkları kazalar ve işe bağlı hastalıklar Sosyal Güvenlik Kurumuna rapor edilmelidir. *İlk yardım çantası ve ecza dolabı bulundurulmalıdır.
8	Genel	Çalışma ortamındaki eşyaların düzensiz yerleşimine bağlı; çarpma, sıkışma, düşme ve yaralanma ihtimali	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Çalışanlara İş güvenliği ve çalışan sağlığı (ergonomik tehlike ve riskler) konusunda eğitim verilmelidir. *Çalışma ortamı kullanım amacına uygun olarak dizayn edilmeli, araç gereçler gerekli dolap ve çekmecelerde muhafaza edilmelidir.

Çizelge 6.6 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Çalışma ortamındaki tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
9	Genel	Elektrikle çalışan makinelerin kullanılması	Elektirik çarpması nedeniyle yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*İmalatçının talimatları doğrultusunda elektrik ile çalışan makinelerin topraklama kontrolü, paratoner topraklama kontrolü, elektrik, aydınlatma tesisatı yeterlilik kontrolü ve gerekli görülen diğer tüm kontroller yetkili kişiler tarafından periyodik olarak yılda en az bir kez yapılmalıdır.
10	Çalışma Ortamı	İlk yardım dolaplarının gerekli yerlerde bulunmaması	Geç müdahale	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*İlk yardım dolabı bulundurulmalı *İlk yardım dolabı uygun alana asılmalıdır. *İlk yardım dolabı veya çantası içerisinde çalışan adedi ve çalışma ortamıyla orantılı olarak bildirilen ilaç ve malzemelerin bulundurulması zorunludur.

6.4.2 Yemekhane mutfak, lavabo ve su sebili kullanımı ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.7’de görüldüğü üzere yemekhane-mutfak kullanımı ile ilgili tehlikelerden ve eksikliklerden kaynaklanan yaralanmalar 21 madde de, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde yüksek, orta ve aşırı seviyeli risk durumları bulunmaktadır. Aşırı, yüksek ve orta seviyeli risklere karşı alınması gerekli düzeltici ve önleyici faaliyetler risk değerlendirmesi tablosu içerisinde belirtilmiş ve bu önlemlerin uygulanmasıyla risklerin kabul edilebilir risk seviyesine indirgenmesi amaçlanmıştır. Wc-lavabo ve su sebili kullanımı ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan riskler 2 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde orta seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

**Çizelge 6.7 : Yemekhane-Mutfak, Lavabo ve Su Sebili Kullanımı İle İlgili
Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar**

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Yemekhane-mutfak, wc-lavabo kaynaklı yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Yemekhane Mutfak	Yemek hazırlama esnasında oluşan kesici alet kullanılması	Enfeksiyon bulaşma - Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Kesici aletle yaralanma riskine karşı çalışanlara önlem alınmalıdır. *Çalışanlar kesici ve delici aletlerin kullanımı ve muhafazası hususlarında eğitimi olmalıdır.*kesici ve delici aletlerin sterilizasyonu her iş bitiminde sağlanmalı ve güvenli yerlerde saklanmasına dikkat edilmelidir.*Kesici ve delici alet kullanırken gerekli önlemler alınmalı ve dikkat dağıtacak etkenlerden uzak durulmalıdır.*Kaza anında kullanılmak üzere ilkyardım dolabı hazır ve noksansız bulundurulmalıdır.
2	Yemekhane Mutfak	Yemek hazırlık işlemleri sırasında meydana gelen yanıklar	Yanık - Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Sıcak mutfak çalışmalarında gerekli önlemler alınacak ve dikkat dağıtacak etkenlerden uzak durulacak. *Mutfak işleri konusunda gerekli bilgi ve eğitime sahip olmayan personel çalışmayacak. *Kaza anında kullanılmak üzere ilkyardım dolabı hazır bulunacak.
3	Yemekhane Mutfak	İş ortamında hijyen kurallarına uyulmaması	hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Çalışanlar hijyen kurallarına uymak zorundadırlar.
4	Yemekhane Mutfak	Gıda üretim alanı içerisinde temizlik ekipmanlarının bulunması	Zehirlenme	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Gıda üretim alanı içerisinde temizlik ekipmanlarının kesinlikle bulundurulmaması, bu malzemelerin bulunduğu ortamın kapısının kapalı ve kilitli olması gerekmektedir.
5	Yemekhane Mutfak	İş ortamında hijyen kurallarına uyulmaması	hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Çalışanlar hijyen kurallarına uymak zorundadırlar.
6	Yemekhane Mutfak	Gıda hazırlık ve üretim alanlarında uygun K.K.D nin kullanılmaması	Yaralanma - Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Gıda hazırlık ve üretim alanlarında uygun K.K.D nin kullanılmaması gerekir. *Gıda hazırlık ve gıda üretim alanlarında, gıdaya saç düşmesi için bone kullanılması gerekmektedir. *Gıda hazırlık ve gıda üretim alanları içinde, gıda ile temas durumlarında yapılan işin amacına uygun nitelikte hijyenik eldivenler kullanılmalıdır.

Çizelge 6.7 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Yemekhane-mutfak, wc-lavabo kaynaklı yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
7	Yemekhane Mutfak	Gıda hazırlık ve üretim alanlarında çalışanların dışında şahısların girmesi	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Gıda üretimi ve gıda hazırlığı sonrasında depolanma bölgelerine yetkili olmayan çalışanların girmemesi ve hijyen açısından bütün kurallara uyması zorunlu tutulmalıdır.
8	Yemekhane Mutfak	işe giriş muayenelerinin yapılması	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Çalışan işe başlamadan önce, bulaşıcı hastalık veya mikrop taşımadığına dair gereken sağlık kontrolü yaptırılmalıdır ve sonuç olumluysa çalışmaya başlatılmalı ve periyodik kontrol ve muayeneler, çalışma boyunca yaptırılmalıdır.
9	Yemekhane Mutfak	Gıda hazırlık ve üretim alanları girişlerinde el dezenfektanların bulunmaması	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Gıda üretme ve hazırlama bölgelerine girerken hijyen sağlanması açısından çalışanların, ellerini mutlaka uygun şekilde yıkaması ve dezenfekte etmesi gerekmektedir.
10	Yemekhane Mutfak	Soğuk gıdaların uygun olmayan koşullarda saklanması	Gıdanın bozulması -Maddi kayıp	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Gıdaların soğuk ortamda muhafaza edilmesi halinde öncelikli olarak o gıda için tavsiye edilen sıcaklık koşulları sağlanmalıdır.
11	Yemekhane Mutfak	Zararlıların gıda depolama ve işleme alanlarına girmesinin engellenmesi	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*İşletmede girişler zararlı girişini engelleyecek şekilde planlanmalıdır.
12	Yemekhane Mutfak	Hazırlık ve depo alanlarında açık pencerelerin bulunması	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Hazırlık ve depo alanlarına açılan pencere ve kapılar açık bırakılmamalıdır..
13	Yemekhane Mutfak	Pencerelerde sinekliklerin bulunmaması	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Açılabilir tüm pencerelere sineklik konulmalı ya da zararlı girişini engelleyecek tel kafes takılmalıdır.
14	Yemekhane Mutfak	Zararlılara karşı gerekli ilaçlamaların yapılmaması	Hijyen eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Zararlı ile mücadele programı kapsamında, ilaçlama periyodik olarak yapılmalıdır.

Çizelge 6.7 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Yemekhane-mutfak, wc-lavabo kaynaklı yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
15	Yemekhane Mutfak	Gaz dedektörünün bulunmaması/ çalışır durumda olmasının kontrol edilmemesi	Yangın – Zehirlenme	4	5	BV-20AŞIRI RİSK	*Doğal gaz tesisatı ve lpg tüplerinin kullanıldığı her türlü ortamda (kombi, gazlı ocak v.s) mutlaka gaz dedektörü bulundurulmalıdır. *Gaz dedektörünün çalışır durumda olduğunun tespiti belirli periyotlarla yapılmalıdır.
16	Yemekhane Mutfak	Yemekhanede acil çıkış için yönlendirme levhasının bulunmaması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Yemekhanede acil çıkış için yönlendirme levhaları bulunmalıdır.
17	Yemekhane Mutfak	Yemekhanede görevli olan personelin portör muayenelerini n yapılmaması	Bulaşıcı hastalıklar	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*3 ya da en geç 6 aylık periyotlarla portör muayenelerinin tüm çalışanlara yaptırılması gerekir.
18	Yemekhane Mutfak	Doğal gaz kaçaklarına bağlı zehirlenme	Zehirlenme – Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Doğal gazlı alet ve makinaların periyodik kontrol ve bakımları uzman kişilerce yapılmalıdır. *Makine bölgesine gaz algılama dedektörü konulmalıdır.
19	Yemekhane Mutfak	Cihazlardaki elektrik kaçağı sonucu meydana gelen elektrik çarpması	Yaralanma – Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Elektrikle çalışan aletlerin bakımları periyodik olarak yapılmalıdır. *Cihazlar elektrik kaçaklarına karşı yalıtımlı olmalıdır.
20	Yemekhane Mutfak	Lpg li gereç kullanımı	Yangın ve Patlama	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*İşyerinde kullanılan lpg tanklarının/tüp bağlantı aparatlarının periyodik bakımları yapılmalıdır. *Personel Lpg kullanımı hakkında bilgilendirilmelidir. *Olası yangın durumları için personel gerekli tatbikatları gerçekleştirmelidir. *Tüpler aşırı sıcak ve aşırı soğuk ortamlarda tutulmamalıdır. *Tüplere ateşle yaklaşılmamalıdır. *Ortam rutin aralıklarla havalandırılmalıdır.
21	Yemekhane Mutfak	Lpg tüplerinin yanlış depolanması	Yangın ve Patlama	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Tüplerin konulduğu yer doğrudan doğruya güneş ışınlarına maruz kalmaması ve radyatörlerin, soba veya benzeri ısıtıcıların yakınına tüp konulmaması gerekir

Çizelge 6.7 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Yemekhane-mutfak, wc-lavabo kaynaklı yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
22	Su sebili kullanımı	Su sebilinin uygunsuz halde bulunması	Hijyen eksikliği – Hastalanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Su sebili temizliği aylık rutin aralıklarla ilgili hijyen bilgisine sahip çalışanlarca sağlanmalıdır. Sebil temizlenirken yağ sökücü, çamaşır suyu kullanılmamalıdır. Kullanılacak deterjanlar yerine su sebili dezenfektanlarıyla kullanma talimatları doğrultusunda temizlik sağlanmalıdır.</p> <p>*Kullanılan su sebilinin CE sertifikalı olmasına dikkat edilmelidir.</p> <p>*Su sebili üzerinde mutlaka kullanım ve güvenlik talimatı bulunmalıdır.</p> <p>*Su sebilinin bulunduğu yerde sebiden sızan suların kaygan zeminde birikerek kazaya sebebiyet vermesi olasılığına karşı gerekli önlemler alınmalıdır.</p>
23	We ve Lavabo	Temizlik işlerinde gerekli kişisel koruyucu donanımın kullanılmaması	Hijyen Eksikliği	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Temizlik işlerinde mutlaka işin amacına uygun eldiven, toz maskesi v.b gibi KKD lerin kullanılması gerekir.</p> <p>*Kullanılan tüm eldiven, toz maskesi türündeki KKD ler hijyen kuralları dahilinde rutin aralıklarla değiştirilmelidir.</p>

6.4.3 Elektrik ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelgede görüldüğü elektrikle ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 8 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde yüksek ve aşırı seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

Çizelge 6.8 : Elektrik ile İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Elektrik ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Elektrik	Açıkta hasarlı, yarım ya da kesik vaziyette sarkan kabloların bulundurulması	Elektrik çarpması- Yangın Takılıp düşme	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Özellikliğini kaybetmiş kablolar derhal yenileri ile değiştirilmelidir. *Açıkta bulunan kesik,hasarlı ya da sarkan kablolar, bakımı yapıldıktan sonra kapalı alanlara taşınıp muhafaza edilmelidir.
2	Elektrik	Prizlerin ve elektrik düğmelerinin sağlamlığının düzenli olarak kontrol edilmemesi ya da kalitesiz ve yetersiz malzeme kullanımı	Elektrik çarpması- Yangın	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Çatlak, kırık ve hasarlı priz, elektrik düğmesi derhal değiştirilmeli, yerine yeni, sağlam, yalıtkan, kullanım amacına uygun aksan takılmalıdır. *Duvar ile arasında açıklık bulunan ya da duvardan sökülmeğe yüz tutmuş halde bulunan elektrik düğme ve prizleri duvara hareket etmeyecek şekilde sabitlenmelidir. *Elektrik prizlerinin kullanılmayan kısımları koruyucu kapak ile kapalı tutulmalıdır.
3	Elektrik	Tüm elektrik ve bakım panoları önünde yalıtım paspasının bulunmaması	Elektrik çarpması	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	* Bütün elektrik panolarının önlerinin yalıtkan malzeme yani kauçuk paspasla kaplanması gerekmekte, böylece panoda işlem yaparken kaçak akıma maruz kalan işçinin çarpılması önlenebilmektedir.
4	Elektrik	Elektrik panolarının kilitli olmaması	Elektrik çarpması	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Elektrik panoları kapalı ve kilitli olmalı, yetkili olan kişi dışında kimsede anahtarların bulunmaması, yetkisi olmayan kişilerin elektrik panolarını ellemelerinin engellenmesi ve çarpılmalara karşı önlenmesi, gerekli kontrollerin yapılarak kurallara uymaları sağlanmalıdır.
5	Elektrik	Elektrik tesisatı dolaplarının kapısı üzerinde yetkisiz kişilerin girmemesini ve tehlikelerini belirten uyarı levhalarının olmaması	Bilinçsiz müdahale - elektrik çarpması	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Uyarı levhaları yerleştirilmeli *Dolaplar kilitli tutulmalı *Teknik yetkili harici müdahale engellenmelidir.
6	Elektrik	Elektrik panolarının önlerinde malzeme istiflenmesi	Elektrik çarpması - Yangın	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	* Elektrik panolarının önü acil durumlarda kolayca erişilmeye müsait olmalı, kontrol yapılarak panoların önünün daima boş kalması sağlanmalıdır.

Çizelge 6.8 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Elektrik ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
7	Elektrik	Topraklama eksikliği	Elektrik çarpması - Yangın	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>* Elektrikle çalışan tüm makinelere, herhangi bir sebeple oluşacak kaçak akımı toprağa iletmek, dolayısıyla o esnada makinenin metal gövdesine dokunan işçinin elektrik akımına maruz kalarak çarpılmasını önlemek üzere gövde (şase) koruma topraklaması yapılmalıdır.</p> <p>*Kontrol ve denetim yapılarak iş yerinde elektrikle çalışan tüm makinelerin gövde koruma topraklarının daima bağlı olması ve dış etkenlerden dolayı kopmaması sağlanmalı, yetkili elektrikçi bu konuda uyarılmalıdır.</p> <p>* Topraklama hatlarının yılda bir kez yetkili elektrik mühendisine iletkenlik kontrolü, direnç ölçümü yaptırılmalı, direnci 5 ohm'un altına düşürecek tedbirler alınmalı, sonuç hakkında düzenlenecek fenni muayene raporu, denetime yetkili mercilere her sorulduğunda gösterilmek üzere iş yerindeki özel dosyasında saklanmalıdır.</p>
8	Elektrik	Paratoner tesisatının bulunmaması	Elektrik çarpması – Yangın	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>* Muhtemel yıldırım düşmesi halinde, tesisin zarara uğramasının önlenmesi için tesisin tümünü kapsama alanına alacak yeteri miktarda yıldırım düşmelerine karşı paratoner tesisi kurulmalıdır.</p> <p>* Paratonerin yılda bir kez yetkili elektrik mühendisine iletkenlik kontrolü, direnç ölçümü yaptırılmalı, direnci 5 ohm'un altına düşürecek tedbirler alınmalı, sonuç hakkında düzenlenecek fenni muayene raporu, denetime yetkili mercilere her sorulduğunda gösterilmek üzere iş yerindeki özel dosyasında saklanmalıdır.</p> <p>*Yanıcı maddelerin üretilmesi için kullanılmakta olan binalar ile, eğitim, konaklama, alışveriş, dinlenme bölgeleri gibi halkın topluca kullandıkları alanlarda paratoner tesisatının yapılması zorunludur.</p>

6.4.4 Hidrofor ve kazan dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.9'da görüldüğü gibi hidrofor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 7 maddede risk değerlendirmesi risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde orta, yüksek ve aşırı seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

Kazan dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 6 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde orta ve yüksek seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

Çizelge 6.9 : Hidrofor ve Kazan Dairesi İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Hidrofor Dairesi	Hidroforun ortamı için gerekli önlemlerin alınmamış olması	Yaralanma - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	* Hidrofor için yetkili teknik elemana (Makine Müh.) en geç yılda bir kez periyodik kontrolü ile tankının hidrolik basınç testi (fenni muayenesi) yaptırılmalı, böylece malzeme yorulması, korozyon vb. sebeplerle doğacak patlamanın önüne geçilmeli, periyodik kontroller iş yoğunluğu vb. nedenlerle ertelenmemeli veya ihmal edilmemelidir. * Hidrofor üzerinde gerekli güvenlik tertibatları bulunmalı ve işlevselliği kontrol edilmelidir. (Manometre, emniyet ventili vb.)
2	Hidrofor Dairesi	Hidroforun çalışacağı yerin uygun niteliklerde olmaması	Yaralanma - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Hidroforun çalışacağı yer, yağmur ve don gibi dış etkenlerden korunacak şekilde kapalı olmalıdır. Çevresinde bulunabilecek brülör, kazan vb. diğer ısı kaynaklarından etkilenmeyecek şekilde yerleştirilmelidir. Hidroforun çevresinde bakım ve onarım amacı ile rahatça dolaşılacak boşluklar bırakılmalıdır.
3	Hidrofor Dairesi	Hidroforun toprağa bağlantısının bulunmaması	Arızalanma - Maddi hasar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Hidroforun toprak bağlantısı kesinlikle yaptırılmalıdır.

Çizelge 6.9 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Hidrofor ve kazan dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
4	Hidrofor Dairesi	Hidrofor dairesinde gerekli aydınlatmanın sağlanmaması	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Hidrofor dairesi aydınlatması yeterli ve çalışır durumda olmalıdır. Bakımları rutin aralıklarla yapılmalıdır.
5	Hidrofor Dairesi	Hidrofor dairesinde yangın tüpü bulunmaması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Hidrofor dairesinde TSE 'ye uygun kapasitede yangın söndürücü tüp bulunmalıdır. Tüplerin bakımları 6 ayda bir rutin aralıklarla sağlanmalıdır.
6	Hidrofor Dairesi	Hidroforu meydana getiren parçaların CE sertifikalı olmaması	Uygunsuzluk	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Hidrofor parçalarının CE sertifikasına sahip olduğuna emin olunmalı, CE sertifikası olmayan hidroforlar kullanılmamalıdır.
7	Hidrofor Dairesi	Hidrofor ve su deposu bakım onarım işlerinin gerekli periyotlarda ve rutin aralıklarla yapılmıyor olması	Arızalanma - Maddi hasar - Yaralanma	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Hidrofor ve su deposunun bakımını yapacak firma tercih edilirken yönetmelikte tarif edilen firma olup olmadığına dikkat edilmelidir, gerekirse firma yetki belgeleri talep edilmelidir. *Hidroforun her bir parçasının yada bütünü'nün bakım-onarım ve kontrol tarihleri belirlenip bir liste içerisinde bulundurulmalı ve zamanı geldikçe ilgili parçaların kontrolleri yapılmalıdır.
8	Kazan dairesi	Kazan dairesi kapısı üzerinde yetkili kişiler dışında kimsenin giremeyeceği hakkında gerekli uyarı levhalarının bulunmaması	Bilinçsiz müdahale	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Kazan dairesi kapıları üzerinde yetkili kişiler dışında kimsenin giremeyeceği veya müdahale edilmemesi hakkında gerekli uyarı levhalarının bulunması gerekir. *Kazan dairesi giriş kapısı veya kapağı yetkisiz kişilerin müdahalelerine karşı sürekli olarak kilitli tutulmalıdır. *Anahtarlar herhangi bir tehlike veya bakım esnasında anahtara kolayca ulaşmak için ilgili görevlide veya yöneticide bulundurulmalıdır.
9	Kazan dairesi	Kazan dairesi içerisinde malzeme istiflenmesi	Yangın - ekonomik zarar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Kazan dairesine ilgili bakım onarım ekipmanı harici hiçbir malzeme veya eşya koyulmamalıdır. *Kazan dairesi depo olarak kullanılmamalıdır. *Kolay yanıcı özelliğe sahip malzeme ve kimyasallar kazan dairesi içerisinde istiflenmemelidir.

Çizelge 6.9 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Hidrafor ve kazan dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
10	Kazan dairesi	Kazan dairesi içerisinde gerekli havalandırmanın yapılmaması	Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Isıtma merkezinde yakıt türüne göre gerekli olan temiz havanın sağlanması ve egzoz havasının atılabilmesi için gerekli havalandırmanın yapılması gerekir. Havalandırmalar doğal veya cebri olarak yapılabilir. *Kazan dairesi içerisinde mutlaka havalandırma panjurları olmalıdır. *Ortamın temizliği rutin aralıklarla yapılmalıdır. *Kazan dairelerinin alt ve üst havalandırılması zorunludur.
11	Kazan dairesi	Kazan dairesi içerisinde gerekli aydınlatmanın sağlanmaması	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Kazan dairesi aydınlatması yeterli ve çalışır durumda olmalıdır. Bakımları rutin aralıklarla yapılmalıdır *Kazan dairesinin doğal olarak aydınlatılması mümkün ise, aydınlatma açıklıklarının, binanın diğer pencerelerinin altına rastlamamasına dikkat edilmelidir.
12	Kazan dairesi	Kazan dairesi içerisinde bakım ve onarım talimatlarının bulunmaması ya da eksik bulunması	Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Kazan dairesi içerisinde rahatça okunacak bir alanda veya bölgede kullanım ve acil durum talimatlarının okunaklı ve anlaşılır bir biçimde bulundurulması sağlanmalıdır.
13	Kazan dairesi	Kazan dairesi içerisinde yangın tüpü bulunmaması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Kazan dairesinde yangın dolabı ve kuru kimyevi toz içeren altı kilogramlık yangın söndürme tüpünün bulundurulması gerekmektedir. Tüplerin bakımları 6 ayda bir rutin aralıklarla sağlanmalıdır.

6.4.5 Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.10'da görüldüğü gibi Jeneratör dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 12 madde de, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 11 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde orta, yüksek ve aşırı seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

Aşırı, yüksek ve orta riskli durumlara karşı alınması gereken düzeltici ve önleyici faaliyetler, risk değerlendirme tablosunda belirlenmiştir.

Çizelge 6.10 : Jeneratör, Asansör ve Motor Dairesi İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Jeneratör	Jeneratör dairesi, bölgesi yada kabini üzerinde yetkili kişiler dışında kimsenin giremeyeceği hakkında gerekli uyarı levhalarının bulunmaması	Bilinçsiz müdahale - elektrik çarpması	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabin kapıları üzerinde yetkili kişiler dışında kimsenin giremeyeceği veya müdahale edilmemesi hakkında gerekli uyarı levhalarının bulunması gerekir. *Jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabini giriş kapısı müdahalelere karşı sürekli olarak kilitli tutulmalıdır.
2	Jeneratör	Jeneratör dairesi, bölgesi içerisinde malzeme istiflenmesi	Yangın - ekonomik zarar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Makina dairesine jeneratör bakım onarım ekipmanı harici hiçbir malzeme veya eşya koyulmamalıdır. *Jeneratör dairesi depo olarak kullanılmamalıdır.
3	Jeneratör	Jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabini içerisinde gerekli havalandırmanın yapılmaması	Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Jeneratör odalarında uygun niteliklerde havalandırma penceresi bulundurulmalı, rutin aralıklarla tam havalandırılması sağlanmalıdır. Oluşabilecek rutubetlenmelere karşı gerekli önlemler alınmalıdır.
4	Jeneratör	Jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabini içerisinde gerekli aydınlatmanın sağlanmaması	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Jeneratör makina dairesinin aydınlatmasının hem çalışma hem de ışık seviyesinin düzgün durumda olması gerekmektedir. Bakımları rutin aralıklarla yapılmalıdır.
5	Jeneratör	Jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabini içerisinde yangın tüpü bulunmaması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabini içerisinde Türk Standartlarına göre uygun olan yangın söndürücü tüplerin bulunması gerekmektedir. *Yangın tüpleri kuru kimyevi toz cinsinden olmalı, elektrik yangınlarında kesinlikle köpük ve sıvı içerikli söndürücüler kullanılmamalıdır.

Çizelge 6.10 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
6	Jeneratör	Jeneratörlerin korunaksız olarak açıkta bulundurulması	Maddi hasar - Yaralanma	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Bina dışarısında bulunan jeneratörler dışarıdan etki edebilecek yağmur, kar, darbeler ve çeşitli canlı temasına, içeriden; ses, titreşim, yüksek ısı, elektrik kaçağı gibi etkenlere karşı korunaklı yapılarda ya da jeneratörler için özel tasarlanmış kabinlerde bulunmalıdır. *Jeneratörün bulunduğu alan dışarıdan gelebilecek müdahalelere karşı engellenmeli ve bölge üzerinde yetkisiz kişilerin giremeyeceği hakkında uyarı levhaları olmalı, ortamda kuru kimyevi toz içerikli yangın tüpü bulundurulmalıdır.
7	Jeneratör	Jeneratör kabinlerinin bulunmaması ya da güvenlik açısından uygun niteliklere sahip olmaması	Maddi hasar - Yaralanma	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Kabinler genellikle jeneratörün gövdesinden ve radyatör tarafından dışarı çıkan seslerin azaltılmasında ve grubun hava şartlarından korunmasında kullanılırlar. *Jeneratör kabinleri ISO9001 sertifika özelliklerine göre tasarlanmış ve üretilmiş olmalıdır. Jeneratör kabinleri CE sertifika şartlarına uygun olmalıdır.
8	Jeneratör	Jeneratörün bina içerisinde bulunması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Jeneratörün bulunduğu odanın bina içerisinde bulunması durumunda, yangın çıkması halinde dumanın binanın kaçış yollarını ve kişilerin hareketini kesinlikle engellememesi gerekmektedir.
9	Jeneratör	Egzoz gazının ortam dışına atılmaması	Zehirlenme - Maddi hasar	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Jeneratörün egzoz borusundan çıkan gazların kesinlikle jeneratörün olduğu yerden dışarı atılması gerekmektedir. *Egzoz gazlarının, kişiler tarafından kesinlikle solunmaması gerekmektedir. Ölümlere neden olabilecek zehire sahiptir.
10	Jeneratör	Jeneratör için ayrı bir elektrik tesisatının çekilmemesi	Yangın - Elektrik çarpması	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Jeneratörler kendi başlarına bağımsız birer enerji kaynağıdır. Jeneratörlerin sabit bir yedekleme ünitesi olarak kullanılacağı ev veya iş yerlerinde, jeneratör için ayrı bir elektrik tesisatının çekilmesi gerekir. *Jeneratörün besleyeceği devrelerin baştan planlanarak belirlenmesi ve elektrik panosu içinde buna uygun olarak ayırımının yapılması gerekir. Böylelikle jeneratör kullanıldığında yapıdaki hangi cihazların jeneratörden besleneceği önceden tespit edilmiş ve sınırlanmış olur. Bu da jeneratörden kapasitesinin üzerinde yük çekilmesi ihtimalini azaltarak güvenli bir kullanım sağlar.

Çizelge 6.10 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER							
11	Jeneratör	Jeneratörün yanlış şekillerde çalıştırılması ya da kullanımı	Yangın - Yaralanma - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>*Jeneratörün elektrik bağlantısı sağlayan fişi kesinlikle ofis içindeki prizlere takılmamalıdır. Bu durumda jeneratör şehir elektriğiyle karşı karşıya kalacağından bu yapıdaki fazlarda kısa devre yapmasına, jeneratör ile etrafındaki kişilere önemli birçok zarar verir.</p> <p>*Jeneratörler ısıtıcı gibi aletler ile parlayan maddelerden kesinlikle uzak tutulması gerekir.</p>
12	Jeneratör	Jeneratör bakımının rutin aralıklarla yaptırılmaması	Maddi hasar - Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Jeneratör grubu çalıştırılmadan önce mutlaka gözle muayene edilmeli, herhangi bir yerinde kırık, çatlak, yağ, su veya yakıt sızıntısı olup olmadığına bakılmalıdır</p> <p>*Jeneratör bakım, onarım, kontrol işlemleri rutin aralıklarla yapılmalıdır.</p> <p>*Radyatör su seviyesi kontrol edilmelidir.</p> <p>*Jeneratörü 2 aydan fazla kullanılmayacağı durumlarda, yakıtı tamamen boşaltılmalıdır.</p> <p>*Jeneratör, elektrik kesintisi olmasa bile en az ayda bir kere 10-15 dakika çalıştırılmalıdır. Bu sayede yağın motor içinde dolaşarak yağlama yapması, karbüratöre temiz hava ve yakıtın girmesi ve akünün şarj olması sağlanır.</p> <p>*Uzatma kabloları düzenli olarak kontrol edilmeli, yıpranmış, eskimiş kablolar mutlaka değiştirilmelidir.</p>
13	Asansör ve Motor dairesi	Asansör kuyusunda su birikmesi	Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Binanın temizliği sırasında asansörlerin kuyu boşluklarına kesinlikle su girmemelidir.</p> <p>*Asansör kuyusuna binanın dışından yer altı sularının (yağmur, kar, atık suları, v.s) sızması sebebiyle oluşabilecek birikimlerin sık rastlandığı yerlerde, kuyulardaki suyu dışarı boşaltmak üzere kurulu dalgıç pompa sistemleri ve su giderleri bulundurulmalıdır.</p> <p>*Su giderleri ve kurulu pompa düzeneğlerinin bakım ve kontrolleri rutin aralıklarla yapılmalıdır.</p> <p>*Su sebebiyle oluşabilecek metal aksandaki arızalanma ve paslanma halleri göz önünde bulundurulmalı, ilgili aksanların bakım ve onarım işleri rutin aralıklarla yapılmalıdır.</p> <p>*Asansör kuyusunun alt kısmında boşluk bulunmamalı, eğer varsa mutlaka kapatılmalı ya da güvenlik önlemlerinin alınması sağlanmalıdır.</p>

Çizelge 6.10 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
14	Asansör ve Motor dairesi	Asansör kuyusunun boş ve temiz tutulmaması	Acil durumun büyümesi	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Asansörlerin kuyularındaki boşlukların her zaman temiz tutulması gerekmektedir. Çünkü burada bir yangın olması durumunda asansör kabini içerisindeki kişiler için dumanın etkisiyle boğulma riski bulunmaktadır.
15	Asansör ve Motor dairesi	Asansör kabinlerinin iç kapılarının bulunmaması ya da arızalı halde bulunması	Yaralanma - Uzuv kaybı	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Asansör kabinlerinin içerisinde mutlaka hareket etmesi durumlarında otomatik katlanabilir nitelikte bir iç kapı bulunmalı, bu kapıların bakım ve onarım işleri rutin aralıklarla yapılmalı, çalışmayan ya da eksik aparatları bulunan kapıların tamiratları geciktirilmemelidir. *Asansörlerin iç kapısının bulunmaması durumunda fotosel bulundurulması oluşabilecek sıkışmaları önleyebilmesi açısından çok önemlidir. *Asansörlerin iç kapısının bulunmaması durumunda tehlike ile karşılaşılırsa kabindeki "Dur" düğmesine basılması sonra "imdat" düğmesine basıp yardım istenmesi hakkında kullanıcılar bilgilendirilmelidir. *En çok rastlanılan kazalardan birinin de kapısı olmayan kabinlerin hareket eden yüzeyleriyle asansör kabini arasındaki sıkışmalardan ötürü olan kazalar olduğu unutulmamalı, bu konularda asansör kullanıcıları mutlaka bilgilendirilmelidir.
16	Asansör ve Motor dairesi	Askı halatlarında oluşabilecek deformasyonlar	Yaralanma - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Askıların halat sistemleri düzenli aralıklarla kontrol edilmeli, aşınma yapan halatların zaman geçmeden yenileriyle değiştirilmesi gerekmektedir. *En çok rastlanılan kazalardan birinde halatlarda oluşabilecek deformasyonlar sonucunda olan kazalar olduğu unutulmamalı bu hususlarda asansör kullanıcıları mutlaka bilgilendirilmelidir.
17	Asansör ve Motor dairesi	Asansör makine dairesinde yangın tüpü bulunmaması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Asansör makine dairesinde bulunan tüplerin Türk standartlarına uygun olması gerekmektedir. *Yangın tüpleri kuru kimyevi toz cinsinden olmalı, elektrik aksanlı yangınlarda kesinlikle köpük ve sıvı içerikli söndürücüler kullanılmamalıdır. *Depolarda, tesisat dairelerinde tekerlekli tip söndürme cihazı bulundurulması mecburidir.

Çizelge 6.10 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Jeneratör, asansör ve motor dairesi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
18	Asansör ve Motor dairesi	Asansör makine dairesinde malzeme istiflenmesi	Yangın - ekonomik zarar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Asansör makina dairesine kesinlikle malzeme konulmamalıdır. *Asansörün makina dairesi depo olarak kullanılmamalıdır. *Kolay yanıcı özelliğe sahip malzeme ve kimyasallar asansörün elektrik aksanının bulunduğu yerlerde istiflenmemelidir.
19	Asansör ve Motor dairesi	Kabin aydınlatma ve tuş aydınlatma sistemlerinde arıza hallerinin bulunması	Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Asansör kabininin hangi katta olduğunu anlayabilmek için, kabinin içinde kesinlikle kabin ve düğme aydınlatmalarının yanması gerekir. * Kabin ve düğme aydınlatmalarının kontrolleri rutin aralıklarla yapılmalıdır. *Elektrik kesilmelerinde acil aydınlatmaların kesinlikle çalışma durumunda olması gerekir.
20	Asansör ve Motor dairesi	Makine dairesinde gerekli havalandırmanın yapılmaması	Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Asansör odalarında uygun niteliklerde havalandırma penceresi bulundurulmalı, rutin aralıklarla ortam havalandırılması sağlanmalı, oluşabilecek rutubetlenmelere karşı gerekli önlemler alınmalıdır.
21	Asansör ve Motor dairesi	Kabin girişlerinde uygun güvenlik tertibatının bulunmaması	Yaralanma	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Kabin girişine konulan eşik kontağı, sıkışma kontağı ve fotoseller vb. güvenlikle ilgili ekipmanlar kesinlikle çalışır halde olmalı, çocukların ellemesine engel olunmalıdır.
22	Asansör ve Motor dairesi	Asansör ve asansörü meydana getiren parçaların CE sertifikalı olmaması	Uygunsuzluk	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Asansör parçalarının CE sertifikasına sahip olduğuna emin olunmalı, CE sertifikası olmayan asansörler kullanılmamalıdır. *CE; makinelerin çalışırken veya kullanılırken insanların ve çevrenin sağlık ve emniyetini tehdit etmeyecek nitelikte olduğunun işaretidir.
23	Asansör ve Motor dairesi	Asansör bakım onarım işlerinin gerekli periyotlarda ve rutin aralıklarla yapılmıyor olması	Yaralanma	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Kesinlikle Asansör yönetmeliğine uygun olan firmalara asansör bakımları yaptırılmalıdır, o firmaya ait yetki belgesi istenmelidir. *Bakım sırasında mümkün olduğunca bina görevlisiyle birlikte bakım yapılması ve düzenlenen bakım formunun birlikte imzalanması gerekmektedir. *Asansör firması ile yapılan bakım sözleşmesinde bakımlar aylık olması belirtilmelidir.

6.4.6 Kat kaloriferi, klima ve iklimlendirme ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.11’de görüldüğü gibi kat kaloriferi ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 4 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, klima ve iklimlendirme ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar 5 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir.

Çizelge 6.11 : Kat Kaloriferi, Klima ve İklimlendirme İle İlgili Tehlikelerden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRMEŞİ FORMU							
Kat kaloriferi, klima ve iklimlendirme ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER							
1	Kat kaloriferi	Kombi kullanımı	Acil durumum büyümesi - Maddi hasar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Kullanılan kombi kullanım amacına uygun cins ve ısıtma gücüne sahip olmalı, bakım - onarım işleri rutin aralıklarla yapılmalı, alanında Uzman kişiler yardımıyla mutfak, banyo v.b içerisinde verimin en iyi alınacağı güvenlik koşullarını en iyi sağlayacağı noktalarda bulundurulması sağlanmalıdır.</p> <p>*Kombiyi besleyen gaz kesme vanalarının yerleri bütün çalışanlarca bilinmeli, acil durumlarda müdahale etmeleri hususunda çalışanlar bilgilendirilmelidir.</p> <p>*Kombi kullanılan yerlerde mutlaka gaz dedektörü bulundurulmalıdır.</p> <p>*Kombinin paslanan, deforme olan kısımları varsa, ilgili teknik servislerce bakımları yapılmalıdır.</p> <p>*Kombi bulunan özel odalar depo olarak kullanılmalı ve kombi parçaları üzerinde bez, sabun gibi temizlik ürünleri konulmamalı, kombinin bulunduğu ortam boş ve temiz tutulmalı, kolay yanar malzemeler, çeşitli yanıcı kimyasallar yakına istiflenmemeli, ortam havalandırması rutin aralıklarla sağlanmalıdır.</p>
2	Kat kaloriferi	Kombinin bakımsız halde bulunması	Acil durumum büyümesi - Maddi hasar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Kombiler kullanım kılavuzlarında bildirilen sürelerde ve yılda bir defa kışa girmeden önce rutin aralıklarla bakımları yapılmalıdır.</p> <p>*Kombi genel kontrolü yetkili servisler aracılığıyla yapılmalı, yetkisiz kişilerin gereksiz müdahalelerinden sakınılmalıdır.</p>

Çizelge 6.11 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Kat kaloriferi, klima ve iklimlendirme ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
3	Kat kaloriferi	Kombi bacasının rutin aralıklarla kontrol ve bakımlarının yaptırılmaması	Acil durum büyümesi - Maddi hasar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Doğal gazlı veya likit gazlı ekipmanların baca ile ilgili bağlantılarının belirli aralıklarla yıllık olarak bakımlarının yaptırılması gereklidir. *Kombiler için binaya ait baca kullanımı durumunda yılda bir defa İtfaiye Müdürlüğünden destek alınarak baca temizliğinin yaptırılması gerekmektedir.
4	Kat kaloriferi	Kombi baca bağlantısının uygun şekilde yapılmaması	Zehirlenme - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	Doğalgazla ilgili ekipmanların güvenli çalışmaması durumunda hemen yetkili olan servis aranmalı ve bu servislere ekipmanın bakımı yaptırılmalıdır. Aksi takdirde karbonmonoksit gazına maruz kalınabilir ve istenmeyen sonuçlara neden olabilir. *On iki metreküpten daha ufak yerlere bacalı doğalgaz ekipmanları yerleştirilmemelidir. Bu tür ekipmanların olduğu yerlerde havalandırma kapaklarının bulunması gerekmektedir. Bu kapaklar kapatılmaması ayrıca menfezlerin cam ya da duvardan açılması gerekmektedir. *Bacalı ekipmanların olduğu yerde bacaların kesinlikle çekim gücünün iyi olduğu bacaların kullanılması ve cihazın mutlaka bu bacaya bağlanması gerekmektedir.
5	Klima ve iklimlendirme	Klima ve klimayı meydana getiren parçaların CE sertifikalı olmaması	Uygunsuzluk	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Klima parçalarının CE sertifikasına sahip olduğuna emin olunmalı, CE sertifikası olmayan klimalar kullanılmamalıdır. *CE; Makinelerin çalışırken veya kullanılırken insanların ve çevrenin sağlık ve emniyetini tehdit etmeyecek nitelikte olduğunun işaretidir.
6	Klima ve iklimlendirme	Klimanın bakımsız halde bulunması	Hastalanma - Maddi hasar	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Klimaların kullanım kılavuzlarında bildirilen sürelerde ve rutin aralıklarla bakımları yaptırılmalıdır. *Klima filtreleri haftada bir ya da en geç ayda bir çeşitli dezenfektanlar yardımıyla temizlenmeli, yılda bir değiştirilmelidir. *Klima genel kontrolü yetkili servisler aracılığıyla yaptırılmalı, yetkisiz kişilerin gereksiz müdahalelerinden sakınılmalıdır.

Çizelge 6.11 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Kat kaloriferi, klima ve iklimlendirme ile ilgili tehlikelerden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
7	Klima ve İklimlendirme	Klima iç ünitesinin uygun yerde bulunmaması	Maddi hasar - hastalanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Klima iç ünitesi, yanıcı gazlara yakın bir yerde bulundurulmamalıdır.</p> <p>*Klima iç ünitesi kesinlikle güneş ışınlarının etkisinde kalmamalıdır.</p> <p>*Klima iç ünitesi kesinlikle nemli ortamlara konulmamalı, ünitenin ısı yayan kaynaklardan uzakta bulundurulması gerekmektedir.</p> <p>*Klimanın alan içerisinde doğru bölgede ve yüksekte olması gerekir.</p> <p>*Klimanın yeri servis tarafından yapılacak işlemler için yerinin uygunsuzluğu önemlidir.</p>
8	Klima ve İklimlendirme	Klima dış ünitesinin uygun yerde bulunmaması	Maddi hasar - Yaralanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Doğrudan güneş ışınlarının etkisinde olacak biçimde kurulmamalıdır.</p> <p>*Klima dış ünitesinin yerleştirilmesinde yaz ve kış mevsimi için uygun koşulların sağlanabileceği muhafazalı ve korumalı bir yer seçimi yapılmalıdır.</p> <p>*Klima dış ünitesi kesinlikle şiddetli rüzgara maruz kalan yerlere konmamalıdır.</p> <p>*Klima dış ünitesinin, binanın herhangi bir cephesine kurulduğunda dış üniteden drenaj suyunun akmaması gerekmektedir ve bu duruma kesinlikle dikkat edilmelidir.</p>
9	Klima ve İklimlendirme	Uzun süreli klima kullanımı	Hastalanma	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	<p>*Klimaların yanlış ve dikkatsiz kullanımı sonucu bağışıklık sistemini zayıflattığını, üst ve alt solunum yolu enfeksiyonlarının yanında alerjik reaksiyonlara da yol açmaktadır.</p> <p>*Klimayı çok düşük değerlere ayarlamak sağlık için doğru değildir. Isının 23-24 derece arasında, nispi nemin de %40-50 arasında olacak şekilde ayarlanmasında fayda vardır.</p>

6.4.7 Acil Durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.12’de görüldüğü gibi acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar 24 maddede, çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin verilmemesinden kaynaklanan riskler 1 maddede risk değerlendirme tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş,

riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde yüksek, orta ve aşırı seviyeli risk durumları bulunmaktadır. Aşırı, yüksek ve orta seviyeli risklere karşı alınması gereken düzeltici ve önleyici faaliyetler belirlenerek risk değerlendirmesi tablosunda belirtilmiş, düzeltici ve önleyici faaliyetlerin uygulanmasıyla kabul edilebilir risk seviyelerine indirgenmesi amaçlanmıştır.

Çizelge 6.12 : Acil Durum Eksiklikleri ve Çalışanlara Eğitim Verilmemesinden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Acil Durum	Yangın merdivenlerin e ulaşımın uygun olmayan ortamlarla sağlanması	Acil durumun büyümesi	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>*Yangın merdivenlerine ulaşım acil çıkış yolları ve acil çıkış kapıları yardımıyla sağlanmalıdır.</p> <p>*Acil çıkış kapıları yapıda bulunan herkesin kolaylıkla ulaşabileceği yerlerde olmalı, kesinlikle hiç bir katta kilitli tutulmamalı, başkalarına ait olan ve kilitli olması muhtemel olan ara odalardan ulaşım sağlanmamalıdır.</p> <p>*Yangın merdivenlerine ulaşımın pencerelelerden sağlandığı yerlerde, pencere açıklıkları kapıya çevrilmeli ve ulaşım yangın kapısı aracılığıyla sağlanmalıdır.</p> <p>*Acil kaçış merdivenleri, kesinlikle kullanıma hazır ve uygun durumda bulundurulmalıdır. Merdivenlerin dolu, kullanılamaz olması kesinlikle yasaktır ve bu durumdan bina yöneticileri sorumludur.</p> <p>*Acil çıkış merdivenlerinin yanmaz malzemelerden yapılması ve merdivenlerin başka bölümlerden duman sızdırmayan kapıyla ayrılması gerekmektedir.</p>
2	Acil Durum	Acil çıkış kapılarının uygun özelliklerde olmaması	Acil durumun büyümesi	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>*Acil çıkış kapısı olarak dönel sistemli kapıların kullanılması mümkün değildir.</p> <p>*Elliden fazla kişinin kullandığı acil çıkış kapılarının, kaçılan yöne doğru açılması gerekir. Kapıların kesinlikle kilitli olmaması gerekir.</p> <p>*Acil çıkış kapılarının; yangın riskine karşı sağlam güçte olması gerekmektedir.</p>

Çizelge 6.12 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
3	Acil Durum	Yangın merdivenlerinin genişlik ve basamak yüksekliklerinin uygun ölçülerde olmaması	Acil durumun büyümesi	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil kaçış merdivenlerinin iki yanında da korkulukların bulunması gerekmektedir. Ayrıca basamak yükseklikleri ve genişlikleri yönetmelikte belirlenen değerlere uygun olmalıdır. *Dairesel biçimdeki yangın merdivenlerinin yanmaz malzemeden olmaları ve yönetmelikte belirtilen şartları sağlamaları gerekmektedir. Koşulları sağlamayan dairenel şeklindeki merdivenler, kesinlikle mecburi çıkış olamazlar.
4	Acil Durum	Kaçış merdivenlerinin güvenlik bakımından uygun özelliklerde olmaması	Acil durumun büyümesi	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Kaçış merdiveni sahanlığına açılan kapılar hiçbir zaman kaçış yolunun 1/3' nden fazlasını daraltacak şekilde konumlandırılmaz.
5	Acil Durum	Yeterli sayıda acil çıkış kapısının bulunmaması	Acil durumun büyümesi	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Tüm bina ve tesislerde, en az 2 acil çıkışın bulunması ve bu acil çıkışların kullanım şartlarını sağlaması gerekmektedir. *Yapılarda bulunan insan sayısı beş yüzün üstünde olursa minimum 3 çıkış, bin kişiyi geçmesi durumunda ise, minimum 4 çıkış kapısı bulunması mecburidir. *Acil çıkış kapılarının mümkün oldukça aralarında mesafe olması gerekir.
6	Acil Durum	Dış yangın merdivenlerin uygun özellikte olmaması	Acil durumun büyümesi	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Dış yangın kaçış merdiveni, koşullara uyulması yoluyla iç kaçış merdivenlerinin alternatifi olarak kullanılabilir. Bu merdivenin korunaklı olması mecburi değildir. *Açık dış kaçış merdiveninin herhangi bir bölümüne, yanlardan yatay ve alttan dikey mesafe olarak 3 metre içerisinde merdivenin özelliklerinden daha az korunaklı cam ve kapı gibi duvar boşluğu bulunmamalıdır. *Bina yüksekliği 21.50 m'den fazla olan binalarda, binanın dışında açık merdivenlere kesinlikle izin verilmez

Çizelge 6.12 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
7	Acil Durum	Yangın merdivenlerin de bir takım hasarların bulunması	Acil durumun büyümesi	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>*Yangın merdivenleri yangına dayanıklı malzemeden (tercihen çelik malzemeden) imal edilmiş olmalıdır.</p> <p>*Yangın merdivenlerinin sağlamlık ve dayanım gibi kontrolleri rutin aralıklarla yapılmalıdır.</p> <p>*Deformasyona uğramış, (kırılma, kopma, bükülme, vb) kısımları bulunan merdivenlerin bakımları yapılmalı, her an kullanıma hazır vaziyette temiz olarak tutulmalıdır.</p>
8	Acil Durum	Yangın dolapların sağlam ve her an kullanıma hazır halde bulundurulması	Acil durumun büyümesi.	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	<p>*Yangın dolapları herkesin kullanımına açık, elverişli yerlerde bulundurulmalıdır.</p> <p>*Yangın dolapları herkesin kolayca kullanabileceği şekilde tutulmalı, dolap kolları kırık olmamalı, kapağı kolay açılabilir olmalı, hortumu derli toplu ve her an kullanıma hazır vaziyette usülüne uygun sarılı halde bulundurulmalı, tesisatın vanaları kolay açılıp kapanabilir vaziyette tutulmalı, paslanma, kırık, dökük gibi hasarlar bulunmamalı, rutin kontrolleri yapılmalıdır.</p> <p>*Lastik olmayan hortumlar, her kullanımdan sonra boşaltılıp kurutularak kontrol edilmeli, lastikli hortumlar en geç üç ayda bir kontrol edilmeli, yırtık, delik ve bağlantıları bozuk hortumlar kullanılmamalıdır.</p> <p>*Çalışanlar ya da bina sakinleri yangın söndürme cihazı kullanma eğitimlerini almış olmalıdır.</p>
9	Acil Durum	Yangın tesisatının sağlam ve her an kullanıma hazır halde bulundurulması	Acil durumun büyümesi.	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	<p>*Binaya, yapının cinsine ve kullanım amacına uygun yangın tesisatı çekilmelidir. Yangın springleri ve duman algılama dedektörlerinin yerleri yapının projesine ve niteliğine uygun olarak tasarlanmalı ve gerekli adetlerde bulundurulmalıdır.</p> <p>*Duman algılama dedektörleri çalışır vaziyette tutulmalı var ise koruyucu kapakları üzerlerinden çıkarılmalıdır.</p> <p>*Yangın springleri ve ilgili yağmurlama tesisatı, her an kullanıma hazır vaziyette bulundurulmalı.</p> <p>*İşyerlerindeki yangın muslukları, kolay erişilir uygun yerlerde tesis edilmeli ve soğuk havalarda suyun donmasını önlemek için, tesisat gerekli şekilde korunmalıdır. *Yangın muslukları, sık sık açılıp akıtılarak borularda ve tesislerde tortuların birikmesi önlenmelidir.</p>

Çizelge 6.12 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
10	Acil Durum	Acil çıkış aydınlatma aparatları ve yön işaretlerinin bulunmaması ya da eksik bulunması	Geç Müdahale Acil durumun büyümesi.	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil çıkış aydınlatma aparatları asılmalıdır. *Acil çıkış yön işaretleri asılmalı, eksiklikler giderilmelidir. *Bütün acil çıkış kapılarının üstlerinde , karanlıkta da görülebilir nitelikte "Acil çıkış" yazısı bulundurulmalıdır.
11	Acil Durum	Yedek Aydınlatma Sisteminin olmaması	Yaralanma , Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil çıkış yollarında (koridor, merdiven, sahanlık v.s) şarjlı yedek aydınlatma lambaları bulunmalıdır. *Yedek aydınlatma armatürlerinin bakımları rutin aralıklarla yapılmalıdır.
12	Acil Durum	Acil Durum ekipmanlarının, İlk yardım malzemelerinin bulunduğu, yerlerini, kaçış yollarını, toplanma yerlerini ve uyarı sistemlerinin yer aldığı tahliye planı krokisinin olmaması.	Geç müdahale, Acil durumun büyümesi.	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Tahliye krokileri, işinde uzman teknik elemanlarca çizdirilmelidir. *Tahliye planları herkesin ulaşabileceği yerlere asılmalıdır. *Yöneticiler, yeni aldıkları işçilere ya da yeni taşınan kat maliklerine, bir yangın tehlikesi halinde kullanılacak cihaz ve aletlerin yerlerini ve imdat çıkış yollarını göstermelidir.
13	Acil Durum	Acil uyarı butonunun bulunmaması ya da bozuk halde bulunması	Geç müdahale, Acil durumun büyümesi.	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil durum butonları temin edilmeli ve gerekli yerlere montajlanmalıdır. *Yangın alarm butonları her an kullanıma hazır vaziyette bulundurulmalı, kırık, dökük ve kullanım amacını yitirmiş butonların bakım,onarım işleri rutin olarak yapılmalıdır. *Yangın ve alarm tesisleri binadaki aydınlatma ve kuvvet şebekesinden ayrı bir kaynaktan beslenmelidir. *Yangın alarm sistemlerinin sesleri, binada bulunabilecek diğer bütün sesli cihaz veya tertibattan ayrı bir perdede ve binanın her tarafından kolayca duyulabilecek güçte olmalıdır.
14	Acil Durum	Acil çıkış kapılarının önünde, Acil kaçış yollarında ve yangın merdivenlerinde malzeme istiflenmesi	Geç Müdahale Acil durumun büyümesi.	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil çıkış yolları ve merdivenleri her daim boş tutulmalıdır. *Acil kaçış yolları üzerinde istiflenmiş olan malzemeler kaldırılmalıdır. *Acil kaçış merdivenlerinin kullanılmaya müsait olarak ve boş olmalarından, binanın yöneticileri sorumlu tutulmaktadır.

Çizelge 6.12 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
15	Acil Durum	Acil durum eğitimlerinin verilmemiş olması, Tatbikatlarının yapılması	Acil Durumun büyümesi, panik yaşanması, yaralanma	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Uzman kişilerce tüm personele acil durum eğitimlerinin verilmesi gerekir. Çalışanların ya da bina sakinlerinin yangın söndürme cihazlarının kullanılması hususlarında gerekli bilgi ve donanıma sahip olmalıdır. *Tahliye tatbikatları, uzman kişilerin yönlendirmeleriyle yapılmalıdır.
16	Acil Durum	Oluşabilecek yangın sonucu can veya mal kaybı.	Yaralanma ve Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Çalışan personele yangın eğitimi verilecek. *İşyeri içi yangın tüpleri bulundurulacak, tüple tam dolu ve son kullanım tarihi geçmemiş olacak. *Yangın tüpleri uygun alanlara ve uygun yüksekliğe asılacak.
17	Acil Durum	Oluşabilecek deprem sonucu can veya mal kaybı.	Yaralanma, Ölüm ve Maddi kayıp	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Çalışanlar deprem konusunda acil durum bilgisine sahip olacak. *Deprem anında planlanan acil durum talimatlarına uyulacak.
18	Acil Durum	Toplanma bölgelerinin olmaması	Yaralanma, Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil Durumlar için bina dışında, gerekli büyüklükte uygun bir yer belirlenmelidir. *Toplanma alanının yeri bir tabela yardımıyla gösterilmelidir. *Vaziyet Planı üzerinde toplanma alanları işaretlenmeli, herkesin görebileceği bir yerde asılı vaziyette bulundurulmalı, bu hususlarda çalışanlar bilgilendirilmelidir.
19	Acil Durum	Acil çıkış kapılarının kilitli olması ya da kolay açılmaya müsait olmaması	Yaralanma, Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil çıkış kapılarının hiçbir zaman kilitli olmamalıdır. *Acil durum kapıları tercihen panik barlı yada kolay açılmaya elverişli türden olmalıdır. *Yangına karşı dayanıklı malzemenen imal edilmiş olmalıdır. *Eksik, aksak, hasarlı, deforme olmuş, camı çatlamış, kapı kolu bozulmuş kapıların bakım - onarım işleri rutin aralıklarla sağlanmalıdır.
20	Acil Durum	İlk yardım ekibinin olmaması	Yaralanma, Uzun süreli kayıp, ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Sağlık müdürlüğünce onaylı sertifikalı ilkyardım ekiplerinin oluşturulması gerekmektedir (Personel sayısının %10 kadar kişide)
21	Acil Durum	Acil durum planlarının olmaması	Ölüm, yaralanma, maddi hasar	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil durum planları işveren tarafından ya da iş güvenliği uzmanının yönlendirmeleriyle oluşturulmalıdır.

Çizelge 6.12 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Acil durum eksiklikleri ve çalışanlara eğitim verilmemesinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
22	Acil Durum	Acil durum kurtarma ekiplerinin olmaması	Ölüm, yaralanma, maddi hasar	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Acil durum kurtarma ekipleri oluşturulmalıdır. Ekiplerin ilgili kuruluşlarca sertifikalandırılmış olması gerekmektedir. *Ekiplerin ve ekiplere ait telefon numaralarının listesi herkesin görebileceği bir yerde asılı halde bulundurulmalıdır.
23	Acil Durum	Yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrol ve bakımlarının yaptırılmaması	Ölüm, yaralanma, maddi hasar	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Seyyar yangın söndürme cihazları, en az 6 ayda bir defa kontrol edilmeli ve kontrol tarihleri, cihazlar üzerine yazılmalıdır. *Söndürme cihazlarının standartlarda belirtilen hususlar doğrultusunda yılda bir kez yerinde genel kontrolleri yapılır ve dördüncü yılın sonunda içindeki söndürme maddeleri yenilenecek hidrostatik testleri yapılır. Cihazlar dolmuş için alındığında, söndürme cihazlarının buldukları yerleri tehlike altında bırakmamak için, servisi yapan firmalar, bakıma aldıkları yangın söndürme cihazlarının yerine, aldıkları söndürücü cihazın özelliğinde ve aynı sayıda kullanıma hazır yangın söndürme cihazlarını geçici olarak bırakmak zorundadır.
24	Eğitim	Çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin verilmemesi	Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Tehlike sınıfı, çok tehlikeli ve tehlikeli işyerlerinde, özellikle tehlikeler ve riskler konusu ağırlıkta olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili temel eğitim alındığını gösteren evrak olmadan başka yerlerden gelen işçiler işe başlatılamaz.
25	Acil Durum	Uygun nitelikte yangın tüpünün bulunmaması	Acil durumun büyümesi -Bilinçsiz müdahale - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Taşınır yangın söndürme cihazının hangi malzeme içerdiği ve sayıları, risklere göre tespit edilir. a) A sınıfı olan katı madde yangınlarında su veya kuru kimyevi tozlu söndürücüler, b) B sınıfı olan sıvı madde yangınlarında, kuru kimyevi toz içeren, köpük ya da karbondioksitli söndürücüler, c) C sınıfı olan gaz yangınlarında öncelikle kuru kimyevi tozlu ya da karbondioksitli, ç) D sınıfı metal yangınlarında sadece kuru metal toz içeren söndürme cihazları kullanılmalıdır.

6.4.8 Servis aracı hizmetlerinin eksikliklerinden kaynaklanan yaralanmalar

Çizelge 6.13’de görüldüğü gibi, servis aracı hizmetlerinin eksikliklerinden kaynaklanan yaralanmalar 7 maddede, risk değerlendirmesi tablosu içerisinde ele alınarak tehlike durumları belirlenmiş, riskleri derecelendirilmiş, alınması gereken önlemler tespit edilmiştir. Bölüm içerisinde aşırı, yüksek ve orta seviyeli risk durumları bulunmaktadır.

İlköğretim servislerinde rehber olması, araçların bakım formlarının denetlenmesi, bütün koltuklarda emniyet kemeri olması, servis şoförlerinin beş sene içerisinde ölümle sonuçlanan trafik kazasıyla ilgisi olmaması, servis şoförünün alkol alarak aracı kullanması ve sürat yaparak kurallara uymaması sebebiyle sürücü belgesinin birden çok defa geri alınmamış olmasına dikkat edilmelidir. Tedbirler alınmasına rağmen öğrenci servislerinin karıştığı kazaların sıklaşması denetim eksikliğini ve sürücülerin yeterli eğitim almadığını göstermektedir. Servislerde aranan şartlara uyulması amacıyla okul servis şoförlerinin tamamının “Güvenli Servis” eğitimlerini almaları gerekmektedir.

1 Eylül 2015 itibariyle okul servis şoförlerinin; yaşının 26 altında olmaması, E sınıfı sürücü belgesine 5 yıl süreyle, B sınıfı sürücü belgesine 7 yıl süreyle sahip olması, ayrıca servis şoförünün beş yılda bir yapacağı faaliyet açısından hem bedensel hem de psikoteknik yönünden sağlıklı olduğunu ifade eden sağlık raporunu alma mecburiyeti getirilmiştir (iha.com.tr.gündem, 2015).

Çizelge 6.13 : Servis Aracı Hizmetlerinin Eksikliklerinden Kaynaklanan Yaralanmalar

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Servis aracı hizmetlerinin eksikliklerinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
1	Servis Aracı Hizmetleri	Araç kapılarının uygun nitelikte olmaması	Yaralanma – Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Servis araçlarının kapıları şoför tarafından açılıp kapatılabilecek şekilde otomatik olabileceği gibi; araç şoförleri tarafından elle kumanda edilebilir.

Çizelge 6.13 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRME FORMU							
Servis aracı hizmetlerinin eksikliklerinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
2	Servis Aracı Hizmetleri	Şöförün bilgi ve deneyiminin yetersiz olması	Yaralanma – Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Şöförler, Sorumlu ve yetkili olduğu hizmetin niteliklerine sahip olmalıdır. (Ek ibare: RG 24/02/2015 – 29277) Şöförlerin 26 yaşından gün almış olması, (Değişik: RG 17/09/2009 – 27352) Rehber personel için 20 yaşını doldurmuş ve en az ilköğretim mezunu olmak, (Danıştay 8. Dairesinin 12.02.2010 tarihli ve Esas No: 2009/10048 Sayılı Kararı uyarınca rehber personel için 22 yaş ve en az lise mezunu olma şartı uygulanmaktadır.)
3	Servis Aracı Hizmetleri	Seyahat halindeyken uygunsuz davranışlarda bulunulması	Yaralanma - Ölüm	4	5	BV-20 AŞIRI RİSK	*Seyahat halinde iken şoför ve yolcuların emniyet kemerleri takılı olmalıdır. *Taşıtlarda görüntü ve müzik sistemleri taşıma hizmeti sırasında kullanılmamalıdır. *Şoför ile sohbet edilmemeli, dikkati dağıtılmamalıdır. *Seyir halinde iken koltuk değiştirilmemeli ve ayakta durulmamalıdır. *Araç hareket halindeyken yolcu kapıları açık tutulmamalı, araç tam olarak durmadan yolcu indirilmemelidir.
4	Servis Aracı Hizmetleri	Şöförlerin taşımacılık hakkında gerekli belgelere sahip olmaması	Cezai sorumluluk – Uygunsuzluk	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Gittikleri güzergahların durumuna göre Şöförler, SRC 2 - Yurtiçi Yolcu Taşımacılığı, SRC 4 - Şehirçi Yolcu Taşımacılığı, Araçlar D2 Şehirler arası yolcu taşımacılığı, Sürücü Mesleki Yeterlilik Belgesi” ve “Psikoteknik Değerlendirme Belgesi”ne sahip olmak zorundadır.
5	Servis Aracı Hizmetleri	Trafik kurallarının ihlal edilmesi	Yaralanma - Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	*Şoför, tüm trafik kurallarına uymak zorundadır.
6	Servis Aracı Hizmetleri	Araçta donanım eksikliğinin bulunması	Yaralanma - Ölüm	3	5	CV-15 YÜKSEK RİSK	Oturacak yer adedi levhası araç içerisine asılmış olmalıdır. *Her yolcu koltuğunda ayrı emniyet kemeri bulunmalıdır. *Araçta ilk yardım seti, trafik seti, oto tamir seti, yangın söndürücü , imdat çekici, çekme halatı, takoz bulunmalı bakımları rutin aralıklarla yapılmalıdır.

Çizelge 6.13 : (Devamı)

RİSK DEĞERLENDİRMESİ FORMU							
Servis aracı hizmetlerinin eksikliklerinden kaynaklanan yaralanmalar							
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ				DERECELENDİRME			DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYETLER
NO	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	OLASILIK	ŞİDDET	RİSK DEĞERİ	
7	Servis Aracı Hizmetleri	Araç bakım ve onarım işlerinin rutin aralıklarla yaptırılmaması ¹	Maddi hasar - Acil durumun büyümesi	4	3	BIII-12 ORTA RİSK	*Servis aracı olarak kullanılacak taşıtlar temiz, bakımlı ve güvenli durumda bulundurulmalı, okul servis aracı olarak kullanılacak taşıtların yaşları yirmi yaşından büyük olmamalıdır. Taşıtların yaşı fabrikasınca imal edildiği tarihten sonra gelen ilk takvim yılı esas alınarak hesaplanır. *Şoför her servis öncesi araç donanımını kontrol etmelidir (Tekerlekler, Farlar, sinyaller, silecekler, fren sistemi v.s.). Camlar her zaman temiz olmalıdır.*Ağır Hasarlı veya bakımsız, temiz olmayan, çevreye zarar verici gürültü ve ekzoz gazı yayan araçla trafiğe çıkılması durumunda 2918 sayılı karayolları trafik kanununun gerekli maddeleri ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36. maddesi uygulanır.

6.5 Okullarda Gözlemlenen Bazı Tehlike Kaynakları ve Olumlu Örnekler

Bu bölümde; okullarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan risk değerlendirmesinin dışında, tespit edilen bazı tehlike kaynakları ile okul sağlığı ve güvenliği konusunda örnek olabilecek nitelikteki durumlar verilmiştir. Kolejlerin çoğunda risk değerlendirmesini yaptırmış olmalarından dolayı, okullarında hiç bir eksik bulunmadığı düşüncesi olsa da, bazı risklerin yanında çok olumlu örnek durumlarda gözlemlenmiştir.

Okullarımızda ciddi anlamda tehlike kaynakları bulunmaktadır. Ancak fotoğrafların çekildiği özel okulda, bu tehlikeler okul yönetimi tarafından risk oluşturacak kaynak olarak görülmemektedir. Okul yöneticisi tasarımı oldukça ilginç olan ve spor salonuna bakan kare piramit şeklindeki camların kesinlikle çatlama ya da kırılma riskinin olmadığını söylemektedir. Camın çatladığı, fotoğrafta açıkça görülmektedir (Şekil 6.1). Bu camlar oyun alanı olan bahçe içerisinde öğrenciler için büyük risk

arz etmekte ve ayrıca camların altında bulunan spor salonuna, cam kırılması sonucu parçaların düşme ihtimali oldukça fazladır.

Şekil 6.1 : Spor Salonuna Bakan Camlarda Çatlama Nedeniyle Oluşan Risk

Okul kantininde zemin taşlarının kırılması ve yerlerinden çıkması; öğrencilerin yemek yediği alanda takılıp düşme, yaralanma riski yaratmakta ayrıca oldukça ağır olan masanın ayağının kırıldığı ve günlerdir yamuk biçimde durduğu ve ciddi bir tehlike kaynağı olduğu hem velilerden alınan bilgiler sonucu öğrenilmiş, hem de fotoğraflarla doğruluğu gözükmemektedir (Şekil 6.2).

Şekil 6.2 : Zemin Taşlarının Yerinden Çıkması ve Masanın Ayağının Kırık Olması

Okul bahçesindeki spor alanları için yer zemini halı olarak yapılmış ise de özellikle öğrencilerin top oynadığı bu alanda tel örgülerin kopması nedeniyle tellerin sivri

uçları, yaralanma riski yaratmaktadır. Şekil 6.3'deki durum oyun sahası boyunca bulunmaktadır. Düzeltici ve önleyici faaliyetlerin uygulanması ile tellerin sivri uçlarının yaralanma riski yaratması engellenebilir.

Şekil 6.3 : Tel Örgülerin Kopması ve Tellerin Sivri Uçlarının Yaralanma Riski Yaratması

Öğrencilerimizin eğitim aldıkları okul ve sınıf ortamlarının, tehlike ve bu tehlikelerden kaynaklanan risklerle dolu olduğu, öğretmenler odası ve sınıfların hijyenden uzak olmaması gerekirken, karşılaşılan görüntüler (Şekil 6.4) mikrobik bulaşıcı hastalıkların da birer tehlike kaynağı oluşturduğunu göstermektedir.

Şekil 6.4 : Öğretmenler Odası ve Sınıfların Hijyen Şartlarından Uzak Olması

Okulun öğretmenler odasında bilgisayar kasasının bulunduğu zeminde elektrik kablolarının dağınık olması ve kabloların koruyucusunun bulunmaması (Şekil 6.5) bir tehlike kaynağı olmakta ve bu durum elektrik çarpma riski oluşturmaktadır .

Şekil 6.5 : Elektrik Kablolarının Dağınık Olması ve Koruyucu İçerisinde Bulunmaması

Ancak bu olumsuz fotoğraflar okul sağlığı ve güvenliği ile ilgili düzensizliği ve bilgi eksikliklerini ortaya çıkarsa da yine gözlem yapılan bazı okullarda görülmüştür ki okul sağlığı ve güvenliği konusunda örnek olabilecek nitelikte okullarımız da vardır.

Şekil 6.6, Şekil 6.7 ve Şekil 6.8’de görülen hijyen kuralları sağlanmış sınıf ve revir odası, her okulumuzda olması istenmektedir. Sağlık ve güvenliğin birlikte sağlandığı okul ortamlarında öğrencilerimiz daha iyi bir ortam içerisinde tehlike ve risklerden uzak, güvenle eğitime devam edebileceklerdir. Ancak devlet okullarının çoğunda revir bulunmamaktadır. İlk yardım dolabı bile bulunmayan ya da dolap olsa bile içindeki malzemelerin ya tam olmadığı ya da son kullanma tarihlerinin geçmiş olduğu okullarımızın bulunduğu gözlemlenmiştir.

Öğretmenlerimizin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi düzeylerinin geliştirilebilmesi ve öğrencileriyle paylaşım yapabilmeleri, eğitim kurumlarının bu konuya verdikleri önemle paralel olarak gelişen bir yapı içerisinde yer almaktadır. Ancak bu suretle her eğitim kurumunda sağlık ve güvenlik şartları olumlu anlamda gelişmekte ve ilerleyebilmektedir. Bazı şartların sağlanması tabii ki kolay olmamaktadır, yani maddi anlamda da yeterliliğin sağlanması için gerekli parasal desteğin sağlanması gerekmektedir. Okullarda sağlık ve güvenlik şartlarında ve uygulamalarında

ilerlemenin sağlanması için devlet, okul yönetimi, aileler ve öğretmenlerin işbirliği içerisinde olması sağlanmalıdır.

Bu yeterliliğe sahip okullarda risk değerlendirmesi, acil durum eylem planları ve iş sağlığı ve iş güvenliği temel eğitimleri yapılmaktadır. Ancak sadece risk değerlendirmesinin yapılmış olması da yeterli değildir. Yeni tehlike ve buna bağlı riskler ortaya çıktığında risk değerlendirmesi yenilenmelidir. Acil durum eylem planlarının uygulanabilirliğini arttırmak adına yılda en az bir defa acil durum (deprem, yangın v.b.) tatbikatları yapılmalıdır.

Şekil 6.6 : Hijyen Şartlarının Sağlandığı Örnek Bir Sınıf

Şekil 6.7 : İlk Müdahalenin Yapıldığı Revir Odası

Şekil 6.8 : Hijyen Kuralları Sağlanmış Örnek Bir Revir Odası

7 ÖNERİLER VE SONUÇ

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kültürlerinin olmaması, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında İş sağlığı ve güvenliği mevzuatının başlamamış olması, okulların birçoğunda risk değerlendirmesinin yapılmamış, temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin alınmamış olması, İSG eksikliğinden kaynaklanan kazalara neden olmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğine göre okulların, az tehlikeli sınıfta gösterilmesi çalışanlar açısından İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşmasının zorlaşmasına neden olmaktadır (Tebliğ, 2012). Okullarda iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ve öğretmenlerin bu konudaki bilgi düzeylerinin irdelenmesi konusunda, inceleme, araştırma ve anket yapabilmek için, İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurul tarafından anket sorularının etik onayı alındıktan sonra İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Bölümüne anket soruları, etik kurul onayı ve yüksek lisans tez öneri çalışma dosyası teslim edilerek valilik tarafından “anket yapmaya uygundur” olur yazısı alınmıştır. Büyükçekmece, Beylikdüzü ve Esenyurt ilçelerinde bulunan farklı okullarda anketler yapılmış, bu anket verilerine göre hazırlanan grafiksel sonuçlara ve yine farklı okullarda yapılan gözlemlere, incelemelere dayanarak sonuçlar değerlendirilmiştir.

Ankete katılan 67 kadın, 83 erkek öğretmenin büyük çoğunluğunu 30-40 yaş arası ve 40 yaş üstü, meslekte 10 yıl ve daha fazla süre çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Verilen cevaplar doğrultusunda; “6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” hakkında öğretmenlerimizin “kısmen” bilgisi olduğu; eğitim hayatları boyunca iş sağlığı ve güvenliği hakkında çoğu öğretmenin bilgilendirilmediği; çalıştıkları eğitim kurumunda uzman kişiler tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmadığı, genel sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen, öğretmenlerimizin büyük bir kısmının iş sağlığı güvenliği konuları ile ilgili, öğrencileriyle bilgi paylaşımı yapmaya çalıştıkları anlaşıldığı gibi, öğrencilere iş sağlığı ve güvenliğini anlatan bilgilerin verilmesinin, gerekli uygulamaların yapılmasının, bu konudaki bilincin artırılmasında “kısmen yeterli” olabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin çoğu “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” hakkında donanımlı değillerse de, konunun önemi üzerinde durulması gerektiğini düşünmekte, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili derslerin müfredatta yer almasının gerekliliğini vurgulamışlardır.

Okullarda iş sağlığı ve güvenliğine önem verilmesi; tehlikelerin ve tehlikelerden kaynaklanan risklerin oluşmaması ya da gerekli önlemlerin alınabilmesi açısından son derece önemlidir.

Çalıştıkları eğitim kurumunda karşılaşılabilecek tehlikeler ve tehlikelerden kaynaklanan riskler konusunda öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu “kısmen önlem alındığını” belirtmiştir. Risk değerlendirmesi yapıp yapılmadığını %72’si bilmemektedir. Bu sonuç özellikle devlet okullarında risk değerlendirmesi kavramının gelişmediğini, tehlikelerin belirlenmesi ve bu tehlikelerden kaynaklanan risklerin değerlendirilmesi için gerekli gözlemlerin yapılmadığını, öğretmenlerin “okullarda iş sağlığı güvenliği” ile ilgili tehlike ve riskler konusunda düşüncelerinin alınmadığını ortaya koymaktadır. Özel okullarda yapılan anket ve gözlemlerde risk değerlendirmelerinin yapıldığı ve gerekli önlemlerin alındığı görülmüştür. Özel okul yönetimlerinin, okullarda iş sağlığı güvenliği konusunda daha duyarlı davrandığı, risk değerlendirme ve acil durum planlarının tam olarak hazırlandığı ve kolejde çalışan öğretmenlerin risk değerlendirmesi konusunda daha bilinçli oldukları, anketlerin yapılması sırasında gözlenen bir durumdur. Ayrıca özel okullarda iş sağlığı güvenliği ile ilgili bilgilendirme toplantılarının yapıldığı, karşılaşılabilecek tehlikeler ve tehlikelerden kaynaklanan riskler konusunda çalışanlara eğitim verildiği ve bu eğitimler sonunda değerlendirme amaçlı bir sınav yapıldığı, özel okulların işletme müdürleriyle yapılan konuşmalar sonucunda öğrenilmiştir.

Anket yapılan okullarımızda genel bir risk değerlendirmesi gerçekleştirilmiş, riskler seviyelerine göre; Aşırı yüksek, yüksek, orta ve düşük risk olarak derecelendirilmiştir. Risklerin derecesine göre, ilgili iyileştirme önerilerinin, yapılacak değerlendirmelerin ve gözlemlerin neler olması gerektiği risk değerlendirme tablolarında belirtilmiştir.

Aşırı risk; okullarda yapılan risklerin değerlendirilmesi sonucunda en önemli dereceye sahip olan okul ortamı içerisinde yer alan risklerdir. Okullardaki cihazların elektrik tesisatının yapı güvenliği bakımından uygun niteliklerde olmaması ve

oluşabilecek elektrik çarpmaları, topraklama eksikliği, prizlerin ve elektrik düğmelerinin sağlamlığının düzenli olarak kontrol edilmemesi ya da kalitesiz ve yetersiz malzeme kullanımı, elektrik panolarının kilitli olmaması ya da açıkta hasarlı ve kesik vaziyette sarkan kabloların bulundurulması; okul yemekhanesi ve mutfağında, doğal gaz kaçaklarına bağlı zehirlenme, gaz dedektörünün bulunmaması ya da çalışır durumda olmasının kontrol edilmemesi, LPG’li araç ve gereç kullanımı, kombi baca bağlantısının uygun şekilde yapılmaması; acil durumlarla ilgili, acil çıkış kapılarının uygun özelliklerde olmaması, yeterli sayıda acil çıkış kapısının bulunmaması; yangın merdivenlerine ulaşımın uygun olmayan ortamlarla sağlanması, yangın dolaplarının sağlam ve her an kullanıma hazır halde bulundurulmaması; asansörler için askı halatlarında oluşabilecek deformasyonlar; jeneratör için ayrı bir elektrik tesisatının çekilmemesi, jeneratörün yanlış şekillerde çalıştırılması ya da kullanımı; hidroforun ortamı için gerekli önlemlerin alınmamış olması, egzoz gazının ortam dışına atılmaması; servis araçlarındaki şöförün bilgi ve deneyiminin yetersiz olması, seyahat halindeyken uygunsuz davranışlarda bulunulması risk değerlendirmesinde ortaya çıkan “aşırı risk” seviyesinde olan risklerdir. Okullarda yapılan genel risk değerlendirmesi tablosunda aşırı risk olarak belirlenen bu risklere karşı alınması gereken düzeltici ve önleyici faaliyetler belirlenmiş ve açıklanmıştır.

Aşırı risk olarak görülen faaliyetlerde okul yönetimi tarafından detaylı araştırmalar yapıp gerekli önlemler alınmalıdır. Okullarda topraklama ölçümlerinin yapılması, elektrik tesisatının uygunluğunun sağlanması, gerekli periyodik kontrollerin yapılması, periyodik kontroller sonucu belirlenen eksikliklerin ve uygunsuzlukların giderilmesiyle aşırı risk olarak tesbit edilen risklere karşı önlemler alınmış olacaktır. Ayrıca bu konularla ilgili, başta okul güvenliği eğitimleri verilerek, karşılaşılabilecek riskler konusunda çalışanlar bilgilendirilmeli, çözüme odaklı uygun olan düzeltici ve önleyici faaliyetlerden öğrenciler açısından en güvenilir olanı belirlenerek riskler kabul edilebilir seviyelere indirgenmeye çalışılmalıdır.

Yüksek risk; Okullarda yapılan risklerin değerlendirilmesi sonucunda önemli dereceye sahip olan okul ortamı içerisinde yer alan risklerdir. Binanın iç ve dış zeminlerinin (bina girişi, katlar, merdivenler vs.) uygun malzeme ile kaplanmaması; yemekhanede görevli olan personelin portör muayenelerinin yapılmaması, lpg tüplerinin yanlış depolanması, acil durumlarda yemekhanede acil çıkış için

yönlendirme levhasının bulunmaması; elektrik tesisatı dolaplarının kapısı üzerinde yetkisiz kişilerin girmemesini ve tehlikelerini belirten uyarı levhalarının olmaması; su deposu, hidrafor ve hidraforu meydana getiren parçaların CE sertifikalı olmaması, hidrafor ve su deposu bakım onarım işlerinin gerekli periyotlarda ve rutin aralıklarla yapılmıyor olması, hidrafor dairesinde yangın tüpü bulunmaması; kazan dairesi, jeneratör dairesi, bölgesi yada kabini üzerinde yetkili kişiler dışında kimsenin giremeyeceği hakkında gerekli uyarı levhalarının bulunmaması, kazan dairesi ve jeneratör dairesi, bölgesi ya da kabini içerisinde yangın tüpü bulunmaması, jeneratörün bina içerisinde bulunması, jeneratör kabinlerinin bulunmaması yada güvenlik açısından uygun niteliklere sahip olmaması; asansör tesisatında uygun güvenlik şartlarının sağlanmaması, kabin girişlerinde uygun güvenlik tertibatının bulunmaması, asansör ve asansörü meydana getiren parçaların CE sertifikalı olmaması, asansör bakımlarının her ay ve asansör periyodik kontrollerinin yılda bir kez yapılmıyor olması, asansör makine dairesinde yangın tüpü bulunmaması; klima ve klimayı meydana getiren parçaların CE sertifikalı olmaması; yangın merdivenlerinin genişlik ve basamak yüksekliklerinin uygun ölçülerde olmaması, yangın dolapların sağlam ve her an kullanıma hazır halde bulundurulmaması; acil çıkış aydınlatma aparatları ve yön işaretlerinin bulunmaması ya da eksik bulunması, yedek aydınlatma sisteminin bulunmaması, acil durum ekipmanlarının, ilk yardım malzemelerinin bulunduğu yerleri, kaçış yollarını, toplanma yerlerini ve uyarı sistemlerinin yer aldığı tahliye planı krokisinin olmaması, acil uyarı butonunun bulunmaması ya da bozuk halde bulunması, acil çıkış kapılarının önünde, acil kaçış yollarında ve yangın merdivenlerinde malzeme istiflenmesi, acil durum eğitimlerinin verilmemiş olması, tatbikatlarının yapılmaması, toplanma bölgelerinin olmaması, acil çıkış kapılarının kilitli olması ya da kolay açılmaya müsait olmaması gibi riskler “yüksek risk” olarak belirlenmiştir. Okullarda yapılan genel risk değerlendirmesi tablosunda, yüksek risk olarak belirlenen bu risklere karşı alınması gereken düzeltici ve önleyici faaliyetler belirlenmiş ve açıklanmıştır. Ayrıca bu türden risklerde okul yönetiminin katılımıyla birlikte acil düzeltici ve önleyici faaliyetlerin oluşturulup uygulanması, risk seviyelerinin kabul edilebilir seviyelere düşürülmesi, okullarda çalışanların, yüksek risk unsurları ve alınması gereken önlemler hususunda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Orta risk; ciddi yaralanmalara neden olan, daha az karşılaşma durumu olarak görülen riskler olarak değerlendirilmiştir. Okullarda çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin verilmemesi, kaygan zeminde; çarpma, kayma, düşmeye bağlı; çarpma, burkulma ve yaralanmalar; duvara, zemine sabitlenmemiş eşyaların düşmesine veya devrilmesine ve sabitleme yapılamayan eşyaların düşmesine bağlı yaralanmalar, cam yüzeyler üzerinde kırık ve çatlak gibi hatalar, çalışma ortamındaki eşyaların düzensiz yerleşimine bağlı; çarpma, düşme ve yaralanma ihtimali; İlk yardım dolaplarının gerekli yerlerde bulunmaması, iş ortamında hijyen kurallarına uyulmaması; gıda hazırlık ve üretim alanlarında uygun kişisel koruyucu donanımların kullanılmaması, gıda üretim alanı içerisinde temizlik ekipmanlarının bulunması, gıdaların ambalajsız olarak muhafaza edilmesi, soğuk gıdaların uygun olmayan koşullarda saklanması, zararlıların gıda depolama ve işleme alanlarına girmesinin engellenmemesi, zararlılara karşı gerekli ilaçlamaların yapılmaması, pencerelerde sinekliklerin bulunmaması; kazan dairesi, jeneratör ve hidrafor dairesi içerisinde gerekli havalandırma ve aydınlatmanın yapılmaması ile bunların bakımlarının yapılmaması; şöförlerin taşımacılık hakkında gerekli belgelere sahip olmaması ve araç bakım ve onarım işlerinin rutin aralıklarla yaptırılmaması gibi riskler genel risk değerlendirmesi sonucunda orta risk durumunda bulunan ve gerekli düzeltici ve önleyici faaliyetlerin uygulanmasıyla bu riskleri kabul edilebilir risk seviyesine indirgemek gerekmektedir.

Düşük risk; Meydana gelme ihtimali ve sıklığı pek mümkün olmayan, olsa bile ciddi yaralanma durumu oluşturmayan kazalar bu grup içerisinde yer almaktadır. Okul yöneticileri ve öğretmenler için tehlike kaynağı olarak görülmeyen bazı durumların ve kazaların, iş güvenliği uzmanının bakış açısıyla acil önlem alınması gereken ve ciddi kazalar olarak görülmesi, gerekli önlemlerin alınması zorunluluğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Devlet okullarındaki sınıfların çok kalabalık ve bu nedenle öğretmenlerin ilgilendikleri öğrenci sayılarının fazla olması, öğrenciler için sınır sayı değerlerinin belirlenmesi ve bu şekilde öğretmenlerin öğrencileriyle daha fazla ilgilenebilmeleri konusunda ki düzeltici ve önleyici faaliyetler, güvenlik kültürünün sağlanması için önemli bir çalışma olarak kabul edilebilir. Özel okullardaki sınıfların öğrenci sayılarının az olması, öğretmenlerin öğrencilerine okulda yaşanması muhtemel acil durumlar, kaza ve yaralanma durumlarında daha kısa sürede ve verimli bilgi vermeleri, güvenlik kültürü bilincinin oluşturulması açısından daha

kolay kazanım sağlanmasında etkilidir. Yapılan öğretmen anketinde de, öğretmenlerin öğrencileriyle iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili paylaşımlar yapması, müfredata bir ders olarak getirilmesi ve bu konudaki kazanımların sağlanması, okullarda yaşanabilecek acil durumlar, var olan tehlikeler ve riskler konusunda öğrencilere nasıl davranmaları gerektiğinin öğretilmesi, kazalara karşı öğretmenlerin acil durumlarla ilgili bilgilere sahip olması ve öğrencilerini doğru yönlendirmelerinin gerekliliği sonuçları ortaya çıkmıştır.

Çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğine önem verilmesinin ve eğitimlerin uygulanmasının; çalışanların potansiyellerini arttırmakta olduğu, iş kazaları ve meslek hastalıklarını azalttığı ve bu konuda işbirliğinin sağlanmasını olumlu anlamda etkilediği gerçeği yadsınamaz. İş sağlığı ve güvenliği bilincinin bir kültür olgusu olarak benimsetilmesi gerekmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için eğitimin çocukluktan itibaren verilmeye başlanması atılması gerekli adımlardan ilki olmalıdır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş sağlığı ve güvenliğinin eğitime entegre edilmesi ile örtüşen AB projesinde sorumluluk almış bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından onaylanan ve Almanya İş Sağlığı ve Güvenliği Akademisi tarafından koordine edilerek Leonardo Da Vinci Projesi kapsamında geliştirilen Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim ve Öğretim Bilgi Ağı projesinde Türkiye ile birlikte 10 ülke ortaktır.

“Güvenli başla” ifadesinin slogan olarak benimseyen bu projenin amacı, iş sağlığı ve güvenliğinin eğitim ve öğretim ile ilişkilendirilmesi ve insanların küçük yaşta iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgilendirilmesidir. Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan görüşmeler sonucunda ilköğretim ders kitapları yazım komisyonları ile irtibata geçilerek iş sağlığı ve güvenliğinin ilköğretim ders müfredatına yeni bir ders olarak değil, kazanım olarak dahil edilmesi için çalışmalara başlanmıştır. Komisyonlarla beraber çalışmak suretiyle 6.ve 7. sınıf ders kitaplarına konuyla ilgili bilgilerin entegre edilmesi ve ortaöğretim ders kitapları için de benzer bir çalışmanın yürütülmesi, çocuk ve gençlerin küçük yaşlardan itibaren dolaylı öğrenme yolu ile bu kavramı öğrenmesi amaçlanmıştır. Yine toplumda güvenlik kültürünün yerleşmesi için Milli Eğitim Bakanlığı, protokol yapılarak çalışma yürütülmesine karar verilmiştir. Okullarda güvenli yaşam bilinci oluşturma projesinin hayat bulması amacıyla protokol yapılması çalışmaları devam etmektedir (Bilgin, 2014).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yürütülen okullarda sağlık ve güvenlik çalışmaları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan genelgeler, iş sağlığı ve güvenliği konusunda hazırlanan rehberler okullarımızda iş sağlığı ve güvenliği konusunda bir kültür bilinci oluşmasında etkili olmasının yanında risk değerlendirmesi konularının uygulanması ve bu konudaki gelişmenin sağlanması bakımından da etkili olan en önemli adımlardır.

İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde, İş Sağlığı ve Güvenliği Birimleri ile 50 ve daha fazla çalışanın bulunduğu okul ve kurumlarda, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik çerçevesinde İşyeri Sağlık ve Güvenlik Kurulu oluşturulmaya başlanmıştır. İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin “İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi”, tüm okullara İSG durum değerlendirme formu göndererek okullardaki sağlık ve güvenlik şartlarının genel durumunun öğrenilmesini amaçlamıştır. Durum değerlendirme formları kapsamında; personel dağılımı, iş sağlığı ve güvenliği genel değerlendirmesi (Acil durum planları, ekipleri, uyarı levhaları, yangın merdivenleri, yangın dolapları, tüpleri, personel eğitimleri, risk değerlendirmesi vb.), periyodik kontroller, önlem alınması gereken durumlar, özel izin gerektiren çalışmalar (talimatlar), görüş ve önerileri içeren bölümler bulunmaktadır. Her okulun durum değerlendirme formlarını ve rapor yazısını ilçe milli eğitim müdürlüklerinin iş sağlığı ve güvenliği birimine ulaştırmaları gerekmektedir. Böylece iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili okullardaki eksiklikler ve uygunsuzluklar ile alınması gereken önlemlerin durumu belirlenecektir.

Ayrıca okullarda her ay, iş sağlığı ve güvenliği faaliyet raporu düzenlenmesi çalışmalarına başlanmıştır. Okulların iş sağlığı ve güvenliği faaliyet raporunu ilçe milli eğitim müdürlüklerinin iş sağlığı ve güvenliği birimine iletmeleri gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği faaliyet raporunun içeriğinde ise; Okulun yerleşim planlarının, güvenlik amaçlı uyarı işaret levhalarının, yangın dolapları ve yangın tüplerinin, ilkyardım malzemelerinin durumları, elektrik ve diğer ekipmanlar ile ilgili periyodik bakımlar vb. gibi okullarda iş sağlığı ve güvenliğine ait yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Okulların iş sağlığı ve güvenliği faaliyet raporunu her ay düzenlemeleri, okullarda iş sağlığı ve güvenliği alanındaki eksikliklerin tespit edilmesi ve tamamlanması adına yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aközel, A., 2013. *İş Güvenliği Uzmanlarının Sınava Hazırlık Kitabı*. İstanbul: Gülmat Matbaası.
- Aktaş, Y., 2014. <http://www.memurlar.net/haber/480499/>. [Erişim tarihi: 20 08 2014].
- Aygül, F. G., 2014. *Okulda Kazalara Dikkat* Röportaj (29 09 2014). Barhan, 2001:1.
- Bilgin, N. "Okullara iş sağlığı ve güvenliği dersi geliyor", 2014. haber.star.com.tr. (17 09 2014)
- Gündüz, S., 2013. <http://kamudan.com/okullar-bu-uygulamaya-hazir-mi-13857.html>. (20 11 2013)
- Gürcanlı, E., 2013. <http://ilerihaber.org/yazarlar/emre-gurcanli/okullar-cocuklarımız-icin-guvenli-mi/1576/>. (15 08 2015).
- iha.com.tr.gündem, 2015. <http://www.iha.com.tr/haber-okul-servisi-soforleri-icin-yeni-duzenleme-440980/>. 22 02 2015).
- Kanat, Ş., 2015. *Gıda Üretim Sistemlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından İncelenmesi ve Önleyici Tedbirlere Yönelik Risk Analizlerinin Yapılması Y.Lisans Tezi*.
- Koç, M., 2015. *3-6 Yaş Grubu Anaokullarında Çocuk Eksenli Risk Etmenleri Y.Lisans Tezi*. İstanbul
- Kumral, H., 2014. *İş Sağlığı ve Güvenliği Kültür Düzeyi Belirlenmesi ve Geliştirilmesi*.
- MEB Genelge, 2014.
- MEB, 2012. *İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi*.
- Polat, H., 2012. *Okullarda Sağlık ve Güvenlik Çalışmaları*.
- Resmi Gazete, 29.07.2015, 29429. *İlkyardım Yönetmeliği*.
- Tavsiye Kararları, 1. Milli Eğitim Şurası, 2014.
- Tebliğ, İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları, 2012. RG.28509-.
- Yiğitler, M., 2013. *Diyarbakır mesleki eğitim merkezi ustalık eğitimi*. Diyarbakır
- Yönetmelik, Binaların Yangından Korunması Hakkında, 2007. RG.26735-.
- Yönetmelik, İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme, 2012. RG.28512-.

EK A

Evrak Tarih ve Sayısı: 09/06/2016-3528

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 78605903-044-3528
Konu : Anket

09/06/2016

Sayın Binnur GÜMÜŞ

Enstitümüz Y1413.220003 numaralı İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli yüksek lisans programı öğrencilerinden Binnur GÜMÜŞ'ün "OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE ÖĞRETMENLERİN BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İRDELENMESİ " adlı tez çalışması kapsamında İstanbul İli Millî Eğitim Müdürlüğü Beylikdüzü İlçesi Millî Eğitime bağlı Siteler İlkokulu, Haldun Taner İlkokulu, Cahit Zarifoğlu Anadolu Lisesi, Vali Muammer Güler Sosyal Bilimler Lisesi, İhlas Koleji, Yakuplu İmam Hatip Lisesi , Beşir Balcıoğlu Anadolu Lisesi , Gürpınar 75. Yıl İlkokulunda ki öğretmenlere uygulayacağı "Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Öğretmen Anketi" ve anket ölçekleri 2015/05 Sayılı İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Haydar ÖZELİNAR
Rektör

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrak.dogrula.aydin.edu.tr/en/Vison/Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=8E3UB7ID>

Adres: Beşyol Mah. İktisat Cad. No:38 Şişli/Beşiktaş / İSTANBUL
Telefon: 444 1 428
Elektronik Adı: <http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: Murat YILMAZ
Ünvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Adı - Soyadı : Binnur GÜMÜŞ
Doğum Tarihi : 1978
E-Posta Adresi : duygu_binnur@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

2014 – 2016 İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
İş Sağlığı ve Güvenliği, Yüksek Lisans.
2012 – 2013 Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi,
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Ön Lisans.
2010 – 2012 Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi,
Emlak ve Emlak Yönetimi, Ön Lisans.
1995 – 1999 Yıldız Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği, Lisans